

DOSSIER No. OD. 2028

NAAM: Poolse Boerenpartij.

Uit			In	Uit			In	Uit			In
Datum	Aan	Paraaf	Datum	Datum	Aan	Paraaf	Datum	Datum	Aan	Paraaf	Datum
9/4-52	C	-	9/4								
23/4	C	-	24/4								
17/6-52	Dis		20/6								
20/10-52	C		3/11								
3/7-54	C										
12 MRT. 1955											
22 DEC. 1956	enly										
7 JAN. 1960	PC										
23 MRT. 1961	Cv. s										
11 jan. 1962	Je										
85 APR. 1966	PR										

3 USEP. 1954

CV 4 5 MRT. 1955

19 JAN. 1957

19 JAN. 1960

25 maart 1961

25 JAN. 1962

187 APR. 1966

MINUTENBLAD

DOSSIER No. OD 2028

NAAM: POOLSE BOERENPARTIJ

1. Aangelegd op verzoek van CVV V. dd. 12-2-52
ACD 4c.
2. Ingerien van CO. 135349 CVV 3/4/52
3. Ingerien van overnelt CVV 24/4/52
4. Ingerien i.v.m. CO 160801 CVV 20/10/52
5. Retour ACD - CULI 28/9.54
6. Retour ACD. Ingerien i.v.m. CO 367360 -
i.v.m. naslag Bulgaar Dimitrov - CVV 29/12.56
7. Voor zover van de geagendeerde stukken (in dit OD geborgen) het schutblad aanwezig was dit bijgevoegd. april '70

L.A.N.D.S.D.R.U.K.K.E.R.I.J.

Ost Europa
April 52

EVVI

ZUR POLNISCHEN ZEITGESCHICHTE

Es ist eine ebenso bemerkenswerte wie bezeichnende Tatsache, daß die Mehrzahl der uns bisher zur Verfügung stehenden Werke über die Entwicklung seit 1939 weder in Polen noch in Deutschland, sondern — in englischer Sprache — in England oder den Vereinigten Staaten erschienen ist. Die Begründung dafür ist leicht zu geben: die polnischen Verfasser leben meist im englischen oder amerikanischen Exil, und der polnische Leserkreis, an den sie sich wenden können, ist für die Rentabilität eines polnischsprachigen Buches nicht groß genug. Im angelsächsischen Raum aber findet sich heute weit mehr Interesse für polnische Fragen als nach dem ersten Weltkrieg, so daß z. B. die Erinnerungen des Generals Bor-Komorowski schon die vierte Auflage erlebt haben. Aus dem gleichen Grunde konnte auch der Bericht des US-Botschafters Bliss Lane über seine zweijährige Tätigkeit in Polen (1945 bis 1947) und die Darstellung der polnisch-russischen Beziehungen von den stark sowjetisch beeinflussten Engländern W. P. und Zelta C. Coates mit größerer Anteilnahme rechnen. In Deutschland haben nur Teile der Erinnerungen Mikolajczyks eine Übersetzung gefunden.

Fast alle hier behandelten Werke bewegen sich um ein großes Thema: Die polnisch-sowjetische Auseinandersetzung zwischen 1939 und 1947 und die unzureichende Hilfe Großbritanniens und der USA für Polen. Klage und Anklage sind dementsprechend der Grundton der Bücher von Ciechanowski, Bliss Lane, Mikolajczyk und Kuśnierz. Ton und Richtung der Anklage variieren naturgemäß stark je nach Temperament, Stellung und persönlichen Erlebnissen des Verfassers.

Jan Ciechanowski, aus den polnischen Ostgebieten stammend und unter der Zarenherrschaft aufgewachsen, jahrzehntelang im diplomatischen Dienst der polnischen Repu-

blik, war von 1941 bis 1945 Botschafter der polnischen Exilregierungen Sikorski, Mikolajczyk und Arciszewski in Washington, stand also auf dem wichtigsten diplomatischen Außenposten Polens in den Kriegsjahren. Der lebenskluge Pessimismus des Diplomaten alter Schule äußert sich in dem Motto, das er über diese viereinhalb Jahre setzt. Es ist das Bismarckwort: „Niemand ist reich genug, um seinen Feind mit Zugeständnissen zu kaufen.“ Der Hauptinhalt des Buches besteht in der Wiedergabe der Gespräche, die der Verfasser mit Roosevelt, Hull, Stettinius und anderen amerikanischen Politikern über die Zukunft Polens führte, in der ausführlichen Schilderung der Verhandlungen Sikorskis mit Stalin (die Sikorski ihm kurz nach seiner Moskareise in allen Einzelheiten berichtet hatte) und schließlich in den mannigfachen Informationen, die Ciechanowski von seinen Washingtoner Freunden über Teheran und Jalta zugetragen wurden. Dazwischen eingestreut sind Reflexionen über die politische Lage, Briefe und Berichte. Dem diplomatischen Rahmen gemäß bleibt der sachlich-leidenschaftslos und resigniert-pessimistisch, und die Anklage richtet sich nicht so sehr gegen die Sowjetunion, die ihre Absichten Polen gegenüber meist mit brutaler Offenheit ausgesprochen habe, als vielmehr gegen Roosevelt und Churchill. Sie seien es gewesen, die Polen, den Prüfstein für den Wert der anglo-amerikanischen Zusicherungen und der Atlantikcharta und zugleich für die Ehrlichkeit der Sowjets beim Abschluß von Pakten, dem guten Willen der Sowjetunion ausgeliefert hätten, ohne die politischen Realitäten zu bedenken.

Stellenweise erhebt sich der Bericht zu düsteren Höhepunkten, so bei den Gesprächen zwischen Sikorski und Stalin im Dezember 1941 über das Schicksal der 8000 verschwundenen polnischen Offiziere, von denen Stalin behauptet, sie seien in die

Manscherei entkommen, obwohl ihre Ermordung ihm offensichtlich während des Gesprächs telefonisch gemeldet wurde.

Ciechanowski sieht Polens Schicksal bereits gegen Ende des Jahres 1943 (Teheran) entschieden, weil die sowjetischen Front-erfolge Stalins politische Stellung so verstärkten, daß die westlichen Alliierten keinen ernsthaften Widerspruch wagten; Jalta war dann nur noch der Schlußpunkt, der endgültige Gnadenstoß für Polens Freiheit.

Kurz darauf setzt der persönliche Bericht von Bliss Lane ein, der zwar schon im Herbst 1944 zum US-Botschafter bei der Exilregierung ernannt worden war, die Auseinandersetzungen um die beiden Regierungen aber in Washington abwartete, um sein Amt erst im Sommer 1945 in Warschau anzutreten. Auch sein „Bericht an das amerikanische Volk“ ist eine Anklage, die sich in gleicher Weise gegen die Sowjetunion und die polnische Regierung Osóbka-Morawski wie gegen die eigene Regierung richtet, der er Indifferenz, übertriebene Schweigsamkeit und unerklärliche Nichtbeachtung seiner Berichte vorwirft. So ist auch der Titel seines Buches („Ich sah, wie Polen verraten wurde“) durchaus doppeldeutig aufzufassen, und auf Seite 86 schreibt er sogar ausdrücklich: „Polens Verbündete gaben ihm den Gnadenstoß.“

Der Schilderung seiner eigenen Erlebnisse in Polen stellt er eine Darstellung der Verhandlungen der „Großen Drei“ um Polens Gestaltung voran, die teilweise auf Ciechanowski und Byrnes aufbaut, aber auch viel Eigenes einstreut.

Er erzählt, wie Roosevelt kurz vor der Wiederwahl im Herbst 1944 die Vertreter der Amerikapolen empfängt, hinter sich eine große Karte Polens mit den Grenzen von 1939, so daß die Amerikapolen ermutigt zurückkehrten und ihrem Freund im Weißen Hause wichtige Stimmen in entscheidenden Wahlbezirken sicherten. Wenige Wochen nach der siegreichen Wahl aber schrieb er den berühmten Brief an den Exilministerpräsidenten Mikolajczyk, in dem er jede Garantie für die polnischen Grenzen ablehnte und der Mikolajczyks Rücktritt zur Folge hatte.

Bliss Lanes eigentlicher Warschaubericht

fängt viel von der Atmosphäre ein, bringt scharf, aber verständnisvoll gezeichnete Porträts der kommunistischen Regierungsmitglieder, wie man sie andernorts kaum findet, und ist zugleich bezeichnend für eine naiv-demokratische Denkungsart, die trotz aller osteuropäischen Erfahrungen (Bliss Lane war schon in den zwanziger Jahren in Warschau und bis 1941 Gesandter in Belgrad) glaubt, amerikanische Demokratiebegriffe mühelos auf sowjetische und sowjetisierte Verhältnisse übertragen zu können.

Das Problem der deutschen Ostgebiete sieht er übrigens kaum oder nur durch die polnische Brille, wenn er z. B. behauptet, deutsche Truppen hätten vor ihrem Abzug die Danziger Altstadt zerstört (dabei nennt er die Marienkirche „Elisabethskathedrale“) oder wenn er empört die Klagen deutscher Frauen in Oberschlesien über polnische Gewalttaten zurückweist, weil er gerade das Lager Majdanek gesehen habe.

Bleibt Bliss Lane bei aller Anteilnahme doch immer in der Rolle des Beobachters, so kommt mit Stanislaw Mikolajczyk ein Mann zu Wort, der von 1942 bis 1947 Schlüsselstellungen in drei polnischen Regierungen innehatte und heute wohl der in den USA bekannteste lebende Pole ist. Nur knapp ist der erste Teil seines Buches über die Jahre 1940—1943, in denen der junge Generalsekretär der Bauernpartei Fraktionsführer im Exilparlament war, mit Sikorski nach den USA reiste und schließlich als stellvertretender Ministerpräsident in das Kabinett Sikorski eintrat; viele Fragen der polnischen Parteipolitik im Exil bleiben dabei gänzlich unbeantwortet. Mehr Raum ist dem Fall Katyn gewidmet.

Am meisten Interesse verdient der zweite Teil, der das Tauziehen zwischen den Westalliierten und der Sowjetunion um die polnische Ostgrenze und die Umbildung der polnischen Regierung in den Jahren 1943/44 behandelt; er bringt seitenlange Wiedergaben von dramatischen Gesprächen mit Churchill und Stalin, in denen Churchill („trotz allem nach wie vor mein Freund“) nicht eben eine vorteilhafte Rolle spielt. Zwischen den Zeilen steht hier überall das Wort „Verrat“, das die Überschrift des Kapitels über den Warschauer Aufstand bildet. Mikolajczyk

glaubt, daß der Warschauer Aufstand 1944 bewußt durch die Appelle des Moskauer Rundfunks ausgelöst worden sei, um die für die zukünftige Entwicklung unbecome polnische Heimatarmee rasch und wirkungsvoll zu dezimieren. Auf die Jahre 1943/44 bezieht sich auch der größte Teil des sechzig Seiten starken Dokumentenanhangs, in dem ebenso die Protesterklärungen wie die Kompromißvorschläge der Regierung Mikołajczyk abgedruckt sind.

Angesichts seiner immer wieder geäußerten Skepsis und des Mißtrauens gegen alle sowjetischen Zusagen kann Mikołajczyk aber nicht recht verständlich machen, warum er sich schließlich doch zum Kompromiß entschließt und als Stellvertretender Ministerpräsident in die „Regierung der nationalen Einheit“ geht. Denn eigentlich hätte er alles, was er im dritten Teil (1945—1947) über die sowjetischen Methoden bei der Unterdrückung seiner Partei, über die Einschüchterungen, Verhaftungen, politischen Morde und Wahlfälschungen berichtet, logischerweise voraussehen müssen. Die Antwort ist wohl in dem großen Selbstbewußtsein dieses Mannes zu suchen, das fast aus jeder Zeile des letzten Teiles spricht. Diese sehr stark die eigene Person in den Vordergrund stellende Haltung läßt auch eine ganze Reihe der präzisen Zahlenangaben und die Geschichte seiner Flucht bedenklich erscheinen. Ein deutlicher Riß geht somit durch dieses Buch, das nur zu oft zwischen echtem Pathos und wortreichem Verschweigen wichtiger Fragen (z. B. Agrarreform, Umsiedlungen und Austreibungen) hin und her pendelt, so daß der Aussagewert dieser Quelle durchaus schwankend ist.

Weit einheitlicher ist die Anklageschrift von Bronisław Kusnierz, dem Justizminister der Exilregierung Bor-Komorowski. Sie berichtet nicht eigene Erlebnisse, sondern stellt alle Vergehen zusammen, deren sich die Sowjetunion seit 1939 Polen gegenüber schuldig gemacht habe. Dabei wird dem Verfahren des Nürnberger Gerichtshofes gefolgt. Dementsprechend lauten die Kapitelüberschriften: „Verbrechen gegen den Frieden“ und „Kriegsverbrechen und Verbrechen gegen die Menschlichkeit“. Beides weist Kusnierz der Sowjetunion sowohl für die Zeit des Kriegs-

zustandes (1939—1941) wie für die des Bündnisses (1941—1948) in großer Zahl nach. In der ersten Periode liegen die Schwerpunkte bei den Massendeportationen aus den ostpolnischen Gebieten mit Angaben über Daten und Umfang der einzelnen Verschickungswellen, und bei der Behandlung und Ermordung der polnischen Kriegsgefangenen in der Sowjetunion.

In der zweiten Periode konzentriert sich die Anklage auf drei Punkte: Die vertragswidrige Behandlung der neu aufgestellten polnischen Armee; den Kampf gegen die polnische Untergrundarmee durch kommunistische Infiltration oder durch direkte Aktion nach der sowjetischen Besetzung Polens, und schließlich die gewaltsame Sowjetisierung des gesamten öffentlichen Lebens in Polen seit 1944/45. Die Darstellung endet mit dem Jahre 1948, so daß der Kampf gegen die katholische Kirche und die Versuche zur Kollektivierung der Landwirtschaft erst in ihren Ansätzen behandelt sind.

Dem Fall Katyn, der in allen bisher besprochenen Büchern zumindest erwähnt wurde, widmet der Wilnaer Journalist Jozef Mackiewicz (nicht zu verwechseln mit dem bekannten Publizisten Stanisław Cat-Mackiewicz) ein ganzes Buch mit zahlreichen Bildern und Anlagen. Obwohl Mitglied der polnischen Untergrundorganisation, hat er die Ausgrabungsstätte selbst besichtigt. Auch kannte er zahlreiche verschwundene polnische Offiziere persönlich. Mit den Methoden eines gewiegten Kriminalisten und der Darstellungskraft eines begabten Schriftstellers geht er an seine Aufgabe. Nach einer Zusammenstellung aller Nachrichten über Aufenthalt und Verschwinden der polnischen gefangenen Offiziere seziert er sowohl die deutsche wie die spätere sowjetische Darstellung mit dem Ergebnis, daß die erste mit Ausnahme der Zahlenangabe richtig, die sowjetische falsch ist, wofür er unter anderem die eindrucksvolle Aussage des früheren Sowjetbürgers Iwan Kriwoserzow als Beweis anführt, der zur Zeit der Exekution in unmittelbarer Nähe von Katyn wohnte.

Die deutsche Darstellung muß nur insofern korrigiert werden, als es sich nicht um 10—12000, sondern um etwa 4500 Leichen handelte. Alle in Katyn aufgefundenen To-

ten waren ausnahmslos Insassen des Lagers Kozielsk, während die Insassen der beiden anderen polnischen Offizierslager Starobielsk und Ostaschkow bis heute spurlos verschwunden sind. Die deutsche Darstellung zählte sie mit unter die Katyn-Opfer. Vermutlich haben sie an einem anderen Ort ein gleiches Schicksal gefunden.

Gegenüber dieser geradezu mathematisch klaren und logisch aufgebauten Darstellung, die im übrigen zwar deutschsprachig, aber durchaus nicht deutschfreundlich ist, suchen die Engländer W. P. und Zeld K. Coates die Sowjets von jeder Schuld reinzuwaschen und die Ursache aller russisch-polnischen Konflikte einzig im polnischen Imperialismus zu finden.

Stand in allen diesen Werken das polnisch-sowjetische Problem eindeutig im Vordergrund, so läßt sich der Tenor der beiden letzten in die Überschrift „Polen zwischen Deutschland und der Sowjetunion“ zusammenfassen. Wenn auch General Bor-Komorowski an keiner Stelle Überlegungen über diese Frage anstellt, so bildet sie doch die ständige Begleitmusik seiner eingehenden Schilderung des Kampfes der polnischen Untergrundarmee gegen die deutsche Besatzung. Als Stellvertretender Oberkommandierender und seit 1943 als Oberkommandierender dieser zeitweilig auf 380000 „Mann“ angewachsenen geheimen Armee ist Bor-Komorowski wie kein zweiter befähigt, diesen Kampf mit zahllosen Einzelheiten, Aufstellungen über die einzelnen Sabotageaktionen und Darstellung der taktischen Gliederungen zu schildern. Der Haß führt Bor-Komorowski aber doch gar zu weit, wenn er sich bemüht, alle Deutschen als brutale Unterdrücker hinzustellen und behauptet, man habe in Polen auch nicht einen „guten“ Deutschen getroffen. Bezeichnend ist, daß er nie die Wehrmacht erwähnt, sondern immer allgemein von „the Germans“ spricht, die im wesentlichen durch „the Gestapo“ verkörpert werden. Wenn er weiter behauptet, daß im Generalgouvernement das Recht auf persönliches Eigentum aufgehoben war und jede einzige polnische Familie schwerste Schäden erlitten hätte, so ist das eine objektive Unwahrheit, denn breite Schichten der Bauerschaft und des Kleingewerbes ha-

ben aus der deutschen Besetzung ganz erhebliche materielle Vorteile gezogen. Andererseits weiß er den Unterschied zwischen der brutalen, letzten Endes schwerfälligen und ungeschickten deutschen Besatzungspolitik und dem sehr viel geschickteren Vorgehen der Sowjets, das die polnische Geschlossenheit von innen her aushöhlte, durch zahlreiche Beispiele deutlich zu machen.

Gewiß gibt es an der deutschen Besatzungspolitik den Polen gegenüber fast nichts, was zu entschuldigen wäre, aber Bor-Komorowski Bestreben, den deutschen Gegner geradezu zu satanisieren, kontrastiert allzu stark mit seinen Schilderungen der umfangreichen Spionageorganisation der Armja Krajowa, den zahlreichen gelungenen Sprengstoffanschlägen und „Exekutionen“ und der beachtlichen Zeitungs- und Buchproduktion der Untergrundbewegung.

Der Warschauer Aufstand, dem der zweite Teil des Buches gilt, erscheint somit nur als eine, wenn auch die bitterste in der Reihe der Enttäuschungen, die den nationalgesinnten Polen von der Roten Armee bereitet wurden. Aber auch über den Sinn dieses Kampfes, der durch den Tod von Tausenden aus der Führung der Armja Krajowa tatsächlich nur das von den Sowjets angestrebte Ziel näherrücken ließ, stellt Bor-Komorowski keinerlei Reflexionen an. Er registriert lediglich mit minutiöser Genauigkeit den Ablauf der Ereignisse, so daß das Buch hier fast den Charakter eines Kriegstagebuches annähme, wenn nicht immer wieder Berichte über bravouröse Einzeltaten eingeschaltet wären. Aber gerade das macht dieses Buch zu einer hervorragenden Quelle, die viele Unklarheiten beseitigt und die offizielle sowjet-polnische Version, der Aufstand habe die Vernichtung der polnischen Kommunisten zum Ziele gehabt, ad absurdum führt.

Erst ganz am Schluß, nach der Schilderung seiner strikten Ablehnung aller deutschen Versuche, ihn in der Gefangenschaft zu einem Einsatz gegen die Sowjets zu bewegen, sagt der General und spätere Exilministerpräsident ein paar Worte über seine politische Konzeption; aber seine Idee eines ostmitteleuropäischen Staatenblocks unter

polnischer Führung nimmt eigentlich nur einen Lieblingsgedanken der Pilsudski-Epigenen aus den dreißiger Jahren auf und zeigt keinerlei Beziehung zu den Erfahrungen der Kriegs- und Nachkriegsjahre. Tapfer, ja heroisch, aber voll Illusionen — dies Wort das seit Jahrhunderten ganze Generationen polnischer Politiker kennzeichnet, scheint auch hier am ehesten am Platze.

Das genaue Gegenteil zur „Geheimen Armee“ bilden Wladyslaw Studnickis „Irrwege in Polen“, die — charakteristisch genug — bisher nicht als englisches oder polnisches Buch, sondern lediglich in einer deutschen Vervielfältigung erscheinen konnten. Der unermüdliche ehemalige Freund Pilsudskis aus der Zeit des illegalen Kampfes gegen den Zarismus, der spätere unbequeme Mahner zu einer realen Deutschlandpolitik Polens, erläutert hier noch einmal seine schon während des ersten Weltkrieges propagierte politische Konzeption: Polen in Anlehnung an Deutschland in gemeinsamer Frontstellung gegen Panslawismus, Autokratie und Bolschewismus. Trotz seiner scharfsinnigen und meist richtigen Prognosen ist es Studnicki in den Kriegsjahren nie gelungen, sich Einfluß zu verschaffen. Er spricht sich in seiner neuen Schrift für eine Rückgabe der deutschen Ostprovinzen an Deutschland aus. Damit steht er wieder unter seinen Landsleuten vereinsamt da. Niemand kann ihm aber die menschliche Achtung versagen. Er ist in allen Phasen ein sauberer Politiker und Idealist geblieben. Der historische Wert seiner Schrift besteht in der Kritik der polnischen Widerstandsbewegung, die häufig zu sinnlosen Aktionen führte und im Ergebnis dem Kommunismus den Weg bereitete.

Es ist politisch ein weiter Weg vom amerikanischen Diplomaten Bliss Lane über den Bauernführer Mikolajczyk zum einstigen Sozialisten und späteren rechten Publizisten Studnicki. Trotzdem bleibt von allen Büchern ein Gesamteindruck von der polnischen Entwicklung 1939 bis 1947 zurück, der weitgehend einheitlich ist und den Begriffe wie „Verrat“, „Irrtum“, „tragisches Schicksal“, „sinnlose Aufopferung“ und „Recht der Gewalt“ nur zu einem Teil wiedergeben können.

Bibliographie

- Arthur Bliss Lane: I Saw Poland Betrayed; An American Ambassador reports to the American people. New York 1948, 244 S.
 Tadeusz Bor-Komorowski: The Secret Army; London (Gollancz) 1951, 407 S.
 Jan Ciechanowski: Defeat in Victory; New York (Doubleday) 1947; 397 S.
 W. P. u. Zaida K. Coates: Six Centuries of Russo-Polish Relations; London (Lawrence and Wishart) 1948, 235 S.
 Bronislaw Kusnierz: Stalin and the Poles; An indictment of the Soviet leaders; London (Hollis and Carter) 1949, 317 S.
 Josef Mackiewicz: Katyn — ungesühntes Verbrechen. Zürich (Thomas Verlag), 224 S.
 Stanislaw Mikolajczyk: The Pattern of Soviet Domination; London (Sampson Low, Marston & Co) 1948, 353 S.
 Wladyslaw Studnicki: Irrwege in Polen; übersetzt von Ursula v. Bieler; Der Göttinger Arbeitskreis (als Manuskript vervielfältigt) 1951, 135 S.

Gollhold Rhode

Copie voor OD 2028.

29 APR 1952

CX 137269.
gene.

VERTROUWELIJK.

Poolse verenigingen P.T.K., S.P.K., P.S.L.

Ingevolge het onderhoud dat U op 22 April 1952 met een mijner ambtenaren had doe ik U hierbij een overzicht betreffende de hierbovengenceerde Poolse verenigingen toekomen.

Op 23 December 1946 stichtten de Polen te Breda een op R.K. grondslag gebaseerde vereniging, die zich ten doel stelde deze groep emigranten zoveel mogelijk bij elkaar en in het goede 'spoor' te houden en die tevens in het algemeen de behartiging der geestelijke, sociale en culturele belangen van haar leden beoogde.

In verschillende andere plaatsen bestonden soortgelijke verenigingen, die echter tot begin 1948 onderling geen contact onderhielden. Dit laatste werd, vooral door het bestuur van de Bredase vereniging, als een ernstige leente gevoeld. Daarom werd op 10 April 1948 een gecombineerde vergadering gehouden bij welke gelegenheid werd besloten tot algehele samenwerking. Daartoe werd overgegaan tot de oprichting van een landelijke vereniging met de naam Poolse Katholieke vereniging in Nederland, in het Pools genaamd Polskie Towarzystwo Katolickie, afgekort tot P.T.K.

Ofschoon in de vereniging een uitgesproken anti-communistische geest heerste, stelde het bestuur zich op het standpunt, dat (mede gezien het feit dat haar leden hier in Nederland gastvrijheid genieten) de vereniging zich geheel buiten de politiek diende te houden. Door de vereniging werd geen enkel contact met de Poolse legatie alhier onderhouden, maar evenmin bestond er enige aanraking of werd openlijk sympathie betuigd met een vroegere, thans te Londen verblijvende Poolse regering.

Langzamerhand deed echter de aan de leden terzake gelaten vrijheid meer en meer haar invloed gelden in het verenigingsleven. Zo werd in November 1950 getracht tot een fusie te komen met de vereniging van Poolse oud-strijders. (De U bekende Stowarzyszenie Polskich Kombatantow, afgekort S.P.K.) Deze vereniging is internationaal georganiseerd, heeft haar hoofdzetel te Londen en als leider de Poolse Generaal ANDERS. Zij wil actief deelnemen aan de strijd tegen de invloed van de communistische leerstellingen in het algemeen en tegen de door de huidige regering in Warschau opgerichte verenigingen en instituten in het bijzonder. De S.P.K. bestaat uit duizenden leden die over 24 landen verspreid zijn.

De

De poging tot genoemde fusie deed in de boezem van de Poolse Katholieke Vereniging de strijd ontbranden. Het overgrote deel van de leden is voor aansluiting, een deel is neutraal en slechts een kleine minderheid is er absoluut tegen. Het sterkste verzet komt van de zijde van enige Poolse geestelijken, met name van Pater SPALIN van de afdeling Areda (de kerngroep van de vereniging).

Begin 1951 werden de tegenstellingen in de P.T.K. nog groter door het optreden van de leider van de Poolse Boerenpartij (Polskie Stronnictwo Ludowe, P.S.L.) MIKOLAJCZYK. Deze was gedurende de oorlog lid van de Poolse regering in ballingschap, doch keerde na de bevrijding van Polen daarheen terug en heeft daar nauw samengewerkt met de communisten.

In 1947 moest hij desondanks vluchten en kreeg hij de leiding van bovengenoemde, eveneens internationaal georganiseerde vereniging, die haar hoofdzetel te Washington heeft. Deze vereniging, die ongeveer 15% van de geëmigreerde Polen achter zich heeft strijdt blindelings tegen de Poolse regering in Londen en wel speciaal tegen Generaal ANDERS. Haar orgaan is het in Frankrijk uitgegeven dagblad "NARODOWIEC", dat fel ageert tegen de S.P.K. en tegen een fusie van de P.T.K. met de S.P.K. Hierdoor is in de P.T.K. bij de tegenstanders van een fusie met de S.P.K. een toenadering ontstaan tot de P.S.L. niettegenstaande deze niet geheel afwijzend staat tegenover samenwerking met de communisten en haar leider MIKOLAJCZYK zelf deze samenwerking nog steeds mogelijk acht.

Het blad "NARODOWIEC" bestond reeds vroeger in Polen en propageerde toen zeer linkse ideeën. Het staat thans onder redactie van M. KWATKOWSKI, een opportunist zonder moraal. In Poolse emigrantenkringen wordt aangenomen, dat het blad wordt gesubsidieerd vanuit Polen.

Een andere figuur uit de P.S.L. is de gedelogeerde van deze vereniging voor West-Europa, professor Stanislaw KOT., voormalig Pools ambassadeur te Rome. Gedurende de oorlog was hij Pools ambassadeur in Moskou en deed toen alle mogelijke moeite om bij de Russen in een goed bandje te komen. Zijn streven was om de Poolse militairen niet in zelfstandige eenheden onder te brengen, maar in te lijven bij het Russische leger. Door dit streven was gedurende de oorlog al een kloof ontstaan tussen KOT en de Polen in Londen, welke kloof na de oorlog nog dieper werd omdat KOT zich aan de zijde van MIKOLAJCZYK schaarde.

HET HOOFD VAN DE DIENST
namens deze:-

Aan de Heer Corpschef van Politie,
te
HILVERSUM.

Mr K. E. BRESLAU

UITTREKSEL

Uit : OD 349

Naam: MAANDRAPPORTEN LIMBURG

Voor : OD 2028

Naam: POOLSE BOERENPARTIJ

Ag. nr: 136262

Afz. : Pol. Staatsmijnen

Datum: 7-4-52.

Aard van het stuk: MAANDOVERZICHT over Maart 1952.

Naar wij vernemen doen aanhangers van de P.S.L. (Poolse Volkspartij, die onder leiding staat van de voormalige Poolse minister Mikolajcsyk) pogingen om hier verblijvende landgenoten dienst te laten nemen bij Poolse Wachtcompagnieën bij het Amerikaanse leger in Duitsland.

Alhoewel vele Polen sympathie hebben voor de P.S.L., die meer dan andere Poolse organisaties in het buitenland streeft naar invloed van arbeiders en kleine boeren in een toekomstige Poolse staat, heeft zij hier te lande nog weinig aanhangers, en is zij hier niet georganiseerd.

De meeste leidende figuren te beginnen met voornoemde oud minister, hebben zich na de oorlog met de communistische regering van Polen ingelaten en zich daardoor enigszins gecompromiteerd in de ogen van de emigrantenregering te Londen.

Uitgetr. door: JB

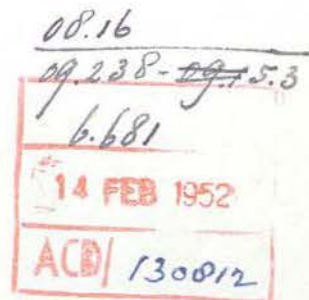
Op aanwijzing van: B III

Datum: 12-7-52.

R a p p o r t

Van : CVV I
Voor: CO 128661

Betr.: St. MIKOLACJZYK

Van betrouwbare Poolse zijde werd medegedeeld, dat de idee van MIKOLACJZYK om alle Poolse groeperingen te verenigen, in het verleden ook al een wens geweest is van de in exillevende Polen.

Nu MIKOLACJZYK dit wil doen onder zijn leiding, bestaat er niet veel kans van slagen.

De verschillende groeperingen van Polen willen wel met de partij van MIKOLACJZYK samenwerken, wanneer de tegenwoordige leiding, die te nauwe verbindingen in het verleden had met de communisten en die naar alle waarschijnlijkheid nu nog heeft, op zij gezet zou worden en een krachtige en onafhankelijke leiding de Boerenpartij zou overnemen.

Zolang MIKOLACJZYK zo ambitieus blijft, zal op een samengaan van de verschillende groeperingen niet veel kans bestaan.

De idee van een Pools leger is reeds door Generaal Anders naar voren gebracht en voor zover bekend, geniet hij de medewerking van de Engelsen, Canadezen en Amerikanen.

Zou er toch een samenwerking ontstaan tussen de Pools groeperingen met de huidige leiders, dan zou dit waarschijnlijk een samenwerking zijn, tot stand gebracht door een druk van buitenaf (b.v. financiële steun van Amerikanen e.d.) en moet dit dan gezien worden als een monsterverbond. Dit is zeer zeker niet uitgesloten, gelet op de pogingen van de Amerikanen om ook de Russische emigrantengroeperingen te verenigen onder Kerenski.

CVV I *36*

12 Februari 1952.

Verbinding nr. 2
Litt.G.No.23/52.

Betr.: Polen in Nederland.

VERTROUWELIJK.

Heerlen

Blijkens bekomen inlichtingen komt de vroegere eerste-minister, tevens leider van de boerenpartij in Polen, Stanislaw Mikolaczijk op 23 Februari 1952 vanuit Amerika naar Parijs om de leiding op zich te nemen van een congres, dat aldaar op 23, 24 en 25 Februari 1952 zal worden gehouden. Het doel van dit congres is de leidingen van de zes partijen van de in het buitenland levende Polen op democratische wijze te verenigen en, indien men daarin slaagt, een in ballingschap levende democratische Poolse regering te vormen.

Komt deze regering tot stand, dan zou Mikolaczijk trachten deze regering door de U.N.O. te doen erkennen.

Mocht er in Europa iets gebeuren, waarbij Oost en West in botsing zouden komen, dan zou onmiddellijk worden overgegaan tot het vormen van een Pools leger uit de in Amerika en West-Europa wonende Polen, die vrij zijn van communistische smetten.

Verder werd mij medegedeeld, dat Mikolaczijk zal trachten na afloop van het congres een onderhoud te verkrijgen met de Nederlandse Gezant te Parijs, teneinde te bereiken, dat de Nederlandse Regering aan zijn volgelingen in Nederland toestemming geeft zich te organiseren.

Heerlen, 22 Januari 1952.

6.681

08.16	08.16
09.238-5.3.	09.238-05.15
23 JAN 1952	
ACM/120661	

SPECIALE INSTRUCTIES AAN ACD
(slechts bij definitieve opberging invullen)

CO. 127926 11/20 28

~~OP~~ A F G E D A A N

aanpak
in O.D. Poortse Poorterpark
hrt aan
opl.

Afd./Sect.: *CVVI* Dat.: *23/1.52* Par.: *ye M*

Interne aanwijzingen ACD

ACD/ *de* Dat.: *3/3/52* Par.: *K M*

ACHTEREEENVOLGENS AAN: *C*

H.ACD, namens deze

VERANTW. VOOR ADM. AFDOENING: *C*

Dat.: *10/1 1952*

Afd.	Sectie	Behandeling	Afz./Par.	Dat.
<i>C</i>		<i>tb</i>	<i>ad M</i>	<i>10/1</i>
	<i>CVV</i>	<i>jeen CVVI</i>	<i>ye</i>	<i>23/1.52</i>
		<i>AKK. linn 21.52 by</i>		
<i>21/1</i>	<i>CVN 3</i>	<i>Besproken met CVV. Aan Nibberke behoef CVN niet te doen inloop CVN 3</i>		<i>29/1</i>
<i>ACB</i>		<i>af</i>	<i>10</i>	<i>30/1</i>

RAPPORT VAN KB

AAN CVV

No.: 3859

Betr.: NIEKERK Jr.

Typ.C.

OP KAART
ACD/ <i>lc</i>
DAT: <i>3/3/52</i>
PAR: <i>nr</i>

<i>06.384</i>
15 JAN 1952
ACD/ <i>127926</i>

hvt aan v.
X | X |

Uit goede bron werd vernomen, dat KOT aan NIEKERK Jr. (tijdens bezoek van eerstgenoemde in Mei j.l.) belofde, voor een stipendium te zullen zorgen, indien hij (NIEKERK) lid zou worden van de Boerenpartij.

KB, 14 Januari 1952 *f*

VRIJ VOOR ACTIE

R A P P O R T.

Van: CVV

OP KAART
ACB/4C
DAT: 13-2-52
TAS: WIL

06.393 08.16
09.238-5.3
14 JAN 1952
ACB/128891

Pi A. Uit de "Monthly Bulletin of the International Peasant Union" Vol. II No. 1-2, Jan.-Febr. 1951 werden de volgende gegevens geput betreffende Polen in het bestuur van de International Peasant Union.

X MIKOLAJCZYK, Stanislaw (geb. 1901, president Poolse Boerenpartij en president van het Poolse Nationale Democratische Comité, adres: 1402 Delafield Place N.W., Washington D.C. U.S.A.) is president van het Uitvoerend Comité, gedelegeerde van de Poolse Boerenpartij in het Centrale Comité, gedelegeerde voor Polen in de Commissie voor Internationale Zaken.

Wojcik
P2
R.D. 100795
- WOJCIK, Stanislaw (geb. 1901, secretaris-generaal van de Poolse Boerenpartij, adres 1402 Delafield Place N.W., Washington D.C. U.S.A.) is plaatsvervangend gedelegeerde van de Poolse Boerenpartij in het Centrale Comité, plaatsvervangend gedelegeerde van Polen in de Commissie voor Internationale Zaken en lid van de Controle-Commissie.

- BANCZYK, Stanislaw is gedelegeerde van Polen tevens plaatsvervangend voorzitter van de Redactie-Commissie, gedelegeerde van Polen van de Commissie voor Interne Zaken en Agrarische problemen en gedelegeerde van Polen van de Commissie voor Hulp, Emigratie en Rechten van de Mens.

- ZALESKI, Pawel is plaatsvervangend gedelegeerde van Polen van de Redactie-Commissie en plaatsvervangend gedelegeerde van Polen van de Commissie voor Hulp, Emigratie en Rechten van de Mens.

- ZAREMBA, Wladyslaw is plaatsvervangend gedelegeerde van Polen van de Commissie voor Interne Zaken en Agrarische problemen.

Pi B. In Vol. II No. 3 Maart 1951 komt een adres voor van de (Vrije) Nationale Comité's van satellietlanden aan de Westerse ministers-deelnemers aan de "Vier ministers-conferentie te Parijs", dat namens de president van het Poolse Nationale democratische Comité (MIKOLAJCZYK) en namens de president en de secretaris-generaal van de "International Peasant Union" (resp. MIKOLAJCZYK en de

X Bulgaar DIMITROV) getekend is door Professor Stanislaw

X KOT, die dus ook een bestuursfunctie in deze organisatie moet bekleden.

S.T.

18 December 1951.

OD 2028

125909

No. Gr.V.D. 1363/51 Conf.

Bijlagen: twee. (1 brochure in enclosure bij origineel)

Onderwerp: Poolse Vereniging van Oud-
Strijders (S.P.K.).

DUPLICAAT

CONFIDENTIEEL

In vouwe dezès gelieve U aan te treffen een uittreksel uit een veiligheidsrapport, opgemaakt door Z, naar de inhoud waarvan korthedshalve wordt verwezen.

Dezerzijds wordt verzocht de eventuele verdere behandeling te willen overnemen.

Indien terzake nieuwe gegevens te mijner kennis worden gebracht zal ik U deze doen toekomen.

S.T.

UITTREKSEL

Uit: OD 2027

Voor: OD 2028

o.a.v.: CVV S

Dat.: 21/3-52

Par.: 496

AAN: Hoofd B.V.D.

t.a.v. de Heer Gerbrands.

Typ: 10.

Coll.: 16.

VEILIGHEIDSRAPPORT.BERICHT.

Datum van het bericht:	4 December 1951.
Rapporteur:	
Van wie is het bericht afkomstig:	Contact;
Betrouwbaarheid van de berichtgever:	Betrouwbaar;
Betrouwbaarheid van het bericht:	Betrouwbaar;
Welke actie's zijn ondernomen:	Gene;
Met welke instanties wordt samengewerkt:	Gene.

Onderwerp: Poolse vereniging van Oud Strijders (S.P.K.)

Ik moge U hierbij het navolgende berichten:

Namens het Hoofdbestuur van de op 28 October 1951 te Utrecht opgerichte vereniging van Poolse oud strijders in Nederland, kortelijk officieel aangeduid met S.P.K., werd mij het navolgende medegedeeld:

In 1945 werd te Londen, voor Engeland, Frankrijk en Duitsland, de vereniging van Poolse oud strijders, aangeduid met S.P.K., opgericht.

De meeste Polen, ex-militairen, die toen in die landen verbleven, waren lid van die vereniging, ook de Poolse ex-militairen die nadien naar Nederland kwamen.

In Nederland werd toen niet overgegaan tot het oprichten van een eigen Hoofd-Bestuur voor die vereniging.

Wel werd in 1947 in Nederland de Poolse Katholieke vereniging opgericht, kortweg officieel aangeduid met P.T.K.

Deze vereniging P.T.K. bestaat alleen in Nederland en heeft geen afdelingen in het Buitenland, noch is er in enig ander land een vereniging, genaamd P.T.K., opgericht.

Om meerdere redenen rees er onenigheid onder de leden en Hoofdbestuur-leden van de P.T.K., zoals o.a.:

1e. Door de P.T.K. min of meer werd gedreven door de Poolse Pater EPREM te Breda. Hij had aldaar gedelegeerde zitting in het Hoofdbestuur. Hij drong de leden van het Hoofdbestuur en de leden der vereniging, afdeling BREDA, min of meer zijn mening op, -Hij wenste alle politiek buiten de vereniging te houden, noch moeide hij zich met het Communisme,- Hij wilde de Poolse Regering te Londen niet erkennen en verlangde van de leden dat zij de Poolse Regering te Londen niet erkenden. (Zelf is hij beslist anti-communistisch georiënteerd.)

2e. Omdat de vereniging P.T.K. hoofdzakelijk te Breda en omgeving, te Utrecht en elders, is geïnfilteerd door de Poolse Groep van MIKOLAJCZYK en S.KOTT te Parijs.

Verschillende leden van de P.T.K. zijn lid geworden van genoemde groep. De activiteit van MIKOLAJCZYK en S.KOTT, heeft onder het bestuur van de P.T.K. vrij grote organisatie-moeilijkheden geschapen door hun opstructie, -door het verspreiden van pamfletten onder de leden van de P.T.K.,- door de Voorzitter van de P.T.K. in een verkeerd daglicht te stellen,-door chantage enz.-

- 3a. Omdat men in de statuten van de P.T.K. weinig spreekt over de algemene oriëntatie, -noch over de ideologie ontrent de bevrijding van Polen etc.-
De statuten zijn te algemeen en te passief en spreken daardoor te weinig tot de mensen.

Voorgestelde veranderingen in bedoelde statuten, die een en ander zouden wijzigen, werden zonder meer geweigerd.

- 4a. Ook de (oude) vereniging Z.K.P.T. in Zuid-Limburg (de oude emigratie-vereniging van Poolse mijnwerkers) is sterk geïnfilteerd door de groep van MIKOLAJCZYK uit Parijs. Omdat van de zijde van de P.T.K. geen enkele maatregelen daartegen genomen werden, door b.v. tegenpropaganda, ontstond ook daarover oenigheid.

Omdat de P.T.K. in vele opzichten niet voldeed, werden door de leden en Hoofdbestuurleden van de P.T.K. vergaderingen belegd, ten doel hebbende om een oplossing voor de gezamenlijke moeilijkheden te vinden.

Door de Poolse vereniging S.P.K. wel aan de wonden van de meeste Polen voldeed werd getracht een fusie tot stand te brengen tussen de verenigingen S.P.K. en P.T.K. waarbij dan de P.T.K. grotendeels in de S.P.K. zou worden opgelost. Ingeval van totstandkoming van die fusie zou het Katholiek karakter en de statuten van de P.T.K. worden erkend.

Het overleg tussen bedoelde leden duurde twee en een half jaar, zonder dat een resultaat bereikt werd.

Hoofdsakelijk door de oppositie van Peter EPHEM te Breda, kwam de fusie niet tot stand.

Om meer genoemde redenen werd Nederland, op 28 October 1951, te Utrecht, de vereniging S.P.K. opgericht.

Het doel van de Poolse vereniging S.P.K. is kortelĳk:

- 1a. De S.P.K. is geen politieke of quasi-militaire organisatie, doch een sociale organisatie, die streeft naar de behartiging van de algemene belangen.
In deze vereniging zijn vele ex-Poolse militairen verenigd, die elkander hebben leren kennen op de slagvelden.
Burgers kunnen geen lid van deze vereniging zijn, doch enkel die Polen, die als militair, in dienst zijn geweest bij het Poolse leger, onder de democratische Regering.
De doelen daarvan als lid, is echter niet uitgesloten voor vrouwen wān die militairen of vrouwen en burgers die op enigerlei wijze werkzaam geweest zijn bij het bedoelde Poolse leger.
- 2a. De leden in velerlei omstandigheden zo veel mogelijk behulpzaam te zijn, door ondersteuning van de leden op Godsdiensdag, cultureel en sociaal gebied.
- 3a. Met wettelijke en geoorloofde middelen te streven naar de bevrijding van Polen, - de bestrijding van het communisme door woord en geschrift.-
De S.P.K. houdt zich niet in met partij-politiek, doch is wel gekant tegen het communisme.
Het bestuur, inclusief de voorzitter der vereniging, moet partij-loos zijn.
- 4a. Zij erkent de Poolse Regering te Londen en werkt loyaal met elke democratische Regering mede, ter bevordering van de algemene belangen.

De Poolse vereniging S.P.K. werkt en is erkent in vele Europese en Amerikaanse landen.

Zij is erkent door de zogenoemde 25 landen:
Verenigde Staten van Noord Amerika, Engeland, Frankrijk, België, Canada, Argentinië, Italië, de drie Zones van West Duitsland, Zwitserland, Zweden, Oostenrijk, Libanon, Oost-Afrika, Chili, Denemarken, Uruguay, Brazilië, Noorwegen, Australië, New-Zeeland, Ecuador, Griekenland, vooral de kringen van de S.P.K. te Venezuela, Peru, Dominica, en op de Archipel eilanden.) Polen heeft circa 8 miljoen politieke vluchtelingen in het Buiteland.)

Polen in Nederland.

Inleiding:

Op 31 December 1930 woonden in Nederland 5947 personen van Poolse nationaliteit.

Op 31 Mei 1947 bedroeg hun aantal volgens een opgave van het Centraal Bureau voor de Statistiek 5203. Deze Polen waren toen als volgt over Nederland verspreid:

Groningen	49	Polen
Friesland	17	"
Drenthe	23	"
Overijssel	156	"
Gelderland	105	"
Utrecht	335	"
Noord-Holland	611	"
Zuid-Holland	713	"
Zeeland	183	"
Noord-Brabant	748	"
Limburg	2.257	"

In de vier grootste gemeenten woonden:

Amsterdam	485	Polen
Rotterdam	143	"
's Gravenhage	321	"
Utrecht	273	"

Het juiste aantal Polen in Nederland werd via de Procureurs-Generaal opgevraagd en volgens de binnengekomen gegevens bedroeg het aantal Polen, dat in Nederland verbleef omstreeks medio 1951: 7256 personen.

Zij waren als volgt verspreid over Nederland:

Groningen	79	(49)
Friesland	47	(17)
Drenthe	48	(23)
Overijssel	308	(156)
Gelderland	429	(105)
Utrecht	489	(335)
Noord-Holland	761	(611)
Zuid-Holland	870	(713)
Zeeland	236	(183)
Noord-Brabant	897	(748)
Limburg	3.092	(2.257)

In de vier grootste gemeenten woonden:

Amsterdam	565	(485)
Rotterdam	231	(143)
's Gravenhage	277	(321)
Utrecht	312	(273) Polen.

(De tussen haakjes geplaatste getallen werden opgegeven door het Centraal Bureau voor de Statistiek, als de stand op 31 Mei 1947).

Op 1 Januari 1951 werkten in de Nederlandse mijnen 1164 Polen, van wie er 51 afkomstig waren uit het leger van Generaal Anders.

Voor een goed begrip diene, dat in het getal 7354 ook diegenen begrepen zijn, die van origine de Poolse nationaliteit hadden (b.v. Poolse vrouwen gehuwd met Nederlanders).

Verenigingsleven.

Op 28 December 1946 hebben de Polen te Breda een op Rooms Katholieke grondslag rustende vereniging gesticht, welke zich ten doel stelt deze groep emigranten zoveel mogelijk bij elkaar en in het goede spoor te houden en welke tevens in algemene zin de behartiging van de geestelijke-, sociale- en culturele belangen van haar leden beoogt.

Bij de oprichting telde deze vereniging 200 geregistreerde leden, allen principieel Rooms-Katholieken. Ofschoon in de vereniging een uitgesproken anti-communistische geest heerst, stelt het bestuur zich op het standpunt, dat, mede gezien het feit, dat haar leden hier in Nederland gastvrijheid genieten, zij zich geheel buiten de politiek dient te houden.

In verschillende andere plaatsen in Nederland bestonden reeds R.K. Poolse verenigingen, maar deze verenigingen onderhielden bijna geen contact. Dit waren hoofdzakelijk verenigingen, die na de oorlog waren opgericht en tot doel hadden de onderlinge band onder de Polen levendig te houden en het culturele en sociale welzijn van de leden te bevorderen.

Om meer samenwerking op verenigingsgebied te krijgen heeft het bestuur van de Bredase vereniging aan alle voorzitters van de hier te lande bestaande soortgelijke Poolse verenigingen een uitnodiging gezonden ter bijwoning van een vergadering op 10 April 1948 in Hotel "Het Wapen van Breda" te Breda. Op deze vergadering is opgericht de

"Poolse Katholieke Vereniging in Nederland"
(Polskie Towarzystwo Katolickie w Holandii,
afgekort "P.T.K.").

Door de Poolse Katholieke Vereniging in Breda was reeds ten behoeve van haar eigen vereniging een concept Huis-houdelijk Reglement opgesteld. Dit reglement is vrijwel in ongewijzigde vorm aanvaard door de Poolse Katholieke Vereniging in Nederland.

Daardoor komt het ook, dat in de statuten (vide bijlage I) onder artikel 2 staat, dat de vereniging is opgericht op 28 December 1946 en niet op 10 April 1948, wat de eigenlijke oprichtingsdatum is.

De zetel van de vereniging is gevestigd te Breda in het clubhuis van de Kring Breda, gelegen aan de Torenstraat.

De vereniging heeft in Nederland 6 districten, die weer verdeeld zijn in 25 à 26 afdelingen.

In o.a. de volgende plaatsen bestaan afdelingen: Amsterdam, Arnhem, Breda, Budel, Eindhoven, 's Gravenhage, Hengelo, Leerdam, Oldenzaal, Oosterhout, Sittard, Utrecht, Venlo, Vlissingen.

Op de laatstgehouden jaarvergadering op 18 en 19 November 1950 is het volgende bestuur gekozen.

- 1e Voorzitter : Mr Michel Adam KINCZEL, geboren te Stanislov op 28 November 1909, van beroep boekhouder bij de firma H. v.d. Heyden, Huygenspark 7 - 9 te 's Gravenhage, wonende te 's Gravenhage, Kraaijenlaan 51;
- 1e Vice-voorz. : Pater Roman KOWALCZYK, verblijfhoudende in het gebouw "Het Apostolaat ter Zee", de Ruyterkade 101 - 102 te Amsterdam;
- 2e Vice-voorz. en rechtskundig adviseur:
Dr Jur. Narcyz Withold KOMAR, geboren te Grobno op 30 April 1908, leraar aan de Koninklijke Militaire Academie, wonende te Breda, Baronie-
laan 9;
- Secretaris : Edward SWITOCZ, geboren te Warschau op 3 November 1920, employé Philips, wonende te Eindhoven, A. van Anhaltstraat 9;
- Penningmeester : Boleslaw SZYMBERSKI, geboren te Sniatyn op 22 Mei 1920, van beroep chemiker, wonende te Breda, Burg. de Manlaan 14;
- Referent Culturele Afdeling:
Tadeusz Maksymiliaan CHMIELEWSKI, alias
P. CLINICTOSKI, geboren te Warschau op 12 November 1905, van beroep revolverdraaier
Kromhout Motorenfabriek, wonende te Amsterdam,
2e Helmerstraat 105 hs.;
- Persreferent : Stanislaw WERNER, geboren te Warschau op 25 December 1919, van beroep chemisch laborant, wonende te Venlo, Wielewaalweg 7;
- Sportreferent Limburg:
Wojciek RUSINEK, geboren te Jarzlaw op 15 April 1924, werkzaam op Staatsmijn Hendrik, wonende te Brunssum, Gezellenhuis, Pelgrimsweg;
- Referent : Josef KOWALSKI, geboren te Medyka op 19 Maart 1912, van beroep monteur, wonende te Breda, Lange Brugstraat 22;
- Sociaal referent: Lucijna MARSEILLE-KONARSKA, geboren te Warschau op 20 October 1916, van beroep huisvrouw, wonende te Hilversum, Larixlaan 8;
- Referent Kath. Actie:
Pater Leon ROMALA, geboren te Recklinghausen op 16 April 1912, van beroep aalmoezenier, wonende te Utrecht, Nieuwegracht 92.

Bond van Poolse Katholieke Verenigingen.-

Naast de Poolse Katholieke Vereniging in Nederland bestaat in Limburg nog een Bond van Poolse Katholieke Verenigingen. Deze Bond heeft voor zover bekend, geen eigen hoofdbestuur, maar moet meer gezien worden als een samengaan van verschillende zelfstandig gebleven Poolse Katholieke Verenigingen in Limburg. Dat deze verenigingen niet aangesloten zijn bij de Poolse Katholieke Vereniging in Nederland, is naar alle waarschijnlijkheid het gevolg van lokaal chauvinisme.

Bij deze Bond zijn de volgende Rooms Katholieke Poolse Verenigingen in Limburg aangesloten.

Poolse Katholieke Vereniging te Brunssum.-

Deze vereniging telt ongeveer een 100-tal leden.

De Verenigde Polen te Hoensbroek.-

Deze vereniging heeft ongeveer een 100-tal leden.

De Poolse Vereniging St. Adalbert te Heerlerheide.-

Deze vereniging telt ongeveer 60 leden.

De Poolse Vrouwenvereniging te Heerlerheide.-

Deze vereniging telt ongeveer 60 leden.

De Poolse Vereniging St. Michaël te Waubach.-

Deze vereniging telt ongeveer 30 leden.

De Poolse Toneelvereniging te Heerlerheide.-

Deze vereniging telt ongeveer 60 leden.

De Poolse R.K. Mijnerkersvereniging te Lutterade-Geleen.-

Deze vereniging telt ongeveer 30 leden.

De Vereniging van Polen te Kerkrade.-

Poolse Strijdorganisatie voor Vrijheid (P.O.W.N.).-

De Poolse strijdorganisatie voor Vrijheid, gevestigd in Frankrijk, België en Nederland (de voormalige ondergrondse beweging) (Polska Organizacja Walki o Niepogleglosce w Francje, Belgii i Holandii - Grupa Polnoc) is gegroeid uit twee Poolse verenigingen, die vóór 10 Mei 1940 reeds in Nederland bestonden namelijk de Federatie van Poolse Verenigingen in Nederland en de St. Adalbertvereniging.

De leden van bovengenoemde strijdorganisatie staan onvoorwaardelijk achter de oude, niet meer erkende regering van Polen, welke haar zetel had te Londen.

Van de leden van deze organisatie gaat geen enkele activiteit uit, omdat men de Nederlandse wetten wenst te eerbiedigen en de Nederlandse Regering niet in moeilijkheden wil brengen.

De organisatie telt ongeveer 100 leden.

--- --

Alle bovengenoemde verenigingen staan afwijzend tegenover het huidige regiem in Warschau. Dit wil natuurlijk niet zeggen, dat onder de leden geen personen voorkomen, die met Warschau sympathiseren. In elk geval kan worden aangenomen, dat deze verenigingen als zodanig geen ongewenste activiteit zullen ontplooiën.

Als verenigingen van Polen, die min of meer pro-Warschau georiënteerd zijn, kunnen genoemd worden:

De Poolse Nationale Raad.-

De leden van de "Poolse Nationale Raad" (Rada Naradowa) wonen grotendeels in Eysgelshoven. Deze vereniging telt ongeveer een 20-tal leden. De "Rada Naradowa" staat aan de zijde van de Warschau-regering en onderhoudt nauw contact met het Poolse Consulaat te Amsterdam en met het Poolse Gezantschap te 's Gravenhage.

De Bond van Polen te Heerlerheide.-

Deze Bond is gevestigd te Heerlen en heeft ten doel voorlichting te geven op cultureel gebied aan haar leden. De Bond voert als stichtingsdatum het jaar 1923, doch dit doet zij onrechtmatig, aangezien de oprichting eerst geschiedde in October 1945. De Bond van Polen te Heerlerheide is het huidige bewind in Polen toegegaan en onderhoudt contact met de Poolse vertegenwoordiging hier te lande.

De leden, ongeveer 90, wonen hoofdzakelijk in de gemeente Heerlen, Hoensbroek en Oirsbeek.

De Vereniging "Pools Huis".-

Op 1 September 1948 is te Rotterdam opgericht de Vereniging van Polen verblijfhoudende in Nederland, genaamd "Pools Huis" ("Zwiazek Polakow w Holandii, Ognosko Pdski"), gevestigd te Rotterdam, Boezemsingel 50.

De initiatiefnemer oprichter van deze vereniging was Eduard CIJERMAN, geboren te Warschau op 22 Augustus 1896, van beroep beëdigd translateur en handelaar in scheepsuitrustingen, wonende te Rotterdam, Vlietlaan 31.

Al spoedig na de oprichting trok CIJERMAN zich terug als voorzitter en nam de functie van secretaris over. De nieuwe voorzitter Wlodzimierz Feliks Aleksander LAZAREW, geboren te Warschau op 27 December 1888, werktuigkundig ingenieur, wonende te Rotterdam, Rotterdamsedijk 308, is een persoon, die afwijzend staat tegenover het communisme en de Warschau regering.

De leden van deze vereniging kunnen over het algemeen niet als aanhangers van het huidige regiem beschouwd worden, alhoewel in art. 13 van de statuten van deze vereniging, die opgericht is met een tijdsduur van 21 jaar, de bepaling voorkomt, "dat bij liquidatie van de vereniging de bescheiden vervallen aan de Poolse Legatie".

Zij zijn naar alle waarschijnlijkheid slechts tot deze vereniging toegetreden om met andere Polen in contact te komen en om eens een gezellige avond te hebben. Momenteel gaat van de vereniging zeer weinig activiteit uit. De vereniging telt ongeveer een 80-tal leden.

De statuten gaan als bijlage II hierbij.

Onder de anti-Warschau georiënteerde Polen zijn nog drie stromingen waar te nemen, die een grote invloed hebben op het verenigingsleven.

In Nederland zijn de oude immigratie-Polen, d.w.z. de Polen, die vóór 1940 reeds hier te lande woonden, sterk georganiseerd. Zij verblijven hoofdzakelijk in Limburg, en zijn

daar bijna allen lid van een of andere absoluut Rooms-Katholieke vereniging.

Van de nieuwe immigranten, d.w.z. de immigranten van ná 1944, zijn slechts 1/3 deel georganiseerd, het resterende 2/3 gedeelte staat afzijdig en is sceptisch, verbitterd, zwaar-moedig en teleurgesteld.

Het georganiseerde gedeelte (1/3) is aangesloten bij de Poolse Katholieke Vereniging, de P.T.K. Het woord "Katholiek" moet hier niet gezien worden in de kerkelijke betekenis - anders dan bij de oude immigranten - en ook niet zo zeer als "Rooms", doch meer als ethisch christelijk en anti-communistisch, hoewel niet strijdend anti-communistisch.

De drie stromingen komen het scherpst tot uiting onder de Polen van de nieuwe immigratie.

In de herfst van 1945 is in Engeland opgericht onder Generaal Anders de "Polish Combatants Association", in het Pools: "Stowarzyszenie Polskich Kombatantow" (S.P.K.), gevestigd te London S.W. 7, 16-20 Queen's Gate Terrace. Tot lid van deze vereniging kunnen slechts toetreden Poolse ex-militairen, die na hun strijd tegen Duitsland aan de zijde van de geallieerden, weigerden naar Polen terug te keren in verband met het aldaar bestaande communistische regiem.

De vereniging wil actief deelnemen aan de strijd tegen de invloed van de communistische leerstellingen in het algemeen, en speciaal tegen de door Warschau opgerichte verenigingen en instituten.

De S.P.K. heeft in de laatste 5 jaar duizenden leden verworven, die over 24 landen verspreid zijn. Zij is verdeeld in afdelingen, organisatie-comités, onderafdelingen en verbindingsgroepen.

Ongeveer midden 1948 is men begonnen om op bescheiden schaal vanuit Engeland ook in Nederland leden te winnen voor de S.P.K. en men zocht die in de eerste plaats onder de Polen van de nieuwe immigratie in casu onder de leden van de Poolse Katholieke Vereniging (P.T.K.). Deze wervingsactie heeft zeer weinig succes opgeleverd.

Om deze wervingsactie nieuw leven in te blazen, is in de herfst van 1950 naar Nederland gekomen de Pool DREWSKI uit Londen, die in een te Breda gehouden vergadering van de P.T.K. een rede hield over de bundeling van alle krachten (verenigingen) in de strijd tegen het communisme.

Hij bepleitte een fusie tussen de S.P.K. met de P.T.K.

Als de voornaamste en leidinggevende voorstanders in Nederland voor aansluiting bij de S.P.K. kunnen genoemd worden:

Jerzy HEKNER, geboren te Warschau op 14 Juni 1913, van beroep ingenieur, werkzaam bij de N.V. Philips te Eindhoven, wonende te Eindhoven, Jonckbloetlaan 13. Bij hem is tevens het redactieadres gevestigd van het door de S.P.K. in Londen uitgegeven blad "Komunikat Informacyjny Polskich Kombatantow w Holandii".

Stanislaw WERNER, geboren te Warschau op 25 December 1919, van beroep chemisch laborant, wonende te Venlo, Wielewaalweg 7. Hij is vroeger officier geweest bij een pantserafdeling van het leger van Generaal Anders.

Josef MINKIEWICZ, geboren 10 Juni 1904, van beroep ingenieur, werkzaam bij de N.V. "De Schelde", wonende te Vlissingen, in de "Zilver Pool".

In de boezem van de Poolse Katholieke Vereniging is toen de strijd ontbrand.

Het overgrote deel van de leden van de P.T.K. is voor aansluiting bij de S.P.K., een gedeelte neemt een neutraal standpunt in, en slechts een kleine minderheid is er positief tegen. Het sterkste verzet komt van de zijde van de Poolse geestelijkheid, met name van Pater EFRAIM van de kerngroep Breda van de Poolse Katholieke Vereniging in Nederland. Deze groep heeft begin 1951 een rondschrijven gericht aan alle plaatselijke besturen van de P.T.K. in Nederland, waarin zij haar standpunt uiteenzet.

Haar voornaamste grieven tegen een fusie met de S.P.K. zijn:

- a. verlies van zelfstandigheid;
- b. de politieke tendenzen in de S.P.K.;
de P.T.K. wil namelijk op de eerste plaats de religieuze en geestelijke behoeften van haar leden behartigen en zich niet actief met politiek bemoeien;
- c. het gelijkstellen van de statuten van de P.T.K. met die der S.P.K.

De tegenstellingen in de P.T.K. zijn in begin 1951 nog groter geworden door het optreden van de leider van de Poolse Boerenpartij, Stanislaw MIKOLAJCZYK, geboren in 1901, verblijfhoudende te Parijs en wonende te Washington, 1402 Delafield Place N.W.

Gedurende de laatste oorlog was hij in Engeland en had aldaar zitting in de Poolse Regering in ballingschap.

Na de bevrijding van Polen is hij naar zijn Vaderland teruggekeerd en heeft daar nauw samengewerkt met de communisten. Veel hervormingen in communistische zin op het gebied van de landbouw staan op zijn naam. Hij was in Polen Minister van Landbouw en leider van de Boerenpartij.

Na de vlucht van MIKOLAJCZYK uit Polen, in 1947, tezamen met Stefan KORBONSKI, geboren 1901, advocaat, lid van de Poolse Boerenpartij, van 1941 - 1945 chef van het Departement van Buitenlandse Zaken van de Poolse Regering in ballingschap te Londen, en andere leiders van linkse- maar niet communistische partijen, ontstond in het buitenland (West-Europa) onder de Polen een duidelijke splitsing in:

- a. boerenpartij;
- b. de socialistische partij.

Deze splitsing is misschien in de eerste plaats het gevolg van de overdreven persoonlijke ambitie van de bovengenoemde leiders en verder van de zeer handige en uitstekend gemaskeerde intriges van Moskou. Het resultaat hiervan was dan ook, dat de Poolse Regering in Londen (president August ZALESKI, geboren 13 September 1883 te Ewelina Komorowska, wonende te Londen S.W. I, 43 Eaton Place) niet alle politieke partijen onder zich kon verenigen, doch hoofdzakelijk is vertegenwoordigd door het centrum en alles wat rustig en verstandig is, de van MIKOLAJCZYK onafhankelijke boerenpartij en de oude socialisten.

Ongeveer 15% van de buiten Polen vertoevende Polen staan achter de nieuwe Boerenpartij van MIKOLAJCZYK en achter de nieuwe socialistische partij, waarvan de leiders tegelijk met MIKOLAJCZYK gevlucht zijn en die zeer veel ambitie bezitten, zonder hun gemaakte fout - gewezen collaboratie met het communisme - te willen erkennen.

Zij strijden blindelings tegen de Poolse Regering in Londen, en wel speciaal tegen Generaal Anders, met als gevolg, dat Rusland hiermede gediend wordt.

Als vertegenwoordiger van MIKOLAJCZYK heeft in het begin van 1951 de Pool Michal KWIATKOWSKI, geboren 16 September 1883, wonende te Parijs, een bezoek aan Nederland gebracht.

KWIATKOWSKI is in Parijs de uitgever van het dagblad "NARODOWIEC" (De Nationalist), dat vroeger reeds in Polen bestond, en toen zeer linkse ideeën propageerde.

Het blad wordt in Frankrijk uitgegeven te Lens (P. de C.) 101 Rue Emil Zola en staat onder redactie van de hierboven reeds genoemde M. KWIATKOWSKI. "NARODOWIEC" is een zg. anti-communistisch Katholiek sensatieblad. Het draait met alle winden mee en is er op uit om twist en chaos te scheppen, en voert speciaal actie tegen de Poolse Regering in Londen, in het bijzonder tegen Generaal Anders.

Het blad "NARODOWIEC" ageert fel tegen de S.P.K. en tegen een fusie van de P.T.K. met de S.P.K.

Het doel van het felle ageren van MIKOLAJCZYK tegen de S.P.K. moet gezocht worden in het feit, dat de leiding van de S.P.K. de vereniging als zodanig zou willen gebruiken voor politieke doeleinden om t.z.t. in Polen aan de macht te komen. De leden van de S.P.K. worden beschouwd als fascist en zij zouden de emigranten Polen opnieuw in een oorlog willen betrekken.

KWIATKOWSKI heeft nu de onenigheid, die hier reeds heerste in de Poolse kringen, nog vergroot. Volgens hem zijn de Polen door de Westerse landen verraden. Door het blad "NARODOWIEC" wordt handig gebruik gemaakt van de tegenstellingen en van de afkeer, die er bij de Poolse geestelijkheid is tegen een samengaan met de S.P.K.

Het blad predikt een neutraliteitsgedachte, de idee, dat een vergelijk met de communisten wel degelijk mogelijk is en een houding van afzijdigheid bij een eventueel conflict.

De voorstanders van een samengaan met de S.P.K. brandmerken de aanhangers van MIKOLAJCZYK (c.q. KWIATKOWSKI) als fellow-travellers en wensen een positieve en militante houding tegenover het communisme.

Het gevolg van het bezoek van KWIATKOWSKI aan Nederland is geweest, dat de Polen in Limburg zich vrijwel geheel achter KWIATKOWSKI gesteld hebben en in Breda, Utrecht en 's Gravenhage de meerderheid tegen KWIATKOWSKI is.

Als een van de argumenten voor een neutrale houding van de Polen gebruikte KWIATKOWSKI het argument, dat de Nederlandse autoriteiten en politie de activiteiten van de "sabelkletterende en complotterende oud-strijders" zeer ongaarne zouden zien.

Een andere vertegenwoordiger van de richting van MIKOLAJCZYK is de Pool Prof. Stanislaw KOT, geboren 22 October 1885 te Ruda (Polen), voormalig Poolse Ambassadeur te Rome.

Gedurende de oorlog was hij Poolse Ambassadeur in Moskou en deed toen alle mogelijke moeite om bij de Russen in een goed blaadje te komen. Hij speelde speciaal een rol in verband met het Poolse leger, dat tijdens de oorlog in Rusland verbleef. Hij heeft alle moeite gedaan om te verhinderen, dat de in Rusland verblijvende Poolse militairen gelegenheid kregen om via Perzië naar Engeland te gaan om zich te voegen bij het nationale Poolse leger van Generaal Anders. Zijn streven was om de Poolse militairen niet in zelfstandige eenheden onder te brengen, maar in te lijven bij het Russische leger. Dit was ook steeds het streven van Moskou.

Door bovengenoemd optreden was tijdens de oorlog reeds een breuk ontstaan tussen de Polen in Londen enerzijds en KOT anderzijds. Na de oorlog is hierin geen wijziging gekomen en is de kloof nog dieper geworden, omdat KOT zich schaarde aan de zijde van MIKOLAJCZYK.

In November 1947 heeft hij een bezoek aan Nederland gebracht met het doel Nederlandse bibliotheken te bezoeken.

In April 1950 heeft hij wederom een bezoek gebracht aan ons land, en gaf toen als reden op een bezoek aan de Poolse Legatie te 's Gravenhage te willen brengen. Hieruit is te concluderen, dat KOT in begin 1950 nog in officiële Poolse Buitenlandse Dienst was en pas na April 1950 gebroken heeft met de Poolse Regering in Warschau.

In November 1950 kwam bericht binnen, dat aan de vroegere Poolse Ambassadeur S. KOT een diplomatiek visum was verleend voor meerdere reizen naar Nederland gedurende een tijdperk van één jaar.

Op 18 Mei 1951 is KOT voor het laatst in Nederland geweest. Het doel van zijn reis is niet bekend, maar volgens eigen verklaringen wilde hij zich begeven naar Amsterdam, Den Haag en Valkenburg.

Het typische is, dat van dit laatste bezoek van KOT aan Nederland, de leiders van de Poolse emigrantengroeperingen niet op de hoogte waren en voor zover viel na te gaan, hij ook geen pogingen heeft gedaan om met hen in contact te treden.

Na zijn vertrek uit Nederland werd echter vernomen uit Poolse emigranten-kringen, dat KOT te 's Gravenhage contact heeft gehad met Bohdan WINIARSKI, geboren 27 April 1884 te Boldanowo, Pools rechter in het Internationale Hof van Justitie te 's Gravenhage, en met Stanislaw JELONEK, de vroegere Poolse Handelsattaché in Nederland, thans werkzaam bij de N.V. Philips te Eindhoven, als vertegenwoordiger op de Azoren.

In Poolse emigrantenkringen, speciaal in de kringen van de S.P.K., spreekt men het vermoeden uit, dat KOT misschien de tussenpersoon is tussen WINIARSKI (vertegenwoordiger van regiem in Warschau) en MIKOLAJCZYK.

Het blad "NARODOWIEC" staat er financieel zeer sterk voor en zou volgens betrouwbare berichten vanuit Polen gesubsidieerd worden. Men ziet derhalve in KOT en WINIARSKI de personen, die een rol spelen in deze subsidiering.

Op 27 en 28 October 1951 verbleef in Nederland de uit Parijs afkomstige secretaris van KOT, genaamd Dr Wacław SOROKA, geboren 18 Januari 1917. Als motief voor zijn komst naar Nederland werd door hem opgegeven: "het deelnemen aan de herdenking van de bevrijding van Breda door de 1ste Poolse Pantserdivisie". Het eigenlijke doel zal vermoedelijk geweest

zijn propaganda te maken voor de partij van MIKOLAJCZYK.

Volgens de laatste berichten heeft men thans een bestuur samengesteld voor de S.P.K. in Nederland. De volgende Polen hebben hierin zitting:

- Voorzitter, tevens belast met de culturele aangelegenheden:
Jerzy HEKNER, geboren te Warschau op 14 Juni 1913, van beroep ingenieur, werkzaam bij de N.V. Philips te Eindhoven, wonende te Eindhoven, Jonckbloetlaan 13;
- Vice-voorzitter, tevens belast met de afdeling informatie:
Stanislaw WERNER, geboren te Warschau op 25 December 1919, van beroep chemisch laborant, wonende te Venlo, Wielewaalweg 7;
- Secretaris : Tadeusz M. CHMIELEWSKI, geboren 12 November 1905 te Warschau, van beroep revolverdraaier bij N.V. Kromhout Motoren te Amsterdam, wonende te Amsterdam, 2e Helmerstraat 105 hs.;
- Penningmeester : Jan SZCZEPANSKI, geboren te Warschau op 22 December 1917, wonende te Zeist, Mr H. Marsmanstraat 28;
- Sociale Afdeling: Lucijna MARSEILLE-KONARSKA, geboren 20 October 1916 te Warschau, van beroep huisvrouw, wonende te Hilversum, Larixlaan 8.

Naast de in dit overzicht genoemde Poolse verenigingen houden zich nog de volgende instellingen bezig met de bundeling van de Poolse emigranten en wel speciaal met de Polen van de nieuwe immigratie.

- De Poolse Katholieke Missie, gevestigd te Breda, Schorsmolenstraat 9, met als leiders Pater EFRAIM (Breda), Pater KOWALCZYK (Amsterdam), Pater HIERONIMUS (Arnhem, Nijmegen), Pater DAMBEK (Limburg), Pater PLUCINSKI (Twente) en Pater ROMALA (Utrecht).
- Relief Society for Poles, leider Stefan Adolf K. LUBIENSKI, geboren 10 Maart 1893 te Ostrowce, oud vice-consul van Polen, wonende te Amsterdam, Cliostraat 21.
Deze instelling heeft een overkoepelende taak gehad, en op 29 Januari 1950 werd deze taak bekrachtigd door het stichten van een soort "Court d'Arbitrage" (C.d.A.) met als voorzitter Pater KOWALCZYK en als secretaris LUBIENSKI.
De C.d.A. heeft tot taak alle ontvangen klachten van de Polen op discrete manier te behandelen. Haar taak is uiteindelijk het scheppen van harmonie en rust onder de Polen en een bevorderen van de samenwerking tussen de Polen van de oude en nieuwe immigratie.
- De Poolse Caritas, met als voorzitter Pater KOWALCZYK, en als secretaris-penningmeester LUBIENSKI.
De Caritas ressorteert direct onder de Poolse Katholieke Missie.

Slotopmerking:

De Polen zijn een groep van personen, die in Nederland de nodige aandacht verdienen, niet alleen, omdat dit de grootste groep is, maar ook omdat onder deze personen de communistische propaganda de meeste invloed zal hebben. Een groot deel van deze Polen heeft gedurende de voorgaande jaren een zwerf bestaan geleid en is totaal losgeslagen. Zij hebben vaak een afkeer van werken, maar kunnen wel veel geld aan, terwijl boven-

dien de Polen van de nieuwe immigratie nog nauwe familiebetrekkingen hebben achter het IJzeren Gordijn. Van deze omstandigheden zal door de tegenpartij zeer gemakkelijk gebruik gemaakt kunnen worden.

Een gunstige factor is, dat van Poolse emigrantenzijde dit gevaar wordt onderkend en men zoveel mogelijk tracht deze mensen te bundelen.

In Nederland is het aantal Polen ten opzichte van België, Frankrijk en Engeland, alwaar respectievelijk 50.000, 500.000 en 500.000 Polen wonen, vrij gunstig.

Gezien de berichten uit die landen schijnt daar door de Poolse vertegenwoordigers ook een grotere actie onder de Polen gevoerd te worden dan hier te lande het geval is.

December 1951.

CONFIDENTIEEL

S.T.

1 November 1951.

No. Gr.V.D. 1619/51 Conf.

Bijlagen: vier.

Onderwerp: Poolse vereniging.

NIET O.K.
ACD/4c
DAT: 20/11/51
PAR: <i>ly</i>

In vouwe dezee gehieve U aan te treffen een uittreksel uit een veiligheidsrapport opgemaakt door Z, naar de inhoud waarvan korthedshalve wordt verwezen.

S.T.

AAN: Hoofd B.V.D.

$\frac{6.681}{05.26}$	$\frac{06.384}{09.298}$
5 NOV 1951	
ACD/122150	

Typ: 1°.

Coll.: 19

Schutblad is verwijderd

Datum van bericht:	29 October 1951.
Rapporteur:	
Van wie is het bericht afkomstig:	Contact.
Betrouwbaarheid bericht:	M.i. betrouwbaar.
Betrouwbaarheid berichtgever:	Betrouwbaar.
Welke acties zijn ondernomen:	Gene.
Met wie samengewerkt:	Gene.

Onderwerp: Informatie communiqué's van een Poolse vereniging.

Bijlagen: drie.

Ik moge U het navolgende berichten.

Door contact werden mij drie informatie communiqué's, resp. genummerd 3 t/m 5, van een Poolse vereniging van oud strijders in Nederland, ter hand gesteld.

Deze exemplaren geven een overzicht van de laatste gebeurtenissen omtrent de Polen in Nederland en in het slot daarvan staat een overzicht van de schadelijke activiteiten, van de vanuit Parijs en Rome geleide organisatie van MIKOLAJCZYK en S. KOT.

Omtrent de werkwijze, doelstelling etc. van laatstgenoemde vereniging, moge ik nog het volgende opmerken:

1e. Op 22 of 23 September 1951 waren te DONGEN (N.B.) een aantal Polen, in een particuliere woning (adres daarvan mij niet bekend) ter vergadering bijeen. Toen een kennis van contact, door onverwachte omstandigheden die woning betrad, luisterden een dertigtal Polen naar een propagandist van de vereniging van Mikolajczyk, voornoemd.

Die man zeide daarbij o.a.: "Onze vereniging wordt vanuit Parijs geleid. We hebben thans nog geen hoofdcentrale in Nederland, doch die bouwen we thans op. Alle Poolse verenigingen die in Nederland bestaan, deugen niet. Onze vereniging strekt zich over de gehele wereld uit enz."

2e. In de statuten van die vereniging staat d.a.: dat die vereniging streeft naar samenwerking met Rusland, dat de in het Westen verblijvende Polen geen soldaten voor het Westen moeten worden.

3e. Die vereniging is zeer actief. Ogenschijnlijk beschikt die vereniging over veel geld, de herkomst van dat geld is duister. De organisatoren van die vereniging geven voor anti-Russisch te zijn, doch in feite steunen zij Rusland.

Bewijzen dat die vereniging communistisch gezind is, zijn niet voorhanden. Het is voor welhaast iedereen onmogelijk om vast te stellen of bedoelde vereniging van Mikolajczyk, al dan niet politiek betrouwbaar is.

4e. Op 27 en 28 October 1951, verbleef op het adres: GRENDEL, wonende te BREDA, Dokter van Meerlostraat nr. 9, de uit PARIJS afkomstige secretaris van S. KOT, genaamd: Dokter Wacław S O R O K A, eveneens een Pool. Hij nam deel aan de bevrijdingsfeesten van Breda, waaraan ook talloze Polen deelnamen. Het doel van zijn komst zal in hoofdzaak wel propaganda doeleinden geweest zijn, voor de vereniging van Mikolajczyk. Nadere bijzonderheden bereikten mij terzake tot op heden niet.

K O M U N I K A T I N F O R M A C Y J N Y

P O L S K I C H K O M B A T A N T Ó W

Rok I.

Czerwiec - Wrzesień 1951
W H O L A N D I I

Nr.5.

N A K A Z C H W I L I .

Minęło kilkanaście miesięcy od momentu rozpoczęcia rozmów między Zarządami Głównymi SPK i PTK na temat zacieśnienia dotychczasowej współpracy i doprowadzenia do ewentualnego połączenia obu Stowarzyszeń.

Celem tych dążeń, nie zawsze i nie przez wszystkich należycie rozumianych, było usprawnienie działalności i wzmożenie pracy Polskiego Towarzystwa Katolickiego w Holandii, które z biegiem czasu napotykało progresywnie rosnące trudności. Połączenie się PTK z SPK, organizacją pokrewną tak z punktu ideowego/społeczno-niepodległościowego/jak z uwagi na element w nich w nich zjednoczony/olbrzymia większość byli żołnierze PSZ/, było nie tylko najlepszym rozwiązaniem trudności ale też nakazem chwili w obliczu nadciągającej burzy dziejowej.

Z ubolewaniem należy stwierdzić, że kilkunastomiesięczne pertraktacje na najwyższych szczeblach obu Stowarzyszeń, prace specjalnie powołanej Komisji porozumiewawczej w Holandii oraz przebieg trzech Walnych Zjazdów PTK w okresie 1950/51 dowiodły, że PTK nie znalazło odpowiedniej platformy porozumienia.

Zarząd Główny SPK podobnie jak i Delegatura SPK w Holandii nie stosowały i nie zamierzają stosować żadnych nacisków na PTK, szanując nigdy nie kwestionowane prawo Towarzystwa do zupełnej niezależności.

Z uwagi jednak na bieg wydarzeń, zmuszających do jednoczenia polskiego obozu niepodległościowego, do usprawnienia form organizacyjnych i spotęgowania działalności SPK, zapadła decyzja założenia Oddziału SPK w Holandii, do którego wejdą dotychczas istniejące Sekcje SPK oraz wszyscy zgłaszający się b. żołnierze PSZ, pragnący się znaleźć w bratnich szeregach.

Oddział SPK w Holandii nawiąże ścisłą współpracę z PTK oraz będzie w dalszym ciągu dążyć do uzyskania porozumienia między obu Stowarzyszeniami we wszystkich zagadnieniach dotyczących zadań, obowiązków i metod pracy emigracji polskiej w tym kraju.

Ufamy, że na wszystkich szczeblach obu bratnich Stowarzyszeń dojdzie do szczerzej współpracy; ufamy również, że w szeregach SPK znajdują się wszyscy nasi dawni towarzysze broni, którzy w oparciu o nasze tradycje, dotychczasowe doświadczenia i osiągnięcia SPK będą chcieli prowadzić rzetelną pracę społeczną.

Wierni naszym ideałom, o które od wielu lat walczymy, będziemy dążyć do Polski całej, demokratycznej, katolickiej i niepodległej, wierząc niekłamnie w Jej rychłe Zmartwychwstanie.

S.W.

Redaguje: Referat Inf.-prasowy Delegatury SPK w Holandii,
Wielewaalweg 7, Venlo/L.

KOMUNIKAT DELEGATURY SPK W HOLANDII.

W dniu 28-go października br. odbędzie się 1-szy Zjazd Delegatów Polskich Kombatantów w Holandii, który będzie zarazem organizacyjnym Zjazdem Oddziału SPK w Holandii. Porządek dzienny oraz miejsce Zjazdu podane zostaną w swoim czasie.

W Zjeździe tym wezmą udział: Kierownicy Sekcji SPK w Holandii oraz Delegaci/wybrani w stosunku jeden na dwudziestu członków, t.zn. na każdą przekroczoną "dwudziestkę", członkowie Delegatury SPK w Holandii, przedstawiciel Zarządu Głównego SPK w Londynie oraz zaproszeni goście.

Koszta podróży Kierowników Sekcji oraz Delegatów pokryje Delegatura SPK w Holandii.

We wrześniu na terenie Sekcji SPK w Holandii odbyły się zebrania, których zadaniem było przygotowanie materiału i wniosków na Zjazd oraz wybór delegatów.

Dodatkowo podaje się do wiadomości, że w chwili obecnej na terenie Holandii istnieje 7 Sekcji SPK w następujących miejscach: w Venlo, Vlissingen, Eindhoven, Enschede, Utrecht, Amsterdamie oraz przy Delegaturze.

Kilka dalszych Sekcji SPK jest w stadium organizowania.

XXXXXXXXXX

OD REDAKCJI.

Z uwagi na brak polskiej prasy wydawanej w Holandii oraz z powodu licznych głosów, podnoszących się w terenie i domagających się rzetelnego informowania ogółu o wszystkich zdarzeniach i zmianach, zachodzących wśród uchodźstwa polskiego w tym kraju, Komunikat Informacyjny SPK co pewien czas będzie zawierał artykuły, nie zawsze mający ścisły związek ze sprawami Stowarzyszenia.

Mając na uwadze fakt, że prowadzenie działalności prawdziwie niepodległościowej nakłada na nas wszystkich obowiązek jednoczenia się i solidarnego działania, tym silniej narzuca się konieczność wskazywania bolączek i czynników destrukcyjnych, rozkładających przyjęte formy działania i rozbrajających nas moralnie.

Wszystkich chętnych prosimy o ścisłą współpracę, wyrażającą się w nadsyłaniu materiałów sprawozdawczych z terenu oraz wszelkich uwag i informacji.

XXXXXXXXXXXXXXXXXX

UROCZYSTOŚCI SIERPNIOWE W LONDYNIE W 1951.

Nabożeństwo w Kościele Polskim.

W dniu 15 sierpnia ks. prałat W. Staniszewski odprawił w Kościele Polskim w Londynie mszę św. z okazji "Święta Żołnierza". W nabożeństwie udział wzięli przedstawiciele władz państwowych, organizacji politycznych, kombatanckich i społecznych.

Obchód Święta Żołnierza.

Dnia 18 sierpnia w teatrze "Scala" w Londynie odbył się uroczysty obchód Święta Żołnierza, zorganizowany przez polskie stowarzyszenia kombatanckie.

Na akademię przybyli: Prezydent Rzeczypospolitej August Zaleski, premier dr. R. Odzierzyński, gen. W. Anders, reprezentanci duchowieństwa, przedstawiciele stronnictw politycznych, organizacji kombatanckich, społecznych i zawodowych oraz liczna rzesza Polonii londyńskiej.

Obchód zajął prezes Zarządu Głównego SPK kol. T. Drwęski, który po powitaniu zebranych wygłosił przemówienie o znaczeniu powstrzymania przez Polskę najeźdu bolszewickiego w r. 1920. Przewodnim motywem przemówienia było podkreślenie, że zwycięstwo nad Wisłą było możliwe jedynie dzięki zjednoczeniu wysiłków całego narodu.

Część artystyczną programu tworzyły: prolog i epilog pióra Z. Nowakowskiego i T. Nowakowskiego w wykonaniu artystów dramatycznych teatrów polskich i zespołu londyńskiego SPK, występy połączonych chórów im. Cho-

pina, Szymanowskiego i Chóru Akademickiego pod batutą Z. Gedla i L. Cabana. Chóry wykonały szereg pieśni żołnierskich. Marianowi Nowakowskiemu, basowi Królewskiej Opery Covent Garden, akompaniował B. Czaplicki. Całość części artystycznej reżyserował dr. Z. Nowakowski.

Tego samego dnia w godzinach wieczornych w Domu Kombatanta urządzony został "Wieczór towarzyski", na którym gospodarzami byli Prezydium Rady Główniej i Zarządu Głównego SPK, gośćmi zaś przedstawiciele sfer politycznych, wojskowych i społecznych.

Wręczenie nagród pisarskich.

20-go sierpnia w Domu Kombatanta odbyło się wręczenie nagród pisarskich, przyznanych przez SPK. III Walny Zjazd w r. 1950 uchwalił ustanowienie nagrody pisarskiej, która ma być przyznawana co roku w rocznicę 15 sierpnia za pracę reprezentującą kulturę polską wobec obcych. Po raz pierwszy nagrodę tę przyznano w roku bieżącym.

Nagrody otrzymali gen. M. Kukiel za pracę "Książę Adam" oraz Gustaw Berling-Grudziński za książkę o przemyślach w sowieckich obozach koncentracyjnych. Książka gen. Kukieła w jęz. angielskim jest gotowa do druku, książka p. Grudzińskiego pt. "A World Apart" ma ukazać się na półkach księgarskich w jesieni tego roku.

Doroczne Zebranie Rady Główniej SPK.

W dniach 17, 18 i 19 sierpnia odbywały się w salach Domu Kombatanta obrady 8 zebrania Rady Główniej SPK. Zebranie zajął przewodniczący Rady kol. K. Ziemiński, witając członków Rady oraz prezesów lub delegatów Oddziałów: Belgia, Francja, Holandia, Irlandia, Niemcy/strefy brytyjska i amerykańska, Szwecja, Włochy i W. Brytania. Po zagajeniu przez Zarządu Głównego kol. T. Drwęski złożył sprawozdanie z prac Zarządu Głównego, po czym prezesi lub delegaci Oddziałów składali sprawozdania z terenów ich działalności.

Z kolei Rada przeszła do dyskusji nad sprawozdaniami Zarządu Głównego. Dyskusja, utrzymana na wysokim poziomie, krytycznie lecz rzeczowo dała obraz nie tylko działalności ustępującego Zarządu, lecz równocześnie dała wytyczne dalszych prac Stowarzyszenia. W wyniku dyskusji Rada udzieliła ustępującemu Zarządowi Głównemu absolutorium z podziękowaniem. Dalsze obrady toczyły się w dwóch komisjach: ogólnej oraz finansowo-gospodarczej. Obie komisje przedyskutowały obszernie przygotowane przez Zarząd materiały, dotyczące wytycznych dalszej pracy oraz wnioski na plenum Rady.

Nowy Zarząd Główny SPK.

Po przyjęciu wniosków przystąpiono do wyborów Zarządu Głównego. Skład Zarządu na kadencję 1951/52 przedstawia się następująco:

- prezes - kol. T. Drwęski
- wiceprezesi - kol. T. Korycki
- kol. B. Stypinski
- sekretarz gen. - kol. S. Soboniewski
- członkowie - kol. B. Kozłowski
- kol. S. Lewicki
- kol. A. Treszka.

UCHWAŁY 8-go ZEBRANIA RADY GŁÓWNEJ SPK.

- 1/ W sprawie utworzenia jednego Oddziału SPK dla całych zach. Niemiec.
- 2/ W sprawie współpracy z Polskim Tow. Katolickim w Holandii/podajemy pełny tekst/:- "Rada Główna SPK, mając na uwadze potrzebę łączenia polskich wysiłków organizacyjnych na emigracji, wzywa Zarząd Główny SPA do dalszych starań, zmierzających do doprowadzenia do ścisłej współpracy Polskiego Tow. Katolickiego w Holandii i Stowarzyszeniu Polskich Kombatantów."
- 3/ W sprawie utrzymania i pomnożenia placówek BIP-u.
- 4/ Sprawozdania Oddziałów SPK; 4/ W sprawie sporządzenia ewidencji czł., 5/ W sprawie powołania referentów prasowych, 6/ W sprawie poparcia "Polki Walczącej", 7/ W spr. odznaki honorowej SPK, 8/ W sprawie utworzenia centralnego funduszu stypendialnego, 9/ W sprawie nauczania młodzieży i dokształcanie dorosłych, 10/ w spr. łączenia inicjatyw oświatowych, 11/ w sprawie pracy oświatowej Oddziałów, 12/ w spr. zaopatrywania biblio-

tek SPK, 13/Zatwierdzenie bilansu Zarządu Głównego SPK: zwyczajny - L. 21. 020 oraz nadzwyczajny - L. 24.000. Rezolucja budżetowa. 14/W sprawie podwyższenia składek członkowskich, 15/W sprawie uzależnienia pomocy dla Oddziałów od wykonania uchwał Rady Główniej, 16/ W sprawie pomocy dla Oddziału SPK Francja, 17/ W sprawie pomocy dla Oddziału SPK w Niemczech, 18/ W sprawie pomieszczeń Zarządu Głównego, 19/ W spr. t. zw. sum włoskich.

Wytoczne do planu pracy na rok 1951/52 opracowane zostały na podstawie tych samych założeń, według których Zarząd Główny wykonywał swą pracę w ub. roku. Opierają się one na tezach ideowych Stowarzyszenia, postanowieniach Statutu Głównego oraz na uchwałach III Walnego Zjazdu SPK.

XXXXXXXXXX

POLACY OPUSZCZAJĄ HOLANDIĘ.

Pogarszająca się progresywnie sytuacja ekonomiczna w Holandii, wzrost kosztów utrzymania i brak widoków na przyszłość jak też obawa bezpośredniego zagrożenia na wypadek wojny sprawiły, że Polacy, przebywający w tym kraju, zaczęli się rozglądać za możliwościami dalszej emigracji.

Rząd holenderski, doceniając powagę sytuacji wewnętrznej przeludnionego, pozbawionego kolonii i uzależnionego od obcych mocarstw kraju, poniera wydajnie emigrację zamorską swych obywateli jako jeden ze środków rozładowania trudności. Pomoc ta jak np. gratisowe bilety, zapomogi, zniżki itp. nie dotyczy oczywiście obcokrajowców. -

o-o-o

Polskie Towarzystwo Katolickie w Holandii, jednoczące w swych szeregach duży odsetek Polaków z 4-ro i pół tysięcznej grupy narodowościowej, jeszcze w ub. roku nawiązało kontakt z kanadyjskim i australijskim konsulatami w celu ułatwienia emigrującym rodakom formalności i uzyskania dogodniejszych warunków przez zorganizowanie grupowych transportów. Na skutek licznych trudności a przede wszystkim: z powodu przyznania prawa pierwszeństwa do emigracji kilkunastotysięcznej grupie rolników holenderskich, konsulat kanadyjski dopiero w miesiącach letnich zdecydował się zaakceptować zgłoszenia polskie, nadesłane za pośrednictwem Zarządu Głównego PTK. Do sprawnego zaakceptowania formalności emigracyjnych do Kanady Polaków przyczyniła się ofiarna praca członków Komitetu emigracyjnego przy PTK w składzie: p.p. Marseille-Konarska, inż. Hekner i inż. Maciejowski. Transport do Kanady zorganizowało IRO po zniżonej cenie. Zainteresowani musieli czynić równoległe starania tak w tej instytucji jak i w kanadyjskim konsulacie. -

Komisja Kanadyjska.

Komisja kanadyjska rozpoznała selekcję w Radzie w dn. 4-go lipca. W skład jej wchodził: p. Lamar, p. Bilsen/przysiężka tłumaczka holendersko-angielska, p. Marseille-Konarska i p. Sark/dyr. IRO w Holandii/.

P. Lamar, człowiek niezwykle kulturalny i bardzo Polakom przychylny, pierwszego dnia selekcji zaakceptował - między innymi - również całą rodzinę, złożoną z 4-ech osób. Następnego dnia zjawił się p. Ewen, Immigration Attache z ambasady kanadyjskiej, również do Polaków przychylnie ustosunkowany, który jednakże - w myśl przepisów - nie zezwolił na jednoczesny wyjazd całych rodzin.

Jakkolwiek wizy były przyznawane od razu całym rodzinom do transportu dopuszczono wyłącznie mężczyzn; połączenie rodzin może nastąpić już po upływie miesiąca, jeśli tylko głowa rodziny rozpocznie natychmiast pracę w Kanadzie i starania o mieszkanie. Ponadto otrzyma bezzwłocznie zezwolenie na wysyłkę pieniędzy dla żony. Makżeństwa bezdzietne wyjeżdżają razem w wypadku podpisania rocznego kontraktu do służby domowej lub na pracę na roli.

Zasadniczo na wstępnej selekcji przyjęto wszystkich młodych ludzi, których poziom umysłowy i dokumenty nie budziły zastrzeżeń; byli to jednak Polacy, którzy pokrywali koszty emigracji z własnej kieszeni.

Dzięki staraniom p. Marseille-Konarskiej w Min. Opieki Społecznej ponad 10-u rodaków otrzymało zapomogę na podróż z rejonowych Biur Pracy, dzięki czemu zaliczono ich do transportu IRO. Po tej selekcji nastąpiło wrócić badanie lekarskie i "polityczne".

Selekcja w Immigration Office była stosunkowo łatwa. Trzech t. zw. oficerów wizowych, a szczególnie p. Charms, było nadzwyczaj uprzejmych i przyjaznie do Polaków usposobionych.

Ogółem przed komisją stanęło 300 Polaków, w tym 55 rodzin; z tych ostatnich tylko 10 wyjechało razem. Z wymienionej liczby kandydatów na dalszą emigrację komisja lekarska odrzuciła tylko 7-u. Jednego odrzuciono z innych powodów.

Każdy, kto w ciągu dwutygodniowej pracy komisji kanadyjskiej przesunął się przez jej "maki", badając dokumenty, przeszłość, kwalifikacje mentalne, stan zdrowia i "praworządność" petenta, nie znajdował słów uznania dla p. Marseille-Konarskiej, która z wielkim poświęceniem służyła na każdym kroku ogółowi pomocą i radą.

13-go sierpnia na stacji Oldenzaal emigrujący Polacy zgromadzili się przed pociągiem, mającym ich zawieźć do Bremenhaven, gdzie oczekiwał ich okręt IRO.

Nielicznych żegnały rodziny lub znajomi. Przyjaciele i koledzy ekskluzywnie zajmowali przedziały, nie chcąc się rozdzielać. Kol. Rusinek, w imieniu emigrujących górników, wręczył p. Marseille bukiet pięknych kwiatów. Symboliczny dowód uznania i wdzięczności. Prezes PTK, kol. Switocz oraz p. Sark z IRO biegali zafrasowani, by sprawnie załadować transport, co było zadaniem nie łatwym wobec... braku dostatecznej ilości wagonów. Wywołało to falę rozgoryczenia. Tym niemniej, gdy pociąg ruszał z setek piersi buchnął spontaniczny śpiew i targnął wzruszeniem. "Rota" - pieśń wiary i mocy w ucisku, pieśń-skarga, determinacja i ślubowanie.

Żegnały ich życzliwe serca, żzy rozdzielanych rodzin i gościnni Holendrzy. Wielu zdołało się już przywiązać do tego zagospodarowanego i skrzętnego kraju, do powierzonej, pogodnej i zmaterializowanej ludności... nawet do kapryśnego klimatu. Ruszyli na nowy etap wędrówki w nieznaną, pielgrzymi szukający od lat drogi do Polski. Towarzyszą im nasze życzenia i więzy przyjaźni, zadziegnięte w codziennym, znojmym, życiu pod obcym niebem.

S.W.

XXXXXXXXXX

KU ROZWADZE.

Mineło zaledwie kilka miesięcy od czasu wydania Komunikatu SPK w Holandii, Nr. 3, w którym ukazał się artykuł, omawiający niektóre trudności Polskiego Towarzystwa Katolickiego oraz powody organizacyjnego rozkładu. Dla zorientowania ogółu przypominamy, iż jako jeden z powodów kryzysu uznaliśmy pojawienie się na terenie organizacji społecznej nowego czynnika - czynnika politycznego, jaki stanowi działalność obozu p.p. Mikołajczyka i Kota.

Wynikiem penetracji tego czynnika w Stowarzyszeniu były kilkakrotnie buntownicze wystąpienia niektórych członków Zarządu Koła PTK w Bredzie przeciwko Zarządowi Głównemu, Koła w którym wpływy wspomnianego obozu politycznego ujawniły się w stopniu bodajże największym.

Jednocześnie z wielu stron Holandii sygnalizowano powstawanie Kół PSL-u, które postawiły sobie za cel opanowanie terenu działalności Polskiego Tow. Katolickiego i uzyskania decydującego wpływu wewnątrz T-wa.

Obecnie powstała sytuacja tego rodzaju, że na terenie dużej ilości Kół PTK działają Koła PSL-u a szereg działaczy tej partii politycznej rozwija gorączkowe starania, celem uzyskania wpływów, co ma szczególną wymowę z uwagi na niedaleki termin Walnego Zjazdu PTK i wybory nowych władz.

Oficjalny organ pp. Mikołajczyka i Kota "Stalin-wielkim budowniczym Polski" - "Narodowiec", opanował nie tylko Limburgię ale też w ciągu ub. i bieżącego roku pozyskał wielu abonentów i czytelników na terenie całej Holandii. Miara zainteresowania PSL-u Holandią jest także dwukrotna wizytacja polskich /niektórych/ ośrodków w tym kraju, przeprowadzona przez red. Kwiatkowskiego oraz majowa wycieczka/r.b./ prof. Kota do kraju tulipanów pod pretekstem odwiedzenia... muzeów. Jakkolwiek doceniamy artystyczne zainteresowania wszechstronnego prof. Kota tym niemniej stwierdzamy, że nie stracił on czasu w Holandii. Na marginesie nadmieniamy tylko, że niektóre jego tutejsze kontakty dają nam

wiele do myślenia. Ponieważ celem niniejszego artykułu jest nie innego jak tylko ocena sytuacji, powodowani troską o zachowanie zagrożonych a istotnych wartości ideowych polskiego uchodźstwa w Holandii ostrzegamy, że emisariusze PSL-u przemierzają, obecnie teren Holandii organizując zebrania, na których demagogicznie zachwalając swój program z jednej strony, z drugiej - obrzucają błotem i oszczerstwami nie tylko polskie władze państwowe na uchodźstwie, organizacje i cały obóz istotnie niepodległościowy, ale też do swych porachunków politycznych wciągają cienie znanych wielkich Polaków-patryjotów. Ton "Narodowca", podobnie jak i ton przemówień wiecowych jest napastliwy, ociekający nienawiścią i fałszem; jest to też ton buntu względem sfer rządowych i administracyjnych Polski Niepodległej jak też wobec obecnych władz na obczyźnie, które czyni się odpowiedzialnymi za...wszystko. Psychologicznie biorąc ziarna buntu i nienawiści padają na dość podatną glebę, gdyż ogół uchodźców boryka się z losem w nader ciężkich warunkach. Zgorzkniały i zniechęcony człowiek, pochodzący najczęściej ze wsi lub z ubogiej rodziny miejskiej, którego udziałem jest również "kryzys zaufania" do "autorytetów", jest awanturą demagogii wiecowego agitatora, który mu rzekomych sprawców niedoli całą ręką wskazuje, budząc niewiarę i zawiść.

Poniżej przedstawiamy pokrótce powody naszego negatywnego ustosunkowania się względem p. Mikołajczyka i jego towarzyszy.

1/P. Mikołajczyk: 1/układał się ze Stalinem wtedy, gdy jego 16 kolegów z rządu polskiego sądził w Moskwie sąd bolszewicki za to, że wypełniali jego/jako premiera/ polecenia; 2/zaakceptował umowę jałtańską i kilkakrotnie wyraził zgodę na oddanie Wschodnich Ziemi Polski bolszewikom; 3/Na zjeździe PSL-u w Poznaniu w r. 1945 powiedział: - "Naród polski pójdzie drogą sojuszu ze Związkiem Radzieckim...współpraca ze Związkiem Radzieckim nie jest dla nas koniunkturalna. Ruch ludowy zawsze szedł po tej linii i będzie ją kontynuował, gdyż stanowi ona dla Narodu Polskiego nieodzowną gwarancję niepodległości i ochrony przed kompletną zagładą". 4/Leżący przed nami "Program i Statut PSL-u" uchwalony na kongresie warszawskim w dniach 19-21 stycznia 1946, bardzo przejrzysto precyzuje "credo" PSL-u i jego sowiecką orientację; 5/P. Mikołajczyk wyciągnął z pod ziemią patryjotyczne masy chłopskie i inteligencji, obiecując im "amnestię" jak też nawoływał emigrację do powrotu. Skutki były znane: tysiące wywieziono lub wymordowano, gdyż nie każdemu udało się uciec za granicę. 6/Przyczynił się do odebrania obywatelstwa polskiego szeregowi zasłużonych wojskowych i polityków, przebywających na obczyźnie.

O tych sprawach pamiętać dziś należy, tym bardziej, że dotąd p. Mikołajczyk, od czasu swej ucieczki z Polski, nie tylko że nie udzielił wyjaśnień polskim czynnikom miarodajnym, ale też mimo widocznego bankructwa własnej polityki i orientacji jałtańskiej-swego programu nie zmienił ani o jotę.

XXXX

XXXX

U W A G A !!

Do czasu powstania Oddziału SPK-Holandia we wszystkich sprawach organizacyjnych SPK na terenie Holandii należy się kierować do Delegatury SPK w Holandii pod adresem: inż. J. Hekner, Postbus 127, Hilversum.

W sprawach informacyjno-prasowych i redakcyjnych należy się zgłaszać do Referatu Inf.-prasowego Delegatury pod adresem: S. Werner, Wielewaalweg 7, Venlo/L.

KOMUNIKAT INFORMACYJNY

FOR MEMBERS ONLY.

POLSKICH KOMBATANTÓW W HOLANDII

Rok I.

Kwiecień-Maj 1951.

Nr. 4.

KANADA - KRAJ WIELKICH MOZLIWOSCI.

Obok Stanów Zjednoczonych Kanada jest obecnie krajem, który stosunkowo łatwo i szeroko przyjmuje uchodźców z Europy. Warto dlatego, choćby tylko w skrócie, zapoznać się z tym wielkim krajem wielkich możliwości.

Pewne cyfry porównawcze dają właściwe wyobrażenie o wielkości obszaru kanadyjskiego. Granicząca ze Stanami Zjednoczonymi Kanada zajmuje przestrzeń 9.953.655 km. kwadratowych, a więc więcej niż cała Europa lub Stany Zjednoczone łącznie z Alaską. Dla porównania przypomnijmy że obszar Polski przed wojną wynosił 389.684 km. kwadratowych a np. Belgia zajmuje 30.506 km. kw. Obraz ten nie byłby jednak zupełny, gdybyśmy pominęli ilość i gęstość zaludnienia. Na ogromnej przestrzeni kanadyjskiej mieszka dziś tylko 13.204.000 ludzi, podczas gdy mała Belgia liczy 8.602.000, Holandia ca. 10 mil. mieszkańców a Polska miała ich przed wojną ok. 35 milionów. Gęstość zaludnienia Belgii wynosi przeciętnie 272 a Holandii ok. 300 na 1 km kw., podczas gdy w Kanadzie największa gęstość zaludnienia na Wyspie Księcia Edwarda wyraża się liczbą 43 mieszkańców na 1 milę kw./mila równa się 1.609 mtr./W Nowej Szkocji wynosi to już tylko 27, w Nowym Brunswiku tylko 16, w prowincji Ontario 10, a w Quebec zaledwie 6 mieszkańców na 1 milę kw. W innych prowincjach zaludnienie jest jeszcze rzadsze.

Historycznie Kanada opanowana została przez Francuzów i należała do Francji, a dopiero po 70 latach wojen w r. 1763 przypadła W. Brytanii. Dzisiaj Kanada jest federacją 10 prowincji, złączonych jednym centralnym rządem. Głową państwa kanadyjskiego jest król W. Brytanii, symbol dobrowolnego zrzeszenia się wielu państw w organizacji Wspólnoty Brytyjskiej. Reprezentuje go w Kanadzie gubernator, mianowany przez króla na przeciąg 5 lat, na wniosek premiera. Obecnie stanowisko gubernatora zajmuje marszałek Aleksander, były dowódca wojsk sojuszniczych we Włoszech, który nie dawno gościł w Kanadzie gen. Andersa.

Kanada dzieli się pod względem administracyjnym na 10 prowincji: Quebec, największa ze wszystkich, nazywana "kołyską Kanady", z liściem klonu w herbie, jest b. silnie uprzemysłowiona. Stąd pochodzi 1/3 artykułów przemysłowych tego kraju. W 81 % ludność jest francuska. Ontario, /listek biały koniczyny w herbie/, to prowincja najbardziej uprzemysłowiona, dzięki wielkim źródłom wodnej energii. W prowincjach stepowych Manitoba /z krokusem w herbie/, Saskatchewan /lilia pustynna/ i Alberta /dzika róża/, rozwija się przede wszystkim rolnictwo. W Kolumbii Brytyjskiej bardzo silny jest przemysł drzewny, rybołówstwo i kopalnictwo. Najstarsza z kolonii brytyjskich Nowa Ziemia stanowi dzisiaj najmłodsza, bo dopiero od 1949 roku prowincję kanadyjską. Rybołówstwo, pa-

Redaguje: Referat Inf.-prasowy Delegatury SPK w Holandii,
Venlo, Wielewaalweg 7.

piernictwo i kopalnictwo - to najważniejsze jej przemysły. Trzy pozostałe prowincje/morskie/ - Nowa Szkocja, Wyspa Księcia Edwarda i Nowy Brunswik - zajmują obszar 51.237 km.kw.o ludności łącznie 1.206.000, głów nie pochodzenia brytyjskiego. Stolicą Nowej Szkocji jest Halifax, port nigdy nie zamarzający. Wreszcie poza tymi prowincjami znajdują się jeszcze t.zw. Terytoria, pokrywające obszar wielkości niemal 1/3 całej Kanady zamieszkały przez zaledwie 25.000 ludzi, w czym 7500 Eskimosów i 6000 Indian. Znajdują się tu bogate złoża złota, srebra, ołowiu, miedzi i ropy. Terytoria te dzielą się administracyjnie na dwie części: Yukon i Terytoria Północno-Zachodnie.

Klimat w Kanadzie jest bardzo rozmaity, w zależności od różnic i wysokości i oddalenia od morza. Ogólnie biorąc, są tam ostre, mroźne zimy i suche, gorące lata. Najbardziej niekorzystny klimat ma wyspa Vancouver i wybrzeże Kolumbii Brytyjskiej. Najbardziej niekorzystną zimą "szczyli się" prowincja Alberta, do której wiatr z Pacyfiku często przynosi nagłą odwilż i upał. Saskatchewan, Manitoba i północno-zachód Ontario mają klimat kontynentalny, o suchej, mroźnej zimie i gorącym letnie. Południowe Ontario jest bardziej korzystne, podobnie jak południowy Quebec. Temperaturą w północnym Quebec spadła nieraz w zimie do 46 stopni Celsjusza mrozu, dochodząc w lecie do 32 stopni powyżej zera. Prowincje morskie i Nowa Ziemia mają klimat wilgotny i deszczowy. Najzimniej jest w Yukonie i w Terytoriach.

Bardzo ciekawe są cyfry dotyczące ludności. W r. 1604 na obszarach dzisiejszej Kanady było tylko 79 białych ludzi, w 60 lat później pierwszy spis wykazał ich 3215. W 1831r. zamieszkiwało tam ponad milion białych. Głód w Irlandii dał Kanadzie dużą falę imigracji. W r. 1871 ludność liczy już 3689000. Według spisu z roku 1941 najwięcej jest ludności pochodzenia francuskiego - około 32 %, na drugim miejscu znajdują się Anglicy z 26 %, dalej Szkoci - 12 %, Irlandczycy - 11 %. Na dalszych miejscach stali: Niemcy /4 %/, Ukraińcy /309000/, Skandynawowie, Holendrzy, Żydzi /170.000/ i Polacy /167.000/. Indian jest jeszcze 118.000. Cyfry te nie odpowiadają jednak stanowi językowemu, gdyż ogólnie przeważa język angielski. Spis z 1941 r. wykazał, że 1474000 ludzi mówi językiem angielskim i francuskim, 2181.746 tylko po francusku a 7.735.486 tylko po angielsku. Język francuski góruje w prowincji Quebec. Po ostatniej wojnie płynnie do Kanady co raz większa ilość uchodźców, pochodzących z krajów za żelazną kurtyną, którzy osiedlają się w większości w prowincji Ontario. Z punktu widzenia językowego prasa przedstawia się następująco: w języku ang. drukuje się co dzień 2500000 egz. dzienników, po francusku tylko 570000 egz. W języku ukraińskim ukazuje się co tydzień 66.000 egz. tygodników, w jęz. niemieckim 36000, w argonie 28000, po polsku 16000. Są to dane z r. 1941.

Około 42 % ludności, w ogromnej większości pochodzenia francuskiego, należy do wyznania rzymsko-katolickiego. Na 4.858.000 pracowników 986.000 pracuje w rolnictwie. Tydzień pracy liczy przeciętnie 44 godz., ubezpieczeń społecznych na naszą europejską skalę nie ma. 54% ludności mieszka w miastach. Więcej niż 1/3 ludności mieszka w następujących 12 głównych miastach Kanady: Montreal - największe miasto, 1139000 mieszk., Toronto - 900.491, Vancouver - 551.491, Winnipeg - 229.000, Quebec - 200.814, Hamilton - 176.110, Edmonton - 113.116, Windsor - 121.112, Calgary - 100.000, Halifax - 91.829, London - 85740, Victoria - 75218.

Kanada jest niewątpliwie krajem wielkich możliwości. Nie należy jednak sądzić, że można się tam dorobić z niczego. Pracowitość, uczciwość, energia i przedsiębiorczość tam właśnie szczególnie popłaca. Wreszcie trzeba też pamiętać, że znajomość języka angielskiego w znacznym stopniu ułatwia start na tym tak odmiennym terenie.

/Z miesięcznika "Głos Polski" Nr. 14/

Skolei prezes PTK, kol. Switocz, wygłosił krótkie i rzeczowe przemówienie programowe, podkreślając konieczność usunięcia istniejących konfliktów w Stowarzyszeniu, nawiązania współpracy ze wszystkimi polskimi organizacjami niepodległościowymi, ścisłego współdziałania z Polską Misją Katolicką w Holandii oraz rozszerzenia i usprawnienia pracy kulturalno-oświatowej. Przemówienie przyjęte zostało gromkimi oklaskami.

W dalszej części obrad zdecydowano rozesłać projekt preliminarza budżetowego do Koła PTK w okresie najbliższych tygodni.

PTK i SPK.

Odnosnie sprawy rozszerzenia płaszczyzny współpracy między PTK i SPK Walny Zjazd rozpatrzył trzy wnioski, złożone przez: 1/ Rektora Polskiej Misji Kat. w Hol., 2/ ustępujący Zarząd Główny, 3/ Koła Haga-Oosterhout. Z uwagi na to, że wnioski na ogół się pokrywały przyjęto wniosek trzeci, jako że ujmował on zagadnienie w sposób najbardziej wszechstronny. Brzmi on w skrócie w sposób następujący: 1/ Polskie Tow. Kat. w Holandii zachowuje pełną samodzielność organizacyjną i statutową, 2/ powołuje się 5-osobową komisję dla opracowania projektu umowy między PTK i SPK, Komisja ma nawiązać kontakt z Zarządami Głównymi PTK i SPK oraz przedłożyć im swój projekt do aprobaty, 4/ stwierdzono, że projekt umowy nie może pociągać za sobą żadnych zmian Statutu PTK oraz że współpraca powinna się rozwijać na zasadzie pełnej suwerenności.

W ożywionej dyskusji wziął udział również kol. J. Hekner, Delegat Zarządu Głównego SPK w Holandii, który zreferował sprawę umowy z SPK i złożył wniosek, by do czasu ustalenia ostatecznej formy wspomnianej umowy PTK było reprezentowane na ewent. Zjazdach SPK przez członka Delegatury SPK w Holandii. Zdecydowano również, że opinia członków PTK, wobec przedstawionego przez komisję projektu umowy, zostanie ustalona drogą referendum. Do komisji wybrano następujących kolegów: J. Heknera, Switocza, Rabieja, Maciejewskiego i Wojnarowicza, z zaleceniem opracowania projektu umowy z SPK w jak najkrótszym czasie.

Następnie omówiono szereg spraw bieżących w Towarzystwie, z szczególnym uwzględnieniem takich zagadnień jak: opieki duszpasterskiej, działalności kulturalno-oświatowej, sportowej i emigracyjnej.

Zakończenie Walnego Zjazdu PTK nastąpiło w atmosferze ogólnego zadowolenia, niezamknięty został pewien krótki lecz nader trudny okres w historii Towarzystwa z uwagi na zaistniałe konflikty.

Na Marginesie Zjazdu PTK.

Powracając do sprawozdania ustępującego Zarządu Głównego PTK należy ubolewać, że stosunkowo nie wiele czasu poświęcono na przedstawienie pełnej poświęcenia, owocnej pracy Referenta Opieki Społecznej - Pani Marseille oraz Ref. Kulturalno-Oświatowego - kol. Chmielewskiego. P. Marseille w ogromnej mierze przyczyniła się do powstania Caritasu w Holandii, dając mu mocne podwaliny finansowe a niezmożona energia i pomysłowość zjednały Jej powszechny szacunek. Dzięki Jej staraniom zakatowano skutecznie cały szereg spraw jak: interwencje w najwyższych instytucjach holenderskich, zwalnianie z więzień, uzyskiwanie prawa pobytu i pracy, emigracja itp. - Jeśli chodzi o kol. Chmielewskiego wyróżnił się systematycznym planowaniem pracy kult.-oświatowej, inicjując takie przedsięwzięcia jak: kursy dokształcające i zawodowe, zakładanie szkółek, wyświetlanie filmów polskich, propagowanie i organizowanie akcji odczytowej i teatralnej jak też życia świetlicowego w T-wie.

Praca i osiągnięcia takich jednostek winny być w każdym środowisku polskim szanowane i stawiane za przykład.

Jeśli chodzi o bilans dotychczasowej działalności T-wa można oczekiwać, że członkowie PTK wyciągną odpowiednie wnioski z niedalekiej przeszłości a Zarząd Główny dokończy starań, by pracę T-wa usprawnić, uaktywnić - dla zrealizowania zarówno zapadłych uchwał, postanowień statutowych jak i dla osiągnięcia celów, stojących przed całą polską emigracją polityczną. - Nie ma zasadniczych rozbieżności w postanowieniach polskich organizacji niepodległościowych, dotyczących zagadnień narodowych i obywatelskich obowiązków emigracji, bowiem wszystkim przyświeca wizja-POLSKI. Nieustanna walka o przywrócenie Jej wolności i niezawisłości jest naszym obowiązkiem i celem. Dlatego też z uznaniem należy

NADZWYCZAJNY WALNY ZJAZD POLSKIEGO TOWARZYSTWA KATOLICKIEGO
W HOLANDII

W związku ze zdekompletowaniem Zarządu Głównego PTK, wywołanym przez wyjazd kilku kolegów do Kanady oraz wobec złożonych dymisji, Główna Komisja Rewizyjna i Zarząd Główny - na wspólnym zebraniu w dniu 1-go kwietnia - postanowili zwołać do Bredy na dzień 22 kwietnia Nadzwyczajny Walny Zjazd Delegatów Polskiego Towarzystwa Katolickiego.

Na Zjazd, odbywający się w sali hotelu "Wapen van Breda", przybyli prezesi i delegaci kół lokalnych T-wa w liczbie 31 osób, nie licząc członków ustępujących władz oraz obserwatorów.

Na dobrej drodze.

Przewodniczącym Zjazdu został jednogłośnie wybrany inż. Maciejowski, który z dużą umiejętnością i taktem przewodniczył poprzedniemu Nadzw. Walnemu Zjazdowi w lutym br. Do Prezydium wybrano kolkol.: Hermana, Wojakowskiego - na asesorów: inż. Minkiewicza i Zielińskiego.

Na wstępie prezes ustępującego Zarządu Głównego, kol. mgr. Kinczel złożył sprawozdanie z dotychczasowej działalności władz T-wa, która w ostatnich miesiącach zaznaczyła się szczególnie na odcinkach: emigracyjnym, obrony prawnej i interwencji w miarodajnych instancjach holenderskich, usiłowań nawiązania ścisłej współpracy między PTK a SPK oraz akcji wewnątrz T-wa, zmierzającej do usunięcia konfliktów i osiągnięcia porozumienia między dwiema orientacjami, jakie zarysowały się w PTK.

Duże uznanie ze strony członków PTK zjednała sobie działalność p. Marseille, prowadzącej Referat Opieki Społecznej i kol. Chmielewskiego - odpowiedzialnego za Ref. Kultury i Oświaty.

Skolei Główna Komisja Rewizyjna przedłożyła swe sprawozdanie z działalności finansowo-gospodarczej T-wa, stwierdzając wzrost wydatków i zalecając wprowadzenie większej oszczędności. Na zakończenie Komisja złożyła wnioski o udzielenie absolutorium.

W dyskusji nad sprawozdaniami wzięło udział kilku kolegów, którzy m. inn. zwrócili uwagę na pewne istotne trudności w pracach T-wa. Podkreślono, że sprawa formy współpracy PTK z SPK oraz brak komisji statutowo-regulaminowej - którą by m. inn. przygotowała odpowiedni projekt odnośnie wspomnianej współpracy - w dużym stopniu pogłębiły istniejące trudności organizacyjne. Następnie prezes Kinczel zreferował przebieg konferencji, która odbyła się w Bredzie w dn. 11-go kwietnia z inicjatywy rektora Katolickiej Komisji dla Wysiedleńców/Katholieke Commissie voor Vluchtelingen/, v. Hussen'a i dyr. IRO w Holandii, p. Sarka, w celu uzgodnienia stanowiska Polskiej Misji Katolickiej i Zarządu Głównego PTK wobec zagadnienia powiązania PTK z SPK. Oprócz wymienionych, w konferencji wzięli udział: O. Afrem, ks. kan. Kowalczyk oraz 8-mu delegatów Zarządu Głównego. Po dłuższej dyskusji przewodniczący obradom rektor v. Hussen stwierdził, że nie ma zasadniczych rozbieżności w poglądach na sprawę współpracy między obu Stowarzyszeniami, gdyż zarówno tak zachowanie przez PTK charakteru organizacji katolickiej jak też i zasada nie naruszania jego statutu uznano za warunki podstawowe porozumienia.

Zwrócono też skuteczną uwagę, że zaistniałe rozbieżności polegały w dużym stopniu na nieporozumieniu i fałszywej interpretacji dążeń ośrodków pro-kombatanckich przez drugą stronę. W związku z tą konferencją Zarząd Główny złożył do Prezydium wniosek, naszkicowany w dn. 11.4 przez rektora v. Hussen'a i obie strony.

Zarząd Główny uzyskał absolutorium ilością 26 głosów na 31 uprawnionych.

Nowe Władze.

Po przerwie obiadowej, która większości minęła w pogodnym nastroju, przystąpiono do wyboru nowych władz T-wa. Prezesem PTK do końca listopada br. został wybrany kol. Switocz. Do Zarządu Głównego weszli: kolkol.: J. Górecki, Rusinek, p. Marseille, Chmielewski, Wojakowski, Radeczek, Herman, Szczepański, Skrobiszewski, Werner i Kowalski.

przyjmować dążenia do zjednoczenia organizacji, które na drodze ścisłego porozumienia czy sfederowania szukają korzystniejszych możliwości dla spotęgowania swej pracy i walki.

Wierzymy, że usprawnienie solidarnego działania PTK i SPK będzie nie tylko owocne w skutkach dla członków organizacji, ale też stanie się przykładem dla innych. Kierując się w naszej codziennej pracy wzajemnie dobrą sprawą z pewnością nie zagubimy właściwej drogi. Szczęść Boże!

S.W.

Stanowisko Zarządu Głównego SPK
w sprawie wstępowania Polaków do obcych formacji wojskowych.

Dzieje narodu naszego wykazują dobitnie, iż Polacy nie tylko nie oszczędzili największych ofiar w obronie własnego bytu, ale szli również innym z pomocą w ich walce z najeźdźcą; przez wieki przecież Rzeczpospolita oszaniła sobą chrześcijański zachód.

W okresie zaborów ofiarność Polaków ujawniła się na polach wielu bitew, a nazwiska Kosciuszki i Puławskiego stały się symbolami polskiego idealizmu w służbie wolności.

Ostatnia wojna dostarczyła nowych dowodów, iż żołnierz polski pozostał wierny tym wskazaniom. Na wszystkich frontach znał swoją drogę do wolnej Ojczyzny, płacąc życiem za wyzwolenie... innych narodów. -- Pozostaliśmy na obcej ziemi, by walkę o Polskę prowadzić dalej. W narastającym światowym konflikcie miejsce Polski jest po stronie Wolnego Świata Zachodniego. W wypadku starcia zbrojnego - między imperializmem sowieckim a resztą świata - wśród sił zbrojnych Zachodu nie zabraknie i polskiego żołnierza. Żołnierz ten bowiem o Polskę walczyć chce i będzie. By walczyć, musi on jednak wiedzieć dlaczego walczy, musi znać cele wojny.

Szczytna idea walki o wolność świata, dla której Polacy gotowi są i dzisiaj ponieść ofiary, uzyska swe właściwe znaczenie tylko wówczas, jeżeli ciemiężone dziś narody traktowane będą na równi z innymi wolnymi narodami, a ich wolność znajdzie należne miejsce wśród celów politycznych mocarstw zachodnich. Sprawa Polski jest tu symbolem.

Dlatego warunkiem zasadniczym i nieodzownym udziału Polskich Sił Zbrojnych w przyszłej wojnie jest uznanie przez mocarstwa zachodnie spraw dla narodu polskiego żywotnych za wspólne cele wojny.

Dotądki to nie nastąpi, dotądki pod własnym dowództwem i własnym sztandarem nie powstanie wojsko polskie, służba Polaków w obcych formacjach byłaby sprzeczna z polskim interesem narodowym.

Nie wolno nam bowiem nigdy zapominać, iż krew swą i życie tylko Polsce i jej sprawie oddać możemy.

Zarząd Główny Stowarzyszenia Polskich Kombatantów, reprezentujący najszerze masy żołnierzy polskich, uważa za swój obowiązek prawdę tę jeszcze raz stwierdzić. Czynimy to z pełną świadomością, iż stanowisko nasze jest zgodne z tym, co myśli i czego oczekuje od nas naród polski w Kraju.

Jednocześnie Zarząd Główny SPK z całym naciskiem przypomina wezwanie III Walnego Zjazdu SPK do wszystkich Kombatantów o zachowanie dziś właśnie daleko idącej czujności i spokoju. Nie wolno nam bowiem dać się wciągnąć do akcji, które, nie dając gwarancji spełnienia polskich celów politycznych, mogłyby spowodować bezowocne ofiary krwi.

"Celem naszej walki - mówi uchwała - musi być Polska wolna, cała i niepodległa".

Za Zarząd Główny SPK

Sekretarz Generalny:

Wiceprezes

/-/ S. Soboniewski.

dla Spraw Ogólno - Org.:

/-/ T. Korycki.

Prezes:

/-/ T. Drwęski.

INSTRUKCJA W SPRAWIE EWIDENCJI CZŁONKOW.

Od chwili likwidacji Biura Poszukiwań Rodzin, które istniało przy Polskim Czerwonym Krzyżu w Londynie, a następnie przez krótki okres czasu przy Tow. Pomocy Polakom-wychodźstwo polskie nie posiada żadnego centrum, które by ujmowało ewidencyjnie Polaków przebywających na emigracji. Stan ten dał się dotkliwie odczuć w różnych dziedzinach życia, gdyż nie zaś uniemożliwia w licznych wypadkach odnalezienie członków rodzin przyjaciół, znajomych.

W związku z ciągłymi zmianami adresów i emigracją do różnych krajów, osoby, które nawet posiadały kontakt listowny, często go tracą i następnie natrafiają-w obecnych warunkach-na bardzo wielkie trudności w ponownym nawiązaniu łączności. Korespondencja, jaka w tych sprawach napływa do Zarządu Głównego SPK zarówno z Polski jak i z różnych krajów świata świadczy, iż zagadnienie to nie tylko nie przestało być aktualne, ale stale narasta.

Z tego powodu Zarząd Główny SPK, pragnąc choć w części zaradzić tym brakom-zwłaszcza w odniesieniu do członków Stowarzyszenia i ich rodzin postanowił przeprowadzić imienną ewidencję wszystkich członków Stowarzyszenia. Sporządzenie takiej ewidencji przyniesie równocześnie dodatkowe korzyści organizacyjne, wprowadzi bowiem niewątpliwie dodatnią zmianę dotychczasowego stanu, w którym centrala najpoważniejszej i najliczniejszej na wychodźstwie organizacji społeczno-ideowej, jaką jest SPK, nie była w możności bezpośrednio odpowiedzieć na zapytanie, czy dana osoba jest członkiem tej organizacji. W przyszłości więc imienna ewidencja będzie cennym aneksem stwierdzającym kto w okresie tak trudnym jak dzisiejszy, poczuwał się do wspólnoty kombatanckiej i brał udział w naszej pracy. - Zdajemy sobie sprawę, że wypełnienie wykazów imiennych członków pociągnie za sobą dodatkową pracę w poszczególnych ogniwach organizacyjnych; ze względu jednak na korzyści związane z zaprowadzeniem ewidencji, pozwalamy sobie zwrócić się do Kolegów z gorącym apelem o dołożenie ze swej strony starań, aby akcja ta została sprawnie i sumiennie wykonana. Arkusze ewidencyjne zostały już rozesłane w teren. Podkreślamy, że wypełnione arkusze należy w możliwie najkrótszym okresie czasu przesłać na adres Delegatury SPK w Holandii: inż. J. Hekner Jonckbloetlaan 13, Eindhoven.

Odnosnie strony formalnej sporządzania ewidencji podajemy, że rubryki winny być wypełnione dokładnie i czytelnie/schemat: L.p., imię i nazwisko, rok urodzenia, stan rodzinny, zawód-dawny i obecny, data wstąpienia do SPK, adres, uwagi/. Jest bardzo pożądane, aby o ile to jest możliwe-wykazem zostali objęci również członkowie, którzy wyemigrowali już do innych krajów, bądź też przenieśli się do innych miejscowości, a pozostają w dalszym ciągu w ewidencji Kół. Zakończoną listę członków danego Koła winien stwierdzić swym podpisem Prezes lub Sekretarz Koła i niezwłocznie przesłać ją do Delegatury SPK w Holandii. Sprawa ewidencji jest bardzo pilną!

UROCYSTOSCI 3-go MAJA W HOLANDII.

W 160-tą rocznicę uchwalenia Konstytucji 3-go Maja wszystkie Koła Polskiego Tow. Katolickiego zorganizowały uroczyste akademie, połączone z widowiskami i takimi imprezami, jak: loteria fantowa, zabawa itp. Ponadto przeprowadzono tradycyjną zbiórkę na oświatę polską.

Akademia, zorganizowana przez Koło Eindhoven, należała bezsprzecznie do rzędu nader udanych imprez i była przykładem nie tylko wytrwałej współpracy zespołu, ale zarazem dowodem, że Eindhoven może się poszczycić szeregiem uzdolnionych jednostek.

Akademii zagrał prezes Koła, inż. T. Maciejowski, który omówił znaczenie święta oraz odczytał orędzie Prezydenta R.P. Po odśpiewaniu przez ogół hymnów narodowych: polskiego i holenderskiego, kol. S. Gabzdyl odczytał doskonale zredagowany referat okolicznościowy; referat ten w pewnym skrócie został następnie powtórzony w języku holenderskim.

W dalszej części uroczystości odegrano Poloneza As-dur Chonina s chór odśpiewał szereg pieśni. Do najlepszych numerów wieczoru należy zaliczyć: inscenizację "Warszawa i Kraków tamtych czasów" w wykonaniu pp. S. Kuppensowej, Kurcaby, E. Switocza i J. Zadory; inscenizację "Na polu walki" /pp. Maciejowska, J. Zadora i zespół/ oraz tańce ludowe. Wymienione numery osiągnęły wysoki poziom artystyczny nie tylko dzięki zastosowaniu rekwizytów teatralnych i odpowiednim efektem akustyczno-sświetlnym ale przede wszystkim dzięki dobrej, opanowanej grze zespołu i starannej reżyserii.

Personifikacja Polski/p. Maciejowska/, ukazującej się smiertelnie rannemu żołnierzowi, była szczytem techniki gry światła i tryumfem reżysera. Scena przysięgi Kościuszki/E. Switocz/ na rynku krakowskim tchnęła zarówno patryjotycznym patosem jak też niezłomną wiarą w ostateczne zwycięstwo Narodu, który nie zwykł ulegać przemocy.

Tańce ludowe, wykonane przez zespół w składzie: pp. Hurks, Kuppens'owa Maciejowska, Paszkiewicz, Czarnecki, -ominek, Zadora, Żelazny, -widownia nagrodziła gromkimi oklaskami. - W części solowej kol. Ż. Żelazny wystąpił w repertuarze pieśni Moniuszki. Entuzjazm wywołało wystąpienie Holenderki, p. M. Hurke z deklamacją: "A jak poszedł król na wojnę".

Akademii zakończono odśpiewaniem Roty, po czym O. Hieronim wystąpił z krótkim przemówieniem; nawiązując do uroczystości podkreślił jej historyczne znaczenie i w imieniu Rektora Polskiej Misji Kat. w Holandii wyraził zespołowi z Eindhoven uznanie za tak udaną imprezę. Skolei za brak głos przedstawił koncertu Philipsa z Eindhoven, który oceniając bardzo pozytywnie przebieg uroczystości zadeklarował swą wiarę w szybkie odrodzenie wolnej Polski.

Komitetowi Organizacyjnemu i wykonawcom należą się słowa szczególnego uznania za staranne i oryginalne przygotowanie imprezy, odświeżającej nas świadomość obowiązków względem Ojczyzny i wzmagającej zapas do dalszej pracy

S.W.

ZBIORKA NA CELE OSWIATOWE.

/z Okólnika Oświatowego Nr.19 Z.Gł.SPK/.

Fundusz Oświaty Polskiej Za Granicą przeprowadza z okazji 3-go Maja doroczną zbiórkę na cele oświatowe. Akcja ta, mająca piękną, 70-cio letnią tradycję z okresu rozbiorów i 20-lecia niepodległości przynosiła dzięki ofiarności społeczeństwa poważne fundusze na cele oświatowe. Znaczenie jej w warunkach życia na emigracji wzrosło nieproporcjonalnie, dlatego też corocznie apelujemy do wszystkich ogniw o udzielenie Funduszowi Oświaty pełnego poparcia. Równocześnie podajemy kilka cyfr, dotyczących wyników zbiórki w roku ubiegłym. Prosimy o powtórzenie tych informacji w prasie kombatanckiej ze względu na to, iż do osiągnięcia tego rezultatu poważnie przyczyniły się pomoc organizacyjna i ofiarność członków SPK.

Ogólna suma wpływów ze zbiórki /-cio Majowej do dnia 31 stycznia 1951 wyniosła równowartość ok. £.5.000. Znaczna część tej kwoty pozostaje w krajach, w których organizowano zbiórkę, na miejscowe potrzeby oświatowe. Również pieniądze zebrane w W. Brytanii i innych krajach, przekazane wprost do Funduszu, zostały użyte przede wszystkim na pomoc dla terenów pozabrytyjskich. Bezpośrednio do Funduszu Ośw. Polskiej Za Granicą wpłynęły następujące kwoty ze zbiórki:

W. Brytania	£.902.1.8	St. Zjednoczone	£ 10.14.9.
Kenya/Afr. Wsch./	60.1.6	Szwajcaria	6.0.0.
Australia	30.17.0.	Portugalia	5.15.0.
Afryka Połud.	19.0.9.	Holandia	4.13.10.
Kanada	18.14.1.	Nowa Zelandia	2.0.0.
Wenezuela	12.14.6.	Razem:	£1072.11.6.

WIADOMOSCI ORGANIZACYJNE-

SZWECJA: Wobec zamierzonej emigracji szeregu Kolegów, nastąpiła nowa reorganizacja Zarządu Oddziału SPK Szwecja, który ukonstytuował się jak

następuje: Prezes - kol. C. Czajkowski; sekretarz - kol. Z. Januszkiewicz; skarb-
nik - kol. A. Wasilowski. Nowy adres pocztowy Zarządu Oddziału SPA Szwecja
brzmiał: Polska Ambantarnes Foranina i Svarige, P.O. box 5025, STOKHOLM 5.

ITALIA: Na prośbę Zarządu Oddziału SPA Italia, Jego Ekselencja As.
Diego Gavina z dniem 30 stycznia 1951 przezwielednego
Ojca konsultora Michęka Kolbucha, - S., kapelana SPA w Italii.

WENECJA: Zarząd Główny zatwierdził Komitet Organizacyjny Oddziału
SPA w Wenecji, powołany do życia w Caracas, pod przewodnictwem kol.
Salikar Danga. Adres Komitetu: kol. Marian Gruz, Sekretarz Kom. Org.,
Plaza de la Concordia, Edificio, "Bellevue", Apartamento 4, Caracas, Ven-
ezuela.

ARGENTYNA: W wyniku wyborów dokonanych na Nadzwyczajnym Walnym Ze-
braniu w dn 30 listopada 1950, Prezesem Zarządu Oddziału został wybra-
ny kol. A. Florowski.

NOWA ZELANDIA: Zatwierdzony przez Zarząd Główny SPA Komitet Organi-
zacyjny SPA w Nowej Zelandii zorganizował pierwsze Koło SPA w Wellin-
gton. Przewodniczącym Kom. Org. i Prezesem Koła jest kol. F. Guzowski.
Adres Komitetu Org. SPA w Nowej Zelandii: kol. F. Guzowski, 19, Charlotte
avenue, Wellington, S. W. 1, New Zealand.

Prace organizacyjne prowadzone są w wielu krajach. W najbliż-
szym czasie oczekujemy powołania do życia ogniw SPA w Hiszpanii i A-
ustralii. W odległych państwach Ameryki Południowej nasi koledzy, byli
żołnierze, również przystępują do pracy organizacyjnej. Koło SPA w Urug-
waju, pracujące pod przewodnictwem kol. Łagowskiego, może się już posz-
czyć dużymi osiągnięciami. W Brazylii i Chile powstały pierwsze ko-
mórki, przygotowujące organizację SPA.

DO ORLA ŁĄCZNIŁO ZA ZARZĄDU GŁÓWNEGO W USA.

Zarząd Główny SPA komunikuje, że kol. J. Berski zmuszony był ze
względów na liczbę zajęć zrzec się z pełnionej dotychczas funkcji
członka Komórki Łącznikowej Zarządu Gł. z dniem 19 lutego br. Wskutek
tego skład Komórki Łącznikowej w St. Zjedn. ograniczony został do trzech
osób: kol. kol. A. Markowskiego, - Pankiewicza, C. Rawskiego.

HOLLANDIA: W Enschede powstała nowa Sekcja SPA, której kierownikiem
został wybrany kol. J. Zalewski/Zweeringweg 77, Enschede-Holland/.

W chwili obecnej istnieją w Holandii - oprócz Delegatury SPA - 4 Sekcje
SPA: w Eindhoven, Venlo, Vlissingen i w Utrecht/w stanie organizacyjnym/

Z uwagi na duży postęp w rozmowach między Zarządami Głównymi PTK
i SPA należy się spodziewać, że po ostatecznym ustaleniu tekstu umowy
w ciągu najbliższych miesięcy nastąpi skonfederowanie obu Stowarzy-
szeń.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

UWAGA !!

We wszystkich sprawach organizacyjnych SPA na terenie Holandii
należy się kierować do Delegatury SPA w Holandii pod adresem: inz. J.
Bekner, Jonckbloetlaan 13, Eindhoven. W sprawach informacyjno-praso-
wych i redakcyjnych - do Referatu Inf.-prasowego Delegatury pod adre-
sem: S. Warner, Wielewaalweg 7, Venlo.

K O M U N I K A T I N F O R M A C Y J N Y

P O L S K I C H K O M B A T A N T Ó W W H O L A N D I I

FOR MEMBERS ONLY.

Rok I.

Marzec 1951.

Nr. 3.

NADZWYCZAJNY WALNY ZJAZD POLSKIEGO TOW-KATOLICKIEGO W HOLANDII UJAWNIA KRYZYS IDEOWO - ORGANIZACYJNY.

Nieco historii.

Polskie Towarzystwo Katolickie w Holandii powstało w r. 1947 jako organizacja polska, katolicka, społeczna i niepodległościowa. Zasady ideowe T-wa zostały sformułowane bardzo powierzchownie/patrz Statut/, celem uzyskania łatwiejszego zalegalizowania Statutu przez władze holenderskie.

Nigdy nie ulegało wątpliwości, że PTK zrzesza członków, którzy poza akcją kulturalno-oświatową - postawili sobie za cel kontynuowanie walki o Sprawę Polską.

Niemal od początków swego istnienia PTK nawiązało kontakt z Władzami Głównymi SPK, który z uwagi na zbieżność zasad i celu zacieśniał się z biegiem czasu coraz bardziej, czego dowodem były choćby takie fakty, jak: ustanowienie Delegatury SPK w Holandii, której członkowie wchodziłi w skład Zarządu Głównego PTK oraz zatwierdzenie przez III Walny Zjazd PTK w r. 1949 umowy o współpracy z SPK.

Dzięki zawarciu tej umowy - dość zresztą luźnej - PTK usprawniło wydatnie swą pracę w terenie a członkowie T-wa odnosili niemałe korzyści.

Od początku 1950 r. tak Zarząd Główny PTK jak i Delegatura SPK w Holandii rozpoczęły starania, mające na celu doprowadzenie do połączenia obu Stowarzyszeń. Delegatura SPK zorganizowała kilka Sekcji SPK oraz z początkiem b.r. rozpoczęła wydawanie Komunikatu Informacyjnego Polskich Kombatantów w Holandii. Komunikaty SPK, zarówno jak i Komunikat Prezydium PTK, rozsyłane do 24-ech Kół T-wa oraz do Duszpasterzy, miały m. inn. za zadanie zaznajomienie Polonii holenderskiej ze znaczeniem powiązania organizacyjnego PTK z SPK oraz z treścią projektu umowy, której przyjęcie uwielokrotniłoby osiągnięcia T-wa i umożliwiło prowadzenie systematycznej akcji kulturalno-oświatowej i niepodległościowej.

W tym samym okresie, istniejąca w Holandii w stosunku do projektu połączenia PTK z SPK opozycja, z zapałem godnym lepszej sprawy, dokładała starań, by do realizacji tej idei nie dopuścić.

Obowiązek dziennikarski z jednej strony, z drugiej zaś przekroczenie przez opozycję tolerowanych granic działania, zmuszają mnie do niewątpliwie przykrego oświadczenia, że opozycja ta została zorganiz-

Rękuje: Referat Inf.-prasowy Delegatury SPK w Holandii, Vonio/L,
Wielewaalweg 7.

zowana z całą finezją przez polskich księży: O. Efrema i ks. Kowalczyka oraz dr. Komara, których energiczna akcja wkrótce dała wyniki. List pasterski Rektora PMK, O. Efrema do księży polskich w Holandii, rozesłany w grudniu 1950 r., zaleca niedopuszczenie do połączenia PTK z SPK.

Koło PTK-Breda, którego wszyscy niemal członkowie są b. żołnierzami PSZ, rozesłało bezprawnie do wszystkich ogniw T-wa niesłychany w treści i formie "komunikat", w którym potępia Zarząd Główny PTK za akcję pro-kombatancką oraz wymienia osoby szczególnie zaangażowane jak p.p. Kinczela, Minkiewicz, Heknera i Wenera, grozi im konsekwencjami organizacyjnymi i szantażuje/!/.
Zakozyielskie Koło Breda.

Ośrodkiem opozycji i fermentu w PTK stało się oddawna stosunkowo liczne Koło Breda, które toczył rak intryg i niegody. Koło to od paru lat prowadziło obstrukcyjną akcję, połączoną z szantażowaniem Zarządu Głównego PTK, przeciwstawiając się jasnemu sformułowaniu zasad ideowych T-wa/projekt Deklaracji Ideowej PTK, przedstawiony na II Walnym Zjeździe PTK w 1949 r./ Pomimo wycofania projektu przez ustępujący Z-Gz., w styczniu 1950 r. Zarząd Koła Bredy wysłał do Zarządu Głównego rezolucję utrzymaną w tonie napastliwym i ultimatywnym, która była istnym szantażem. Gdy Z-Gz. rozpatrywał jeszcze tę sprawę, Zarząd Koła opublikował swój skandaliczny protest w "Narodowcu", piśmie znanym ze swej roboty rozbijania polskiego obozu niepodległościowego. Na skutek swej działalności Zarząd Koła został zawieszony.

W tymże samym roku, gdy większość Polaków w Holandii wzięła udział w akcji Protestu w 10-tą tragiczną rocznicę inwazji Polski, na terenie Bredy zebrano zaledwie ok. 100 podpisów pod tekstem protestu.

Obrady, prowadzone na II, III i IV-ym Walnym Zjeździe PTK oraz wyżej wspomniany "komunikat" ze stycznia 1951 r. dostarczają licznych dowodów, że Koło Breda znajduje się pod wpływem pewnego ośrodka politycznego, intrygującego przeciwko Zarządowi Głównemu PTK i polskim władzom na obczyźnie.

Przygotowanie Nadzwyczajnego Walnego Zjazdu.

Walny Zjazd PTK poprzedziły walne Zebrania Kół, które, po zapoznaniu się z dostarczonym materiałem, miały wyrazić swą decyzję w głosowaniu tajnym. Wyniki tego referendum były charakterystyczne: w głosowaniu wzięło udział 74 % członków T-wa, 67 % głosów padło za przyjęciem umowy z SPK, 30 % przeciw, 26 % wstrzymało się od głosu.

Należałoby również wspomnieć, że w "Narodowcu" z dn. 20.2. br. ukazał się nader zjadliwy artykuł p. Korabia z Holandii, który... "odsłania kulisy propagandowej afiliacji PTK w Holandii do SPK w Londynie." Ironia, mentorska poza i złośliwość, połączone z atakiem na osoby prezesa Z.Gz. i członków Delegatury SPK, włożą ze sobą o lepsze.

Nadzw. Walny Zjazd PTK w Holandii.

W dniu 26-go lutego odbył się w Bredzie Nadzwyczajny Walny Zjazd PTK, którego głównym celem było zatwierdzenie projektu umowy z SPK. Zjazdowi przewodniczył p. inż. Maciejowski.

Jako że najlepszą formą obrony jest atak, członkowie opozycji mimo usiłowań przewodniczącego - prześcigali się na wzajem w przeciąganiu obrad w początkowej proceduralnej fazie, w następnej zaś rywalizowali ze sobą w wykazaniu "szkodliwych, godnych napiętnowania machinacji Zarządu Głównego PTK i klik, dążących do zlikwidowania organizacji katolickiej przez SPK, które jest Stowarzyszeniem o niepewnym obliczu katolickim, posiadającym natomiast wyraźny charakter polityczny/!!!/".

Prezes Koła PTK-Haga, p. Zieliński, wygłosił liryczny referat, obrazujący konieczność zachowania dotychczasowego katolickiego charakteru PTK, strzeżenia wartości narodowych, tradycji i kultury, które mogłyby być na szwank narażone w wypadku połączenia się obu Stowarzyszeń.

Ks. Kowalczyk był żaskaw ujawnić takie fakty, jak: przekazanie sprawy projektu połączenia obu Stowarzyszeń instytucjom i władzom holenderskim/!/ oraz Ks. Biskupowi Gawlinie. Jego atutami stało się odczytanie: 1/ listu Ks. Biskupa Gawliny, który pochwała list pasterski O. Efrema, Rektora PMK w Hol., skierowany do księży i sugeruje współpra-

cę obu Stowarzyszeń jako instytucji równorzędnych; 2/ list holenderskiego rektora katolickiej Komisji dla Wysiedleńców, v. Hussen'a, który stanowczo wypowiada się przeciwko połączeniu, gdyż nasunęłoby to b. poważne trudności ze strony władz holenderskich, ponieważ "SPK jest organizacją polityczną"/!?!/- "Usunąć tę sprawę z porządku dziennego!" - kończy rozkazując swój list rektor v. Hussen i poleca odczytanie swego pisma na Zjeździe. 3/ Rektor PMK w Holandii, O. Efrema pisze, że przyjęcie projektowanej umowy byłoby likwidacją organizacji katolickiej, którą poddałoby całkowicie dyspozycji władz SPK w Londynie. Zabrania wprowadzania zmian w Statucie PTK i żąda współpracy obu Towarzystw jako instytucji równorzędnych.

Ożywiona, chwilami gorąca dyskusja trwała długo. Prezes i delegaci Koła PTK-Breda pod przewodnictwem dr. Komara namiętnie zwalczali ideę połączenia, atakując Stow. Polskich Kombatantów jako organizację niekatolicką, polityczną i niedemokratyczną. Wystąpienia ich nie rzadko cechował brak umiaru i odpowiedniego poziomu.

Okazało się, że podobnie jak komunikat Prezydium PTK i Komunikaty Inf. SPK w Holandii, również i wystąpienia Delegatury czy sympatyków SPK na Zjeździe nie zdołały przekonać opozycji, której akcja była dobrze przygotowana. W głosowaniu tajnym projekt umowy przepadł, gdyż nie osiągnął przepisanych 2/3 ilości głosów.

Sprawa bliższej współpracy PTK z SPK, jako równorzędnych i niezależnych organizacji, pozostaje nadal aktualna. W celu zacieśnienia tej współpracy na Zjeździe został złożony pisemny wniosek, który z braku czasu nie został poddany pod głosowanie. Zaprojektowano przeprowadzenie głosowania drogą korespondencyjną.

Ocena sytuacji.

Wartoby zastanowić się, dlaczego skąd inąd słuszna zasada połączenia obu Stowarzyszeń była tak zaciekle zwalczana; dlaczego opozycja poruszyła tak wiele sprężyn, by ugruntować przekonanie, że SPK jest Stowarzyszeniem niekatolickim i politycznym. Z drugiej strony nasuwa się pytanie, czy PTK jest instytucją tak ortodoksyjnie katolicką i apolityczną, że obawia się "zgubnego wpływu" SPK, organizacji światowej o wybitnie czystym, mocnym i skryształizowanym pionie moralno-ideowym.

Wydaje się, że właśnie jasno sprecyzowany, odważny program SPK, jego dynamika i siła a przedewszystkim - bezkompromisowa postawa, tak wobec zagadnień wewnętrznych polskich jak też wystąpienia zewnętrzne, zartwożyły członków opozycji, którzy nie od dziś dążą do odizolowania PTK od wpływów sił szczerze oddanych idei zjednoczenia emigracji walczącej wokół legalnych władz polskich. Zarzut braku wyraźnego oblicza katolickiego SPK a pomawianie go o charakter polityczny/partyjny?/ jest nie tylko insynuacją, dla obalenia której dowodów istnieje wiele ale też jest przedewszystkim - metodą.

Troska o zachowanie rzekomo istotnych cech PTK: katolicyzmu i apolityczności zawiera, niestety, pod podszewką wiele obłudy. Istnieją również dowody, wskazujące obojętność, okazywaną niekiedy właśnie ze strony czynników najbardziej powołanych, wobec niewątpliwej konieczności prowadzenia akcji katolickiej i duszpasterskiej na całym terenie Holandii. Dziwnie zatem wygląda ten "atut" opozycji. Zupełną komedią jest natomiast "atut" następny. Dążąc rzekomo do nadania i zachowania "apolityczności" na terenie PTK, większość członków opozycji - a przede wszystkim ośrodek Breda, dyskontujący od kilku lat zyciowość i wdzięczność mieszkańców tego miasta za czyn żołnierza polskiego, - celowali w podkreślanie swego negatywnego stosunku względem polskich władz na obczyźnie i z rezerwą odnosili się do działalności obozu niepodległościowego. Z drugiej zaś strony wielu członków opozycji popierało kolportowanie słynnego "Narodowca" i jego idci. Nie pozbawionym wymowy jest również fakt, że red. Światkowski był nie dawno mile witany i przyjmowanym gościem w Bredzie, gościem przybyłym na specjalne zaproszenie.

Nadzwyczajny Walny Zjazd PTK pogłębił istniejący od pewnego czasu kryzys w Towarzystwie i ujawnił możliwość rozłam. Nie ulega

watpliwości, że jednostki odpowiedzialne dołożą wszelkich starań, by do tego nie dopuścić a doświadczenia uzyskane na Zjeździe zostaną odpowiednio wykorzystane.

Mimo, że Zjazd wykazał istnienie aspołecznych, szkodliwych ideowo tendencji i ambicji/gdzież ich nie ma! w PTK, tym niemniej należy wierzyć, że dotychczasowa współpraca między PTK i SPA zostanie utrzymana dla dobra Wspólnej Sprawy. Być może, że z biegiem czasu ugruntuje się przekonanie, że nie było tendencją ani Zarządu Głównego SPA ani też Delegatury w Holandii mechaniczne podporządkowanie i wchłonięcie PTK przez SPA dla jego ubocznych celów. Szkoda wprawdzie cennego czasu dla ugruntowania rzetelnej i bezstronnej opinii o SPA-wobec tempa wydarzeń i konieczności solidarnego działania całego polskiego obozu niepodległościowego.

Z drugiej jednak strony może i lepiej, że wzajemne poznanie, uznanie dla pracy i zaufanie ugruntuje się na podstawie dłuższej ścisłej współpracy PTK z SPA -jako Towarzystw niezależnych i równorzędnych.

S.W.

P.S.

Autor powyższego artykułu przypadkowo zetknął się w Brunssum, w dn. 4.11.1950 z p.C.S., byłym prezesem Koła PTK w Hoensbroek, który go poinformował, że w Holandii rozpoczęła się akcja grupy Mikołajczyka, mająca na celu organizację Koła PSL dla zneutralizowania działalności PTK. -"Zobaczysz Pan -wołał mój rozmówca i zapalony działacz PSL-u - za kilka miesięcy Mikołajczyk będzie rozporządzał tyłami Kołami co i PTK. A wtedy pogadamy!" - Istotnie, wyniki "zbożnej pracy" dają się zauważyć, choć w nieco skromniejszym niż projektowano zakresie.

x x x x x

ZWIĘKSZENIE ZADAŃ I OBOWIĄZKÓW.

Stowarzyszenie Polskich Kombatantów ma już za sobą kilka lat pracy, w którym to czasie zdołało stworzyć organizację ideowo-społeczną prawie we wszystkich krajach, na wszystkich kontynentach. Wszędzie tam, gdzie osiedlał się żołnierz polski, szła za nim jego organizacja, wiążąc rozrzucone ogniwa w jedną całość, przepojoną wielką ideą dalszej walki o niepodległość własnego kraju, własnej ojczyzny.

Zbudowana w ten sposób społeczna organizacja b.żołnierzy PSZ została oparta na zasadach szczerze demokratycznych, z wybieranymi władzami na wszystkich szczeblach organizacyjnych, stwarzających platformę współzawodnictwa w pracy, oceny i kontroli działalności wszystkich władz.

W miarę naszych możliwości wypełniliśmy formy organizacyjne treścią życia codziennego, kultywując i zachowując kulturę narodową, tworząc zalety polskiego życia na obczyźnie, organizując życie samopomocowe i gospodarcze, a przede wszystkim tworząc liczne zastępy ludzi uspołecznionych i świadomych swych obowiązków w pracy na dziś i jutro. W rozpoczętej pracy nie możemy ustawać -odwrotnie, musimy ją pogłębiać wśród nas samych i rozszerzać na tych, co są obojętni, co wciąż jeszcze stoją na uboczu.

Oprócz tych obowiązków, wynikających z konieczności zachowania polskiego ducha narodowego, SPA ma w chwili obecnej do spełnienia niemniej trudne zadanie, wymagające bezkompromisowego ducha walki. Jest to walka z komunizmem i jego agenturami.

W miarę narastania konfliktu między Wschodem i Zachodem obserwujemy wielką ruchliwość wśród wolnych społeczeństw świata jawnie lub skrycie działających komórek komunistycznych. Dysponując środkami materialnymi, wróg ten jest bardzo niebezpieczny. Macki jego działalności bądź to w formie akcji szpiegowskiej, wyrotowej czy piętokolunnowej widzimy we wszystkich krajach naszego pobytu. Wypełniając rozkaz Stalina, reżymowcy Bicurta już od dłuższego czasu usiłują wcisnąć się w szeroki nasz uchoźstwo. Ci dobrze płatni agenci, chcąc zyskać zaufanie dla siebie, występują często z haskami patriotycznymi, wykorzystując naszą tęsknotę i miłość do kraju, zakładają swe komórki o chra-

terze kulturalno-społecznym czy innym i chętnie udzielają pomocy nie- niezbędnej na różne cele- a przede wszystkim po to, by zebrać jak najwięcej wiadomości o życiu polskiego środowiska, nazwiska i adresy nasze, by prowokować, osłabiać wolę wytrwania i by wciągać w swe szpony nie- uświadomione jednostki.

W tej sytuacji nasza dotychczasowa akcja antykomunistyczna musi być wzmocniona i winny w niej brać udział wszystkie ogniwa SPA i wszyscy jego członkowie. Dziś walka ta musi się stać systematyczną, zorganizowaną i celową. Reżymowcy muszą wiedzieć, że nie mają nic do szukania wśród nas walczących o prawdziwą, a nie sowiecką Polskę.

W świadomości nadchodzących wydarzeń światowych całość politycznego polskiego uchoźstwa musi być zjednoczona i gotowa do największych wysiłków przy realizacji naszych celów niepodległościowych.

My kombatanci - jako największa organizacja terenowa - mamy tym poważniejszy obowiązek jak najszybciej przeciwstawiania się agentom Moskwy w ich usiłowaniach rozkładowego oddziaływania - i to zadanie musimy wykonać bez reszty.

S.S.

/Z materiałów Wyd. Inf.-Prasowego
Zarządu Głównego SPA. /

KRONIKA.

Irlandia.- W Dublinie odbył się Walny Zjazd Oddziału SPA Irlandia. Prezesem nowego Zarządu wybrano Z.Gergowicha.

Norwegia.- W Oslo odbyło się pierwsze organizacyjne zebranie SPA. Prezesem wybrano J.Orlikowskiego.

Szwecja.- Siedzibę Oddziału Szwecja przeniesiono do Sztokholmu, gdzie znajduje się największe skupienie Polaków. Prezesem wybrano C.Czajkowskiego.

Francja.- W Metz w Kole SPA Grenadier poświęcono czwarty sztandar Stowarzyszenia na terenie Francji. W Maroko powstał Okręg SPA. Prezesem Okręgu został wiceadm. J.Unrug.

Belgia.- W Kole w Waterschei poświęcono sztandar Stowarzyszenia. W Brukseli odbyła się dwudniowa konferencja prezesów Oddziałów z Francji, Niemiec, i Belgii oraz delegata SPA z Holandii.

Holandia.- Zapoczątkowana w Holandii przed dwoma laty współpraca między PTK a SPA rozwija się bardzo pomysłnie. Przy kilku kołach PTK powstały Sekcje SPA. Mimo niezakwitowania przez IV Walny Zjazd Deleg. PTK w r.1950 i Nadzw. Walny Zjazd PTK w lutym 1951 r. sprawy ścisłego powiązania obu Stowarzyszeń należy sądzić, iż niewatliwie nastąpi dalsze zacieśnienie dotychczasowej współpracy.

Włochy.- Papieaska Komisja Pomocy zorganizowała międzynarodową pielgrzymkę na cmentarze wojenne we Włoszech. W uroczystościach "Obchodu braterstwa" wzięła udział delegacja Oddziału SPA Włochy. W czasie audycji u Ojca Sw. delegacja wręczyła adres hołdowniczy Ojcu Sw. z uchwałąmi III Walnego Zjazdu SPA odbytego w Londynie w sierpniu ub. r. Z inicjatywy Oddziału Włochy Papieaska Komisja Pomocy przekazała pod stałą opiekę mieszkańcom Bolonii cmentarz żołnierzy 2 korpusu. Komisja ma zająć się również cmentarzem w Casamassima.

Zarząd Główny SPA przekazał Zarządowi Oddziału Włochy 2 milj. lir, z przeznaczeniem dla najbardziej potrzebujących pomocy studentów polskich we Włoszech.

Kanada.- Oddział SPA Kanada posiada już 18 koł z 1650 członkami. Mimo dużego rozrzucenia ośrodków polskich prace postępują naprzód.

Nowa Zelandia.- W Nowej Zelandii powstał Komitet Organizacyjny SPA. Komitetowi przewodniczy F.Guzowski.

Dalsze możliwości emigracyjne.

Kanada i Nowa Zelandia zgodziły się przyjąć jeszcze w tym roku 53 tys. uchodźców z Europy. Kanada, pierwszy kraj zamorski, który przyjął do siebie uchodźców IRO, zobowiązała się przyjąć 50 tys. osób, poza liczbą 100 tys. osiedlonych już tam D.P. Rekrutacja 15 tys. robotników do przemysłu drzewnego, kopali, rolnictwa i służby domowej rozpoczęła się już w ośrodkach IRO w Niemczech, Austrii i we Włoszech. Przejazd przewidziany jest na wczesną wiosnę, rodziny zostaną przewiezione póź-

niej. Kanada ostatnio zliberalizowała swe przepisy emigracyjne. W zasadzie każda osoba w wieku do 45 lat i dająca podstawę do przypuszczenia, że bez trudu znajdzie sobie pracę w Kanadzie, otrzymuje wizę bez kontraktu, czy poleceń osób już przebywających w Kanadzie. Rodzina, nawet w wypadku posiadania małych dzieci, nie jest przeszkodą, jeśli głowa rodziny należy do kategorii osób, które od razu mogą zarobkować po przyjeździe na miejsce. Przeszkodą do otrzymania wizy jest niepomysłny wynik badań lekarskich.

Nazwiska i odpowiednie dane zgłoszonych na wyjazd do Kanady zostały przekazane przez Zarządy Kół Lokalnych PTK do prezesa PTK, mgr. Kinczela, który skłonił je w konsulacie kanadyjskim. W najbliższych tygodniach zgłoszeni będą indywidualnie wzywani do konsulatu, przy czym muszą przedstawić wszystkie swe dokumenty oraz paszport.

Zabierać trzeba z sobą całą rodzinę, nawet małe dzieci. Badania lekarskie są bezpłatne. Jednocześnie wypełnia się różne formularze.

W pomyślnym wypadku otrzymuje się w ciągu 8 tyg. obietnicę uzyskania wizy po przedstawieniu dowodu, że transport jest zapewniony.

Według oficjalnych danych, ujawnionych przez radio i prasę hol., na wyjazd do Kanady zgłosiło się do końca lutego br. 1500 Polaków z Holandii, na ogólną liczbę ok. 6000. -

KAPELAN SPK WE WŁOSZECH.

Jego Ekselencja ks. biskup J. Gawlina, Protektor Emigracji Polskiej, na prośbę Zarządu Oddziału SPK w Łochy mianował ojca konsultora Michała Kolbucha M.S. kapłanem Stowarzyszenia Polskich Kombatantów we Włoszech.

KULTURA I OSWIATA-

OKOŁNIK OSWIATOWY SPK Nr. 18.

z dn. 1.2. '51.

I. Korespondencyjny kurs pracowników oświatowo-społecznych.

Kurs został dość licznie obeszany. Większość Oddziałów włożyła duży wysiłek w zapropagowanie tej imprezy, tak potrzebnej dla naszej pracy wewnętrznej. Dotychczasowa liczba zgłoszeń z SPK przekroczyła cyfrę 130 z 10-ciu krajów i jeszcze napływają spóźnione zgłoszenia. Kandydaci wypełnili formularze, dotyczące się ich dotychczasowej pracy społeczno-oświatowej, planów w tej mierze na przyszłość oraz swego wykształcenia. Po zakończeniu szczegółowej rejestracji podamy wykaz zgłoszeń według krajów osiedlenia oraz będziemy informować Kolegów bądź w "Polsce Walczącej", bądź w Komunikatach Organizacyjnych o pracach kursu. Jako pierwszy wykład będzie wykład prof. J. Dąbrowskiego: "Nauczanie korespondencyjne". Następne wykłady będą rozsyłane w odstępach dwu- i tygodniowych, zależnie od trudności tematu.

II. Materiały Oświatowe.

1/Dział odczytów ogólnych.

Od lutego Zarząd Główny SPK uruchamia wysyłkę odczytów obliczonych na około godzinę do zużytkowania na zebraniach referatowych w Kółkach. Odczyty będą wysyłane Zarządom Oddziałów co dwa miesiące, w miarę możliwości - co miesiąc w ilości dostatecznej dla wszystkich Kół. Inicjatywa ta - obok odczytów instrukcyjnych dla bibliotekarzy i kierowników świetlic - ma na celu pomoc w pracy Kół, zwłaszcza w tych środowiskach, gdzie trudno jest o uzyskanie prelegentów.

W dziale tym Zarząd Główny projektuje wydawanie odczytów zarówno z dziedziny ogólnokulturalnej i literackiej jak również dotyczących zagadnień ogólnopolitycznych, interesujących każdego Polaka. Tematy projektowane: Odrębność kultury polskiej, - Wieczory Zeromskiego i Konopnickiej/temata specjalnie wysunięte w związku z rocznicami śmierci Zeromskiego i Konopnickiej i akcją reżimową w kraju, paczącą ideologię tych pisarzy/, - Komunizm w walce z wolnością człowieka w Polsce, Eksploatacja gospodarcza Polski, - Co przeciwstawiamy komunizmowi, - Nasze Ziemię Wschodnie, - Ziemię odzyskane na Zachodzie, - Zagadnienie federalizmu. Projektujemy również literackie odczyty-wieczory

o miastach polskich. Ten dział może być bardzo przydatny i wykorzystany w dziedzinie pracy w młodzieży.

W ciągu lutego i marca Oddziały otrzymają cykl/trzy/ odczytów o zagadnieniach dotyczących walki z komunizmem oraz "Wieczór Poświęcony Zeromskiemu". Tematy będziemy awizować na miesiąc przed wysyłką.

Prosimy Oddziały o sugestie własne lub uzyskane z Kół: jakie tematy byłyby interesujące i pożądane do uwzględnienia w planie odczytowym, jak również na jaką ilość odczytów Zarządy reflektują. Wysyłka odczytów jest bezpłatna.

2/Odczyty dla bibliotekarzy i kierowników świetlic.

Przy niniejszym załączamy egzemplarz odczytu instrukcyjnego pióra kol. L. Bojczuka p.t. "Konkurs Dobrego Czytania Książki /Nr. 1/3-1951, Kom. Bibl. Zarządu Gł. i Zarządu Oddz. W. Brytania/, celem rozesłania Kółom.

Prosimy Oddziały, aby doniosły nam, czy przekazywana ilość odczytów powielonych jest właściwa. Chętnie ją powiększymy, o ile zachodzi tego potrzeba. Nie chcemy jednak, aby egzemplarze leżały bezużytecznie, zwłaszcza wobec trudności w zdobyciu papieru i dużych kosztów wydawnictwa opracowań.

III. REJESTRACJA TEATROW AMATORSKICH.

Ruch teatralny w Kółkach SPK w wielu Oddziałach rozszerza się intensywnie. Przypominamy o przesłaniu nam sprawozdania teatralnego oraz spisu teatrów amatorskich/ wraz z adresami/, działających na terenie Oddziału. W miarę możliwości chodzi nam również nie tylko o teatry w Kółkach SPK, Termin sprawozdania - luty br. Szczegóły podaliśmy w Kom. Inf. Zarządu Gł. Nr. 7/1950 r. W najbliższym czasie prześlemy Oddziałom nowe wydawnictwa teatralne: dwie komedie Fredry wraz z opracowaniem W. Radulskiego p.t. "Fredro w teatrze amatorskim" oraz nową sztukę W. Budzyskiego.

IV. PORADNIK ŚWIETLICOWY.

Prosimy te Oddziały, które już wyznaczyły Koła-odbiorców zaprenumerowanego przez Zarząd Główny "Poradnika Świetlicowego" o przekazanie nam adresów Kół, celem wysyłki czasopisma z Londynu już nie na Zarząd Oddziału jak dotychczas, lecz na bezpośrednich odbiorców, co zapewni szybszy odbiór i zmniejszy Zarządom kosztów pocztowe.

V. BROSZURA NA 3-GO MAJA.

Tradycyjnym zwyczajem rozesłamy Oddziałom broszurę z materiałami na obchód 3-go Maja, którą - jak co roku - wyda FUNDUSZ OSWIATY POLSKIEJ ZAGRANICĄ.

Za Zarząd Główny SPK

Kier. Wydz. Kult. i Oświaty:
/-/ Dr. Z. Kasprzycka.

Prezes:
/-/ T. Drwęski.

x x x x x x x

FUNDUSZ OSWIATY.

III. Walny Zjazd SPK powziął następującą uchwałę o utworzeniu funduszu oświaty kombatanckiej:

" Wobec stałego rozwoju i potrzeby dalszej rozbudowy pracy oświatowej we wszystkich ośrodkach kombatanckich - III Walny Zjazd tworzy specjalny fundusz oświaty kombatanckiej.

Fundusz ten powstaje z rocznej opłaty każdego członka SPK w wysokości 1 szylinga/równowartości t. zn. 50 ct. w Holandii-przyp. red./.

Pożowa zebranego funduszu pozostaje w Oddziałach na cele kulturalno-oświatowe danego terenu, druga zaś zostaje przekazana centrali wraz z rachunkiem składek na cele kulturalno-oświatowe SPK a przede wszystkim na akcję biblioteczną i wydawniczą."

Zwracamy uwagę, że akcją zbiorczą należy objąć całe społeczeństwo polskie, a więc i niestowarzyszonych w SPK.

Sekcje SPK i Koła PTK w Holandii przesła w możliwie najkrótszym

terminie zapotrzebowania na znaczki/"Oświata SPK"/do rozprzedaży, kierując je na adres: Delegat Zarządu Głównego SPK w Holandii, J. Hekner, Eindhoven, Jonckbloetlaan 13.

Komu są drogie polska książka i polskie słowo niech nie poskąpi datków na akcję kulturalno-oświatową !

POLSKIE FILMY Z SPK W HOLANDII.

Na prośbę Zarządu Głównego Polskiego T-wa Katolickiego w Holandii Zarząd Główny SPK wypożyczył kilka filmów, które w styczniu zostały przysłane do Holandii.

Referent kulturalno-oświatowy PTK, kol. T. Chmielewski, w porozumieniu z Delegatem Zarządu Gł. SPK w Holandii, ustalił program, w wykonaniu którego wszystkie polskie ośrodki w Holandii będą mogły nadesłane filmy obejrzeć. Komunikat Ref. Kult.-ośw. został nie dawno rozesłany do wszystkich Kół PTK. Podajemy tytuły filmów: "Land of my Mother/M-me Curie-Skłodowska/"-kolorowy; Bitwa o Monte Cassino-oryg. reportaż z pola walki; Polska Podziemna; Przewiezienie Sztandaru z Polski; Filmy krótkometrażowe amerykańskie.

Wierzmy, że Zarządy Kół dołożą wszelkich starań, by umożliwić obejrzenie tych polskich filmów możliwie wszystkim członkom T-wa oraz niestowarzyszonym Rodakom i Holendrom.

X X X X X X

WITAJ MAJOWA JUTRZENKO !!

Na tegorocznych obchodach narodowych domagać się będziemy w naszych rezolucjach wolności dla Polski i dla innych narodów uciskanych. Podniesiemy wołanie o ogłoszenie programu wolności, o proklamowanie celów ideowych i politycznych świata zachodniego.

Jesli rzucone na ziemi Waszyngtona hasło "krucjaty wolności" /Crusade for Freedom/ nie ma być "czekiem bez pokrycia", ludzie pozbawieni wolności powinni się dowiedzieć dla kogo ta wolność ?

Jaka jest koncepcja polityczna Zachodu w stosunku do krajów Europy Środkowo-wschodniej? Co ma Ameryka do powiedzenia narodom za żelazną kurtyną ? Domagajmy się nie tylko wojskowego wzmocnienia Zachodu ale także i ideowo-moralnego uzbrojenia wolnego świata !

Nie ustawajmy w głoszeniu prawdy o prawie naszego narodu do życia i wolności. Prostujmy fałszywe poglądy, jakoby Polska była "satelitą" Stalina ! Rokossowski i Bierut -to nie naród polski !

A na naszym wewnętrznym odcinku domagajmy się zgody narodowej, jedności działania obozu niepodległościowego, szybkiego "zawieszenia broni" w emigracyjnej "wojnie domowej", która czyni nas pośmiewiskiem w oczach obcych i osłabia ducha oporu w kraju !

Każdy obchód narodowy to trybuna, z której podnosimy głos w sprawie polskiej.

X X X X X X X

Nadesłano: Biuletyn Informacyjny Koła PTK-Eindhoven, Nr. 3/51-Rok V.

W numerze: omówienie Nadzw. Walnego Zjazdu PTK; sprawy emigracyjne; dane o działalności kursów dokształcających; kalendarzyk. Ponadto Komunikat informuje o zorganizowaniu przy Kole PTK-Eindhoven-Sekcji SPK Brawo Eindhoven !

UWAGA !!

We wszystkich sprawach organizacyjnych SPK na terenie Holandii należy się kierować do Delegatury SPK w Holandii pod adresem: inż. J. Hekner, Jonckbloetlaan 13, Eindhoven. W sprawach informacyjno-prasowych i redakcyjnych -do Referatu Inf.-prasowego Delegatury SPK pod adresem: S. Werner, Wielewaalweg 7, Venlo.

ORGANIZUJMY SEKCJE SPK PRZY KOLACH PTK W HOLANDII !!

SPECIALE INSTRUCTIES AAN ACD,
(Slechts bij definitieve opberging in te vullen).

ONAFGEDAAN

CO-115395

Handwritten notes:
...
...
...
11/11

Handwritten mark: 8

as 2028

Afd./Sect.: *CVVI* Dat.: *30/10.511* Par.: *[Signature]*

Interne aanwijzingen ACD.

Handwritten mark: M

ACD. Dat.: Par.:

Handwritten: 24/10/51 B

Aantekeningen (Nummeren s.v.p.):

- 1) CVV *gamen afnem* *act. 27/10.511* 29/10
- 2) Lie *in de ACD* *CVVI 30/10.511* B
- 3) CVV *in p. dupl overzicht bijvoeg.* *act. 24/10.511* B
- 4) AcD *Lie bijvoegd. overzicht. Stam overzicht* *CVVI 29/10.511* B

CVV I/J. 2+1

CO 115395

9 Augustus 1951

No. : 115395

Bijl.: 1.

13 AUG 1951

VERTROUWELIJK.

Betr.: St. MIKOLAJCZYK
en anderen.-

UITGEBOKT

Als bijlage dezes doe ik U, naar aanleiding van Uw mondeling verzoek, een overzicht toekomen over de verhouding MIKOLAJCZYK - KOT - WINIARSKI - JELONEK, naar de inhoud waarvan ik U korthedshalve moge verwijzen.

R.A.

Aan de Heer Regeringscommissaris
in Algemene Dienst
Plein 1813 No. 4
's Gravenhage. -

11-39v

Detr.: MIKOLAJCZYK - KOT - WINIARSKI - JELONEK

In verband met de activiteit die hier te lande onder de Polen ontplooid wordt door de vertegenwoordiger van het Poolse blad van de Boerenpartij Michat KWIATKOWSKI, geboren 16.9.1883, wonende te Parijs, diene voor een goed begrip nog het volgende:

De leider van de Poolse Boerenpartij is Stanislaw MIKOLAJCZYK, geboren in 1901, wonende te Parijs, en te Washington 1402 Delafield Place N.W.

Gedurende de laatste oorlog was hij in Engeland en had aldaar zitting in de Poolse Regering in Ballingschap. Na de bevrijding van Polen is hij naar zijn vaderland teruggekeerd en heeft daar nauw samengewerkt met de communisten. Veel hervormingen in communistische zin op het gebied van de landbouw staan op zijn naam. Hij was in Polen Minister van Landbouw en leider van de Boerenpartij.

Na de vlucht van MIKOLAJCZYK uit Polen, ongeveer twee jaar geleden, tezamen met Stefan KORBONSKI, geb. 1901, advocaat, lid van de Poolse Boerenpartij, van 1941-1945 chef van het Departement van Buitenlandse Zaken van de Poolse Regering in Ballingschap te Londen, en andere leiders van linkse- maar niet communistische partijen, ontstond in het buitenland (West-Europa) onder de Polen een duidelijke splitsing in:

- a. de boerenpartij
- b. de socialistische partij.

Deze splitsing is misschien in de eerste plaats het gevolg van de overdreven persoonlijke ambitie van de bovengenoemde leiders en verder van de zeer handige en uitstekend gemaskeerde intriges van Moskou. Het resultaat hiervan was dan ook, dat de Poolse Regering in Londen (president August ZALESKI, geboren 13.9.1883 te Ewelina Komorowska, wonende te Londen S.W. I 43 Eaton Place) niet alle politieke partijen onder haar ministers kon verenigen, doch hoofdzakelijk is vertegenwoordigd door het centrum en alles wat rustig en verstandig is, de van MIKOLAJCZYK onafhankelijke boerenpartij en de oude socialisten.

De Poolse Regering in Ballingschap bestaat uit een soort nationaal "parlement of senaat" van ongeveer 50 wetenschappelijke en moreel hoogstaande Polen, o.a. ook uit vooraanstaande militairen.

Dit parlement vergadert regelmatig in Londen en voert ook een interne politiek.

Ongeveer 15% van de buiten Polen vertoevende Polen staan achter de nieuwe Boerenpartij van MIKOLAJCZYK en achter de "nieuwe socialistische partij", waarvan de leiders met MIKOLAJCZYK ongeveer 2 jaar geleden naar het buitenland zijn gevlucht, in Polen samengewerkt hebben met de communisten en de Russen, en die thans niet hun fout - collaboratie met het communisme - willen erkennen.

Zij zijn bovendien diletanten op politiek gebied en strijden blindelings tegen de Poolse Regering in Londen, en wel speciaal tegen Generaal ANDERS, met als gevolg, dat Rusland hiermede gediend wordt.

Hun orgaan in West-Europa is het dagblad "NARODOWIEC" (de Nationalist), dat vroeger reeds in Polen bestond, en toen zeer linkse ideeën propageerde.

Het blad wordt in Frankrijk uitgegeven te Lens (P. de C.) 101 Rue Emile Zola en staat onder redactie van de hierboven reeds genoemde M. KWIATKOWSKI, een man zonder moraliteit en een opportunist. "NARODOWIEC" is een zg. anti-communistisch Katholiek sensatieblad, hetwelk op laag niveau staat. Het draait met alle winden mee en is er op uit om twist en chaos te scheppen; voorlopig voert het op een gemene manier actie tegen alle verstandige en rustige Polen van de Poolse Regering in Londen, en speciaal tegen Generaal ANDERS.

Aangezien in het buitenland het communisme onder de Polen ten hoogste 2 à 3% aanhangers heeft, dient "NARODOWIEC" - zonder zich dit misschien scherp te realiseren - de zaak van Rusland, hoewel het onder de Polen geen communisme propageert, doch in de eerste plaats tweedracht, twist en chaos zaait.

In een rapport van K.B. is er sprake van, dat in Poolse kringen aangenomen wordt, dat het blad gesubsidieerd wordt vanuit Polen; dit leidt men o.a. af uit de omstandigheid, dat de partij van MIKOLAJCZYK over zeer ruime geldmiddelen kan beschikken en toch een grote reclame-campagne kan blijven voeren.

In een ander rapport is sprake, dat een zekere Prof. KOT een van de stuwende krachten achter de activiteit van KWIATKOWSKI zou zijn. Hij is een van de meest malicieuze Poolse emigrantpolitici.

Met Prof. KOT wordt bedoeld: Prof. Stanislaw KOT, geboren 22.10.1885 te Ruda (Polen), voormalig Poolse Ambassadeur te Rome.

Gedurende de oorlog was hij Poolse Ambassadeur in Moskou en deed toen alle mogelijke moeite om bij de Russen in een goed blaadje te komen. Hij speelde speciaal een rol in verband met het Poolse Leger, dat tijdens de oorlog in Rusland verbleef. Hij heeft alle moeite gedaan om te verhinderen, dat de in Rusland verblijvende Poolse militairen gelegenheid kregen om via Perzië naar Engeland te gaan om zich te voegen bij het Nationale Poolse Leger van Generaal ANDERS. Zijn streven was om de Poolse militairen niet in zelfstandige eenheden onder te brengen, maar in te lijven bij het Russische Leger. Dit was ook steeds het streven van Moskou.

Door bovengenoemd optreden was tijdens de oorlog reeds een breuk ontstaan tussen de Polen in Londen enerzijds en KOT anderzijds. Na de oorlog is hierin geen wijziging gekomen en is deze kloof nog dieper geworden, omdat KOT zich schaarde aan de zijde van MIKOLAJCZYK. In November 1947 heeft KOT voor zover dezerzijds bekend een bezoek gebracht aan Nederland, met het doel Nederlandse bibliotheken te bezoeken.

In April 1950 heeft hij wederom een bezoek gebracht aan ons land, en gaf toen als reden op een bezoek aan de Poolse Legatie te 's Gravenhage te willen brengen. Hieruit is te concluderen, dat KOT in begin 1950 nog in officiële Poolse Buitenlandse Dienst was, en pas na April 1950 gebroken heeft met de Poolse Regering in Warschau.

In November 1950 werd ons door Buitenlandse Zaken bericht, dat aan de vroegere Poolse Ambassadeur S. KOT een diplomatiek visum werd verleend voor meerdere reizen naar Nederland gedurende een tijdperk van één jaar.

Op 18.5.1951 is KOT voor het laatst in Nederland geweest op een diplomatiek paspoort No. 128, uitgegeven te Warschau op 4.9.1945. Het doel van zijn reis naar Nederland was niet bekend. Volgens eigen verklaringen van KOT wilde hij zich begeven naar Amsterdam, 's Gravenhage en Valkenburg. Hij is ongeveer 5 dagen

in Nederland geweest.

Het typische is, dat van dit laatste bezoek van KOT aan Nederland de leiders van de Poolse emigranten-groeperingen niet op de hoogte waren, en voor zover viel na te gaan, hij ook geen pogingen gedaan heeft om met hen in contact te treden.

Na zijn vertrek uit Nederland wordt echter uit Poolse emigrantenkringen gemeld, dat KOT te 's Gravenhage contact gehad heeft met Bohdan WINIARSKI, geboren 27.4.1884 te Boldanowo Pools rechter in het internationale Hof van Justitie te 's Gravenhage, en met Stanislaw JELONEK, de vroegere Poolse Handels-attaché in Nederland, thans werkzaam bij de N.V. Philips te Eindhoven.

JELONEK is vertegenwoordiger voor Philips op de Azoren. In Poolse emigrantenkringen uit men het vermoeden, dat WINIARSKI misschien de tussenpersoon is tussen de Poolse Regering in Warschau en MIKOLAJCZYK.

Speciale instructies aan ACD, (Slechts bij definitieve opberging in te vullen).

CO 111973

0.8. 1974
20 28

~~ONAFGEDAAN~~

11) 4

voegen in O.D.
Poese Kath. ver.

opl.

Afd./Sect.: CVVI Dat.: 25.6.51 (Par.:)

Interne aanwijzingen ACD.

ACD.

Dat.:

Par.:

4/9/51

Aantekeningen (Nummeren s.v.p.):

1) CVV — 22/6/51

2) fjeen, zie bovenstaander instr. ACD.

CVVI 25.6.51

ACD af 1

KEW 25/7/51

AC 4/6 21/7/51

griene one 31/11

PHD A.K. ch. klo. in

ACD 11/10/51

RAPPORT VAN KB

AAN HC

No.: 2709

Betr.: AANHANGERS VAN MIKOLAJCZYK

Uit goede bron werd vernomen, dat de aanhangers van MIKOLAJCZYK onder de Polen in Nederland steeds groter wordt

Vooraf in Breda en Utrecht zouden zeer sterke groepen zijn ontstaan. Het aantal lezers in Utrecht, Breda en Amsterdam van het dagblad NARODOWIEC (van KWIATKOWSKI) wordt geschat op minstens 75 % van de daar wonende Polen.

In sommige kringen heerst de mening, dat het thans de politiek van de Poolse comm. regering is, de activiteiten van de MIKOLAJCZYK-partij te bevorderen, teneinde twijfel en verdeeldheid te zaaien onder de Polen in het buitenland.

Van het rechtstreeks en openlijk werven van aanhangers van het Comm. Polen zou men voorlopig hebben afgezien.

KB, 20 Juni 1951

Rapport van KB
aan KARA

No.: 1458
Betr.: Pool KWIATKOWSKI

UITTREKSEL
Uit: 001174
Voor: 001000
aan: GVV C
Dat: 20-4-51
Plaats: B

6B 2020

Ag. no 107 5951

Hierbij copie van een rapport aan Aid.C., betreffende KWIATKOWSKI.

Expresse heeft hier belangstelling voor.

KB, 16 April 1951.

1. In Nederland is op bezoek geweest KWIATKOWSKI (Redacteur van het Poolse blad NARODOWIECZ in Parijs). KWIATKOWSKI heeft in Nederland heftige propaganda gevoerd tegen de Anders-Polen, die worden beschouwd als fascistten.
De Anders-Polen zouden de Polen in emigratie opnieuw in een oorlog willen betrekken. K. propageerde Poolse neutraliteit. Volgens hem zijn de Polen door de Westerse Landen verraden en heeft Polen genoeg gebloed.
NARODOWIECZ is echter anti-communistisch en vertegenwoordigt het sterkste gedeelte van de socialistische Boeren-partij in emigratie. Door Nederlandse Polen wordt de partij van K. gebrandmerkt als de Stockholm-partij en als fellow-travellers.
Aangenomen wordt dat het blad gesubsidieerd wordt vanuit Polen langs ondergrondse weg. Aangenomen wordt dat de communisten een en ander oogluikend toelaten omdat het blad de verdeeldheid en de onzekerheid van de Polen in emigratie enorm bevordert.
2. K. wordt beschreven als een oud-verbitterd bijzonder ambitieus man, doch zeer bekwaam.
3. De Anders-Polen wensen een militante en positieve houding tegenover de communisten. Door het bezoek van K. in Nederland is er een breuk ontstaan in de Poolse Katholieke Vereniging in Nederland. Deze vereniging was in Nederland steeds min of meer autonoom en had weinig of geen contacten met Londen of Poolse partijen in emigratie in andere landen. Londen tracht deze band voortdurend te herstellen en probeert dit te doen door middel van oud-strijders organisatie. Londen werkt vooral met Ir.HECKNER (Eindhoven), die beschreven wordt als een "sabelkletterende officier" en die niet de sympathie heeft van lager op de sociale ladder staande Polen in emigratie.
4. Het praktische gevolg van het bezoek van K. is:
Provincie Limburg vrijwel geheel over naar K.,
Breda: minderheid voor K., meerderheid tegen K.,
Amsterdam voor K.,
Twente onbekend.
K. is niet zelf in Amsterdam of Rotterdam geweest, wel in Limburg en Breda.
NARODOWIECZ wordt sinds zijn bezoek zeer veel door de Polen gelezen. Utrecht en Den Haag tegen.
De paters KOWALCZYK (Amsterdam), rector EFRAIM (Breda) en pater DAMBEK (Limburg) zijn volledig in het schuitje van K. geraakt. De paters ROMAIA en PLUCINSKY zijn sterk anti K.
5. Aangenomen wordt dat de Poolse Bisschop in Rome geen actie wenst te ondernemen tegen de Poolse priesters die voor K. zijn, daar Rome de Katholieke boeren in Polen niet van zich wenst te vervreemden.
6. De conclusie van ons Poolse contact is dat de splitsing stellig door de communisten in de hand wordt gewerkt.
De activiteit van het Poolse consulaat zal zich zeker richten op het bevorderen van de tegenstelling en het aanmoedigen van de KWIATKOWSKI-onderneming. Op zijn tournee in Nederland gebruikte K. een argument dat zeer insloeg, n.l. dat de Nederlandse autoriteiten en politie de activiteiten van de sabelkletterende en complotterende oud-strijders zeer ongaarne zou zien. Het zou in het belang van de Polen in Nederland zijn vooral geen partij te trekken en neutraal te blijven.

- - - - -

CONFIDENTIEEL.

15 2020

MINISTERIE VAN MARINE

Afdeling: Marid
Lange Voorhout 7, Tel. no. 182210
Telegramadres: Marine, den Haag

Men wordt verzocht bij het antwoord datum
en nummer van deze brief nauwkeurig te
vermelden

UITTREKSEL	
Un: DD	1174
Voor:	0D1020
s.o.v.:	CVV 5
Dat.:	20-2-22
Par.:	2

AAN

Hoofd Binnenlandse Veiligheids-
dienst,
Javastraat 68,
's-Gravenhage.

uw kenmerk	uw brief van	ons nummer
		S. Marid 4850
onderwerp:	's-Gravenhage, de 31 Maart 1951	
bijlagen: -1-	ex. l.	

Miernede heb ik de eer U Hoog-
edelgestrenge aan te bieden, een rapport
betreffende de Poolse Gemeenschap in
Nederland.

Hoofd Bureau Inlichtingen
van de Marinestaf,
De Kapitein ter Zee,

6.581
21.28
2 APR 1951

AC 106413

H. J. F. Krediet.

6.581
AC
DA
PAR

Indice:

Aan Hoofd B.V.D.

Het volgende rapport is afkomstig van een betrouwbare rechts ge-
oriënteerde Pool.

DE POOLSE GEMEENSCHAP IN NEDERLAND.

De Poolse gemeenschap in Nederland telt ongeveer 6000 leden en de Katholieke Poolse organisatie rond 1500 leden, welke verdeeld zijn over ettelijke plaatselijke afdelingen, zoals Breda, Utrecht, Den Haag en Amsterdam. Een groot gedeelte van deze Polen zijn oud-strijders uit het Poolse leger van Generaal Anderssen, dat tijdens de Tweede Wereldoorlog op verschillende fronten heeft gevochten.

Zeer onlangs is in de boezem dezer organisatie een zeer belangrijke kwestie behandeld, welke de gemoederen nogal heeft beroerd en waarover -- dank zij het feit dat de meerderheid der leden zich niet bij de beslissing kan neerleggen -- het laatste woord nog niet is gesproken. De vraag, welke aan de verschillende afdelingen werd voorgelegd, was of de Katholieke Poolse organisatie in Nederland zou toetreden tot de Internationale Combattanten Organisatie (eveneens bestaande uit ex-servicemen). Alhoewel meer dan twee derde van het ledental hiervoor bepaaldelijk geporteed was een gedeelte een neutraal standpunt innam en slechts een minderheid er positief tegen was, is deze toetreding niet doorgegaan, zulks dank zij het optreden van enkele Katholieke Poolse geestelijken, die hier te lande de zielzorg der Polen dienen te verzorgen. Twee der felste tegenstanders waren Rector Evrem in Breda en Pater Kowalosyk in Amsterdam.

X
Zij

Het argument dat door de Poolse geestelijken (de felsten onder hen zijn de rector in Breda Pater Evrem en Pater Kowalosyk in Amsterdam) wordt gebezigd is dat men hier te lande niet het voorbeeld van de landen van achter het ijzeren gordijn moet volgen, waar geestelijkheid en kerkuit praktisch elk terrein is weggedrongen en plaats moest maken voor allerlei wereldse zaken. Zij willen dat de Poolse Katholieke vereniging een zuiver-Katholieke organisatie blijft.

De meeste Polen in Nederland, bij wie een grote mate van verbittering heerst over de verwerping van het voorstel tot aansluiting aan de internationale combatanten organisatie, zijn het met deze argumentatie niet alleen in het geheel niet eens, maar zij betwijfelen ten sterkste of dit wel de reden is van de felle actie, welke van de zijde dezer Poolse geestelijken tegen het voorstel gevoerd is. De algemene overtuiging is dat de politieke overwegingen hier de hoofdrol spelen.

De Polen, die in Nederland asyl overvinden zijn namelijk niet gerechtigd tot enigerlei politieke activiteit. In Frankrijk is dat naar verluidt echter anders: daar kunnen de Polen wel degelijk aan politiek doen.

Volgens een zeer betrouwbaar bericht staan de Poolse geestelijken hier te lande in regelmatig nauw contact met hun geestverwanten in Frankrijk en bijzonderlijk met die Polen, die de z.g. "neutraliteitsgedachte" aanhangen. Deze groepen menen dat een vergelijk met de communisten wel degelijk mogelijk is en prediken dientengevolge een houding van afzijdigheid in het huidige conflict.

Rector Evrem in Breda zou zeer geregeld contact onderhouden met de redacteur van een Pools blad dat in Lille verschijnt en deze neutraliteitsgedachte propageert. Rector Evrem zou deze Poolse redacteur reeds enkele malen te gast hebben gehad en hij zou voorts als correspondent van het Poolse blad in Lille optreden. Evrem, de andere geestelijken en hun verdere aanhangers zijn volgens deze Polen volgelingen van de beweging van Stanislaw Mikolajczyk. Zoals bekend was b.g. in de oorlogsjaren minister-president der Poolse regering in ballingschap (te Londen). Na het einde van de oorlog begaf hij zich naar Polen, welk land hij echter in October 1947 ontvluchtte. Hij bleef echter volhouden dat met de communisten viel samen te werken.

Zoals gezegd bestaat er grote ontevredenheid in Poolse kringen in Nederland over het feit dat men zich niet zal kunnen aansluiten bij de Internationale Combatanten Organisatie. De ontstemming hierover is zo groot dat men reeds heeft gedacht aan de vorming van een geheel nieuwe Poolse vereniging -- naast de bestaande dus -- welke zich dus aanstonds bij de Combatanten zou aansluiten.

Men vindt het echter een groot bezwaar om in een klein land als Nederland met een zo kleine Poolse gemeenschap een tweede vereniging te gaan stichten en is onder meer bevreesd voor de wonderlijke indruk, welke dit naar buiten moet maken. Desalniettemin wordt er nog steeds over gesproken en men meent in bepaalde kringen dat nog voor het einde van dit jaar de nieuwe vereniging zal zijn gevormd. Men is er in deze Poolse kringen overigens van overtuigd, dat in de Poolse organisatie in Nederland communistische infiltraties hebben plaats gehad, alhoewel men niet kan bewijzen wie de "infiltranten" zijn.

Tenslotte zij nog opgemerkt dat rond 1500 Polen binnen de komende maanden zullen emigreren, de meesten naar Canada.

AFSCHRIJF

RAPPORT van KB
voor C.V.V.

Nr.: 1430

Betr.: KWIATKOWSKI

13 2025

Agenda 13 27 68

UITTREKSEL	
Uit:	
Voor:	
e.g.v.d.	
Dat.:	
Par.:	

Uit goede bron vernamen wij het volgende commentaar op onze gegevens betreffende KWIATKOWSKI: Hetgeen wij aan afdeling C. ter kennis brachten in ons rapport Nr. 1384 (ACD 102921) zou geheel in overeenstemming zijn met de algemeen bekende rol van KWIATKOWSKI als vertegenwoordiger van MIKOLAJCZYK.

De stuwende kracht achter KWIATKOWSKI's activiteiten zou Prof.KOT zijn, een van de meest malicieuze Poolse emigranten politici.

Het werd overdreven geacht te zeggen dat KWIATKOWSKI zeer bekwaam is. "Narodiwiec" zou een blad zijn van tamelijk laag niveau. Het wordt verspreid en heeft invloed onder de lagere groepen van Poolse emigranten in Frankrijk.

KB, 28 Maart 1951.

UITTREKSEL

Uit:

Voor:

3.1.1.1.1

L. G. J.

Per:

No. 1000/1951

15 Februari 1951.

Een vuchtsing naar een rapport no. 80070/14 van 30.1.51 door wij u hierbij soukomen een uhrrijvan van het bestuur van de kring Breda van de P.T.K. (Poolse Katholieke Vereniging), waarin scherp stelling wordt genomen tegen de fusie met S.P.K. (Vereniging van Poolse Oud-Soldaten) te Londen.

In de Poolse Keens "Haradpolec" van begin Februari 1951 verasheen onder het Hoofd: Berichten uit Nederland, een artikel dat sich eveneens tegen de fusie keert.

Hierin worden de doelstellingen van S.P.K. vergeleken met het Nazisme en het communistisch systeem, die ook God aan de kant willen zetten.

Aan S.P.K. wordt verweten geen enkele hulp te hebben verleend bij de oprichting van de P.T.K. te Breda. Zelfs boeken worden niet beschikbaar gesteld, doch men had ze wel voor de Heer Everdingen te Breda. In Breda is 95% van de voormalige soldaten van de 1e Pantserdivisie behalve van P.T.K. ook lid van de S.P.K. Is hun dat niet voldoende?

Bij haar propaganda gebruikt S.P.K. de slagzin: Alleen voor leden van S.P.K. zal nog verdere emigratie mogelijk zijn. Reeds sinds 1948 is er veel gesproken over emigratie naar Australië en naar de Verenigde Staten, doch wat is er van overgebleven?

Dan is er nog een andere slagzin die luidt: Het bewijs van lidmaatschap van S.P.K. zal het gemakkelijker maken van het ene land naar het andere te reizen. Dat is een goede grap: iedereen weet dat men zonder paspoort en visum nergens naar toe kan. De moderne patriotten van S.P.K. zeggen: eerst het vaderland, op de tweede plaats God. De Heren weten zeker niet dat de Poolse koningen op hun vlaggen schreven: God en Vaderland.

De conclusie van het artikel is dat de samenwerking geen goed kan brengen. Een oud Poolse spreekwoord zegt: Bez Boga ani do proga (= zonder God komt men niet over de drempel).

Het artikel is getekend met Korab, hetgeen zeer waarschijnlijk een schuilnaam is.

Begin Februari 1951 is het tweede nummer van het Informatie-communiqué van de S.P.K. in Nederland verschenen. Als adres van de S.P.K. delegatie in Nederland wordt nog steeds opgegeven: Ingenieur J. Hekner, Jonckbloetlaan 13, Eindhoven en voor redactie- en persangelegenheden dient men zich te wenden tot: S. Werner, Wielewaalweg 7, Venlo.

Nr.: 1384
Betr.: propaganda in Nederland tegen
Anders-Polen door KWIATKOWSKI.

In Nederland is op bezoek geweest KWIATKOWSKI (redacteur van het Poolse blad NARODOWIECZ in Parijs) K. heeft in Nederland heftige propaganda gevoerd tegen de Anders-Polen, die worden beschouwd als fascistien.

De Anders-Polen zouden de Polen in emigratie opnieuw in een oorlog willen betrekken. K. propageerde Poolse neutraliteit. Volgens hem zijn de Polen door de Westerse landen verraden en heeft Polen genoegd gebloed.

NARODOWIECZ is echter anti-communistisch en vertegenwoordigt het sterkste gedeelte van de socialistische Boeren-partij in emigratie. Door Nederlandse Polen wordt de partij van K. gebrandmerkt als de Stockholm-partij en als fellow-travellers.

Aangenomen wordt dat het blad gesubsidieerd wordt vanuit Polen langs ondergrondse weg. Aangenomen wordt dat de communisten een en ander oogluikend toelaten omdat het blad de verdeeldheid en de onzekerheid van de Polen in emigratie enorm bevordert.

K. wordt beschreven als een oud verbitterd bijzonder ambitieus man, doch zeer bekwaam.

De Anders-Polen wensen een militante en positieve houding tegenover de communisten. Door het bezoek van K. in Nederland is er een breuk ontstaan in de Poolse Katholieke Vereniging in Nederland. Deze vereniging was in Nederland steeds min of meer autonoom en had weinig of geen contacten met Londen of Poolse partijen in emigratie in andere landen. Londen tracht deze band voortdurend te herstellen en probeert dit te doen door middel van Ir. HECKNER (Eindhoven), die beschreven wordt als een "sabelkletterende officier" en die niet de sympathie heeft van lager op de sociale ladder staande Polen in emigratie.

Het praktische gevolg van het bezoek van K is:
Provincie Limburg vrijwel geheel over naar K.,
Breda: meerderheid tegen K., minderheid voor K.,
Twente onbekend.

K. is niet zelf in Amsterdam of Rotterdam geweest, wel in Limburg of Breda.

NARODOWIECZ wordt sinds zijn bezoek zeer veel door de Polen gelezen. Utrecht en den Haag tegen.

De paters KOWALCEK (Amsterdam), rector EFRAIM (Breda) en pater DAMBEK (Limburg) zijn volledig in dit schuitje van K. geraakt. De paters ROMALDA en PLUDZYNSKI zijn sterk anti K.

Aangenomen wordt dat de Poolse Bisschop in Rome geen actie wenst te ondernemen tegen de Poolse priesters die voor K. zijn, daar Rome de Katholieke boeren in Polen niet van zich wenst te vervreemden.

De conclusie van ons Poolse contact is dat de splitsing stellig door de communisten in de hand wordt gewerkt.

De activiteit van het Poolse consulaat zal zich zeker richten op het bevorderen van de tegenstelling en het aanmoedigen van de KWIATKOWSKI-onderneming. Op zijn tournee in Nederland gebruikte K. een argument dat zeer insloeg, n.l. dat de Nederlandse autoriteiten en politie de activiteiten van de sabelkletterende en complotterende oudstrijders zeer ongaarne zou zien. Het zou in het belang van de Polen in Nederland zijn vooral geen partij te trekken en neutraal te blijven.

13 2020

6.601
01.261

30 Januari 1951.

UITTREKSEL
 Uit: 0D1174
 Vol: 002028
 o.v.v. CVV 5
 Dat.: 20-1-51
 Per.: 8

Dienstgeheim.
 20070/74.

OP KAART
 ACD/ 10
 Dat.: / /
 *AR: 21

F-2 FEB. 1951
 ACD/ 101245

10028
47285

Betreffende de Poolse vergadering te Breda op 18 en 19 November 1950 wordt het volgende gerapporteerd.

Deze vergadering was belegd om een fusie tot stand te brengen tussen:
 P.T.K. (= Polska Towarzystwo Katolickie) =
 Poolse Katholieke Vereniging, en:
 S.P.K. (= Stowarzyszenie Polskich Kombatantow) =
 Vereniging van Poolse Oud Strijders.

De voorzitter van de P.T.K. in Nederland is: K i n c z e l Michal Adam, geboren 28 November 1909 en voor de S.P.K. trad in deze vergadering op: M t n k i e w i c z H.J., wonende te Vlissingen, waarvan wij nog vernamen, dat hij als ingenieur werkzaam zou zijn te Vlissingen en dat hij voor de oorlog reeds in Nederland zou zijn geweest als lid van een Poolse Commissie, die hier vertoefde in verband met het bouwen van duikboten.

Betroffende genoemde Poolse verenigingen werd nog het volgende vernomen.

De S.P.K. zou in feite een voortzetting zijn van de Pilsudski-partij, ook genaamd Sanacja en D.B.W.R. De leiding hiervan berust bij de Generaal Anders. De Sanacja heeft nooit in aanzien gestaan bij het gewone Poolse volk en tot veel onenigheid onder de Polen aanleiding gegeven. Thans zou de leiding de S.P.K. voor politieke doeleinden willen gebruiken om te zijner tijd in Polen aan de macht te komen. De leider van de Poolse boerenpartij Mikolajceek, zou tegenstander van de Sanacja en haar organisaties zijn en in het blad van zijn partij "Naradowiec" hiertegen op vijandige wijze ageren. De generaal Maczek zou wegens de politieke ondergrond van de organisatie geen lid van S.P.K. zijn geworden. Door bepaalde Polen wordt de dood van de gen. Sikorski, die in 1941 bij een vliegongeval in de omgeving van Gibraltar om het leven kwam aan het drijven van de Sanacja geweten.

S.P.K. heeft een internationaal politiek karakter en wil alle Polen omvatten, die verspreid over de wereld leven en zou er financieel goed voorstaan. De P.T.K., die vooral religieuze belangen van de leden wil behartigen en op de tweede plaats Poolse belangen wil dienen heeft voorheen wel een steun ontvangen van S.P.K. o.a. in de vorm van het zenden van boeken.

P.T.K. zou de goedkeuring hebben van het Nederlands episcopaat en haar statuten ter goedkeuring ingezonden hebben. Deze goedkeuring zou echter nog niet verkregen zijn, omdat in de statuten een artikel voorkomt, dat spreekt over het streven naar een vrij en onafhankelijk Polen.

Tot dusverre zou S.P.K. in Nederland een sluimerend bestaan gehad hebben. Enkele maanden geleden kwam een zekere:

XI 14
D r w e s k i, voorzitter van de S.P.K. te Londen, hier met het doel een fusie tot stand te brengen tussen P.T.K. en S.P.K. Deze heeft de voorzitter van de P.T.K., genaamd Kinzel, sterk beïnvloed. De Poolse geestelijken zouden echter, naar ons zeer vertrouwelijk werd medegedeeld, tegen een fusie, die in feite het opslokken van de P.T.K. door de S.P.K. zou betekenen, gekant zijn en besloten hebben zich voorlopig afzijdig te houden, om de tweedracht niet te doen oplaaien. Een zekere Dr. Jur. Komar, die leraar zou zijn aan de Koninklijke Militaire Academie te Breda, gehuwd met een Nederlandse vrouw, voor de oorlog rechter te Milna, zou Kinzel echter om zijn houding in deze zaak heftig hebben aangevallen.

Tijdens een vergadering over te houden retraites op 25 Januari 1950 te Breda zou de houding van Kinzel door de hierop aanwezige Poolse geestelijken besproken zijn, waarbij men zich afkeurend hierover uitliet. Men zou de kwestie echter nog niet voorgelegd hebben aan een zekere Mgr. van Husen te 's Gravenhage, die belast zou zijn met kwesties betreffende buitenlandse geestelijken, omdat men de verdere ontwikkeling eerst wil afwachten. Kinzel wordt beschouwd als een persoon met een vurig karakter, die steeds grootse plannen heeft, doch deze slechts zeer zelden tot het door hem gewenste einde brengt.

Ter verdere oriëntatie omtrent de S.P.K. gaan hierbij enkele stukken, die aan een Pool hieromtrent toegezonden werden, benevens de vertaling hiervan.

Het is niet te verwachten, dat de S.P.K. in Zuid-Limburg ooit zeer sterk zal worden, daar de P.T.K. ook slechts zwak georganiseerd is, wat hieraan te wijten is, dat deze zich op het standpunt gesteld heeft de hier verblijvende Polen toch te kunnen bereiken, aangezien de meesten in de gezellenhuizen in grotere gemeenschappen bij elkaar leven.

No. 79.

Als antwoord op Uw schrijven No. 10028 d.d. 17.1.51.

100 228

00 2020

no. 101912

AFSCHRIFT.

Rapport van KB
aan C VIII

No: 1358

Betr: Pool KWIATKOWSKY

Zekere KWIATKOWSKY geeft in Parijs een blad uit, dat anti-Londen, anti-fascistisch, maar ook anti-communistisch zou zijn.

KWIATKOWSKY wordt een louche en gevaarlijke Pool genoemd. Hij is ook in Nederland geweest en schijnt vooral in Limburg actief te zijn geweest.

Indien wij nadere berichten mochten ontvangen omtrent zijn activiteiten in ons land, zal C VIII door ons worden ingelicht.

KB, 24 Januari 1951.

LANDSD

13 20 28

NOTA

Van : CVV/I
voor: CO 101917

Betr.: Blad NARODOWIEC.

Het in Parijs uitgegeven Poolse blad Narodowiec is een blad van de Poolse boerenpartij, waarvan de leider MIKOLAJCEK is. In zijn bovengenoemd blad ageert hij fel tegen de S.P.K. (Stowarzijszenie POLSKICK Kombatantow). De S.P.K. is een voortzetting van de Pilsudski-partij ook genaamd SANACJA. De leiding van de S.P.K. berust bij generaal Anders en in Nederland is een van de voormannen de Poolse ingenieur H.J.MINKIEWICZ uit Vlissingen.

Het doel van het felle ageren van MIKOLAJCEK tegen de S.P.K. moet gezocht worden in het feit, dat de leider van de S.P.K. de vereniging als zodanig zou willen gebruiken voor politieke doeleinden om t.z.t. in Polen aan de macht te komen.

De S.P.K. heeft een internationaal politiek karakter en wil alle Polen omvatten, die verspreid over de wereld leven. De S.P.K. zou er financieel goed voorstaan.

Het bericht van K.B. over KWIATKOWSKY zal vermoedelijk afkomstig zijn uit de kringen van de S.P.K., die het blad Narodowiec niet welgezind zijn.

CVV I 15.2.51